

Werkwijzer

Voor

Junioren

10

Nu met de antwoorden uit de les!

Voorwoord

Deze werkwijzer is een hulpmiddel om het gesprek rondom het Junioren Werkboekje zo prettig en doeltreffend mogelijk te laten verlopen. De opbouw is vanuit de leefwereld van de junioren gedacht en houdt rekening met variaties in leeftijd, interesse, beginsituatie en leerstijlen. U wordt dan ook van harte aangeraden de werkwijzer te gebruiken en indien mogelijk het voorgestelde verloop te volgen.

Uw voorbereiding is natuurlijk grondig. In de week voorafgaande aan het gesprek met de junioren heeft u de betreffende bijbelgedeelten grondig gelezen. U hebt zich ingeleefd in situaties en karakters. U hebt ook uitgebreid aandacht besteed aan de rubrieken “activiteit” en “verwerkingsactiviteit”.

De rubriek “activiteit” is bedoeld om de deelnemers te betrekken bij de stof van de les. Hier proberen we op een indirecte manier de vragen te beantwoorden: waarom zou ik mij voor deze materie interesseren, wat heb ik hieraan, wat gaan we doen?

De rubriek “verwerken” is bedoeld om de deelnemers de stof te laten toepassen, op een andere wijze te herhalen en een plaats te geven in eigen beleving.

Het zal duidelijk zijn dat we vooral in de activiteiten rekening dienen te houden met de verschillende wijzen waarop mensen leerstof tot zich nemen en eigen maken. Het aanbod zal dus zo breed mogelijk moeten zijn: visueel, auditief, praktisch, dynamisch, analytisch enz.

Een van de problemen waarmee we kampen in de sabbatschool is dat we hoofdzakelijk vanuit een boek werken. Het gaat om lezen. Leesstof. Het is niet iedereen gegeven om de literaire kwaliteiten van de Bijbel te kunnen zien en waarderen. Dat betekent dat gespreksleiders a.h.w. de vertaalslag moeten maken van auditief naar visueel, van horen naar doen, van literatuur naar schema enz.

Dat klinkt als een onmogelijke taak. Dat is ook zo als we daar steeds weer heel bewust bij stil zouden staan en per vers of perikoop al de leerstijlen en intelligentietypen aan ons voorbij laten trekken.

Wat we praktisch kunnen doen is het volgende. Per week proberen we via de rubrieken “activiteit” en “verwerkingsactiviteit” heel bewust verschillende leertypen te bereiken. De ene week werken we met het gehoor, de volgende met het oog. Soms zullen beide in één les kunnen. Met andere woorden: we vragen ons iedere week bewust af of we “iets” hebben voor oog, oor, hart, lichaam. Dat zal niet altijd lukken.

Wat kunnen we doen voor:

Kinderen die visueel ingesteld zijn:

Werken met foto's,

Platen laten zien

De suggestie van kleur opwekken (wat zien ze?)

Landschappen en mensen laten zien via plaatjes, dia's enz.

De tekst van de Bijbel laten zien op een bord, wellicht in schematische vorm.

Welk landschap past bij de stof? Waar speelt het zich af? Waarom?

Gebruik van een zwart-wit tekening en de vraag hoe die moet worden ingekleurd. Waarom worden die kleuren genoemd?

Kinderen die Auditief ingesteld zijn

CD's laten horen

Een hoorspel maken van de tekst

Vragen hoe iets klinkt, welke stem hoort er bij deze profeet? Waarom?

Vragen naar welke muziek bij een tekst hoort.

Laten voorlezen

Zingen (de les a.h.w. illustreren door goed uitgekozen liederen)

Laten kiezen uit muziek (welke melodie past het beste bij de stof, persoon, tekst?)

Rollenspel of casus

Kinderen die Praktisch ingesteld zijn (doeners)

Stel: je hebt een ideaal voor de kerk/gemeente, welk stuk gereedschap past daar bij? Is jouw kerk een kettingzaag? Nee, wat dan wel. Vraag door.

Jezus staat voor een vraag. Wat zou jij doen?

De kerk dient liefde uit te stralen. Hoe zou je dat heel praktisch willen bereiken?

Er komen werkgroepen in de gemeente. Van welke werkgroep wordt je lid?

Wie van de personages in het verhaal staat het dichtst bij je?

Abstracte begrippen laten omzetten in “doe woorden”

Rollenspel of casus

Kinderen die Analytisch ingesteld zijn

Het stellen van waarom vragen

Schema's laten maken

Sleutelwoorden laten opsporen

Abstracte woorden geven aan handelingen

Gesprek samenvatten

Verbindingen leggen tussen voorbeelden/symbolen en werkelijkheid

Rollenspel of casus

Het verhaal is een zeer belangrijk onderdeel van het gesprek. Het is in “gesprek met het verhaal” dat de junioren de Bijbel leren kennen en de Bijbel op een verantwoorde manier leren lezen. Vooral dat laatste is een belangrijke doelstelling van de gespreksleid(st)er. Verantwoord lezen betekent allereerst dat het verhaal ook werkelijk gelezen wordt: door u en door de junioren. Dat zal niet altijd lukken. Soms zijn verhalen te lang. Dan is het zaak dat u de leestocht wel hebt gemaakt en de junioren kunt behoeden voor foute gevolgtrekkingen, te snelle oordelen enz. Verantwoord lezen betekent ook dat het verhaal gelezen wordt zoals het er staat. Niets mag worden verbloemd of weggepoetst. Mensen en God worden niet beter voorgesteld dan ze in het verhaal naar voren komen. Laat dus al het verzachtende van de kinderbijbels achter u en laat de junioren kennis maken met wat er echt staat.

Van u, als gespreksleid(st)er vraagt dit extra inspanning. Niemand staat geheel onbevangen tegenover de tekst van de Bijbel. We brengen ons verleden mee en denken vaak dat we de verhalen al volledig kennen. Laat u verrassen door de tekst, zodat u de junioren kunt verrassen! Dat zal in de praktijk betekenen dat u het verhaal een aantal keren moet *lezen alsof u het nog nooit heeft gezien!* Neemt u die moeite dan zult u ontdekken dat u vol geestdrift de verhalen levend kunt maken voor de jongen mensen die u zijn toevertrouwd.

1

Johannes

Doelstelling(en)

- De junioren maken kennis met en begrijpen Lucas 1.
- De junioren identificeren zich met de bijbelse figuren.
- De junioren zien Johannes als een mogelijk voorbeeld.

Materiaal

- een grote landkaart van Israël in Jezus' tijd.
- foto's van de Jordaan en van de woestijn van Juda.
- begin aan een maquette van het bijbelse landschap met een stukje woestijn (zand en enkele stenen) en groen voor de oevers van de Jordaan.
- een stokje wierook om te branden.

Vorbereiding

- Een nieuw kwartaal en nieuw enthousiasme. Verander de volgorde van het programma af en toe door nieuwe elementen in te voegen (een vervolghverhaal, intense momenten van gebed, nieuwe liedjes, nieuw zendingsdoel, nieuwe posters op de muren van het lokaal, enz.). Breng (nieuw) leven in uw Sabbatschool.
- Laat de Junioren zelf deelnemen door hen verschillende verantwoordelijkheden te geven die te maken hebben met organisatie, het opruimen, de lesvoorbereiding, enz. Juist op hun leeftijd kunt u actieve deelname bevorderen.
- Organiseer een of meer vergaderingen voor de leiding waarbij u samen voor elke Junior bidt en de lesvoorbereiding met elkaar bespreekt. Bezoek indien mogelijk één van de Junioren die problemen heeft of onregelmatig komt. Bel eens of stuur een kaartje.
- Zo levendig mogelijk vertellen aan de hand van Bijbel in Vilt p. 77. Vooral het onderste tafereel uitwerken en nadruk leggen op de opdracht van Johannes met betrekking tot het volk Israël. Gebruik illustraties van de tempel (in het bijzonder de heilige ruimte) en van de woestijn (Encyclopedie, Bijbels woorden-en of platenboek).
- Praat niet over de hemelse boodschapper (engel) of stel hem niet zó voor alsof hij blond haar, blauwe ogen en gouden vleugels heeft en een wit kleed draagt. Over het uiterlijk van engelen wordt in het bijbelverhaal niet gerept.
- Tracht in de toepassing de Junioren te bepalen bij hun huidige en toekomstige bijdrage voor de mensheid. Dit begint in het klein thuis in het gezin, op school en later bij hun studie en werk.
- Informatie over besnijdenis van joodse jongetjes vindt men in elke degelijke encyclopedie. Uiteraard geven boekjes over het Jodendom ook de nodige uitleg.

Opening

- welkom.
- liedje
- gebed
- zending

Om te beginnen

Bijlage 1A bevat 5 foto's van beroemde mensen. Bill Gates de grondlegger van Microsoft. Een bronzen kop van Henri Dunant, stichter van het Rode Kruis. Een tekening van Florence Nightingale de grondlegger van het verpleegstersvak. Een oude foto van Mahatma Gandhi, de man die een heel volk (India) bevrijdde door geweldloze acties. Premier Balkenende.

Vraag de junioren of ze één van de mensen op de foto herkennen. Vraag vervolgens waarom ze de foto herkennen. Het antwoord zal toch moeten zijn dat ze van deze mensen hebben gehoord omdat ze beroemd zijn.

Leg de nadruk op de bijdrage die deze mensen aan de mensheid hebben geleverd. Richt daarna de aandacht op Johannes.

Het gesprek

1. Aanloop

Vertel dat het Nieuwe Testament een kleine 'bibliotheek' is. Er zijn 27 boeken. Vier daarvan noemen we evangeliën. Laat zien dat Matteüs begint met de stamboom van Jezus. Daar kunnen ze zien dat het Nieuwe Testament verband houdt met het Oude. Laat de namen eruit halen die de Junioren goed kennen (Abraham, Jakob, David ...). Laat zien dat Marcus geheel anders begint.

2. Inleiding

Spreek met de Junioren over een evenement dat binnenkort in de kerk zal plaatsvinden (bijvoorbeeld: er komt een nieuwe predikant, een doop, een kinderzegening of opdracht, een huwelijksinzegening, een speciaal landelijk evenement zoals een Jeugdrally, enz.)

- wat moet er allemaal worden voorbereid?
- hoe lang moet dit van tevoren?
- waarom is het wél of niet nodig om dat allemaal te doen?
- welke mensen zijn daarbij betrokken?
- wat moet iedereen doen?
- wat zouden junioren bij die voorbereidingen kunnen doen?

3. Bijbelverhaal

a. een kinderloos priestergezin

Lees Lucas 1:5-7

Zacharias is een priester en zijn vrouw Elisabet is de dochter van een priester. Voor hen is het extra belangrijk om een kind te krijgen, zodat hun zoon ook priester kan worden. De jaren gaan voorbij en Elisabet wordt niet zwanger.

Helaas blijkt zij onvruchtbaar. Intussen zijn beiden al flink oud geworden.

- hoe kom je uit de tekst te weten dat zij eerlijke en aardige mensen zijn?

* Lucas vertelt: "het zijn vrome mensen en leven geheel volgens de geboden en de voorschriften van de Heer. Hun goede relatie met God (de geloofshouding) drukken zij uit door hun manier van leven.

b. *priester Zacharias is van dienst in de tempel*

Lees samen Lucas 1:5-17

Wij bevinden ons in Judea (laat op de landkaart zien) in de tijd van koning Herodes. In de prachtige tempel die deze koning heeft laten bouwen en restaureren komen twee keer per dag ('s ochtends en 's avond)s (Exodus 30: 7,8) priesters bijeen om offers te brengen. Naast dierenoffers worden er ook reukoffers gebracht. Het reukofferaltaar bevindt zich binnen in de heilige ruimte. De reukoffers bestaan uit het verbranden van geurige specerijen, hars, onyx, galbanum, wierook (Exodus 30:34-38). Zij symboliseren de gebeden van het volk.

Neem het stokje wierook en steek het aan om de Junioren enigszins een idee te geven van wat een reukoffer voorstelt.

Vandaag is priester Zacharias aan de beurt. Terwijl het volk in de voorhof bidt, bevindt hij zich in de heilige ruimte en steekt de kruiden aan. Het vormt het hoogtepunt van de dag want het gaat om een belangrijke handeling. Zacharias is alleen, tenminste dat denkt hij, maar plotseling ziet hij een boodschapper van God dicht bij hem. Het is de engel Gabriël in eigen persoon.

(Zeg niets over het uiterlijk van Gabriël, want er wordt niets over gezegd in de tekst!)

- hoe reageert Zacharias? (1:12)

* Zacharias is sprakeloos.

- in hoeverre denken jullie dat dat normaal is?

Meteen stelt de hemelse boodschapper Zacharias gerust.

- welke belofte doet hij?

- gaat het om goed of slecht nieuws?

- waarom?

* Zacharias heeft dit niet meer verwacht.

- waarom heeft God deze familie gekozen?

Het kind dat zal worden geboren zal, als het groot is, een bijzondere opdracht krijgen: de komst van Jezus, de Messias voorbereiden!

c. *Zacharias valt moeilijk te overtuigen*

Lees samen Lucas 1:18-23

Zacharias kan nauwelijks geloven wat hij hoort. Hij wil de garantie hebben dat het waar is. Gabriël maakt hem duidelijk dat hij rechtstreeks door God is gezonden.

- wat gebeurt er met Zacharias omdat hij heeft getwijfeld?

Bespreek met de Junioren hoe het zou zijn om negen maanden lang niet te kunnen spreken.

- op welke andere manieren kun je je verstaanbaar maken?

* schrijven, tekenen, gebaren ...).

Zacharias moet nu aan de mensen die buiten de heilige ruimte staan (1:22) met gebaren duidelijk maken wat er met hem is gebeurd. Probeer je eens voor te stellen hoe hij dat heeft gedaan en beeld het dan met gebaren (aan elkaar) uit.

d. *een wonderlijke geboorte*

Lees samen Lucas 1:24,25 en 57-80

Precies zoals de boodschapper van God heeft aangekondigd, wordt er een kind geboren. Zacharias en Elisabet zijn blij. De burens kijken er erg van op.

Het kind wordt na acht dagen besneden en bij die gelegenheid krijgt hij zijn naam. De besnijdenis is een kleine ingreep, waarbij de voorhuid van de penis wordt weggenomen (Genesis 17; Leviticus 12:3). Oorspronkelijk door de vader verricht, later ook door de mohèl (een man die daar speciaal voor is aangesteld). Zoals gebruikelijk (volgens de traditie) krijgt de oudste zoon altijd de naam van zijn vader. Hij zal dus Zacharias moeten heten.

- wie gaat er niet akkoord?
- waarom is dat wel of niet belangrijk?

Elisabet verbaast iedereen wanneer ze aankondigt dat haar zoon Johannes zal heten. Hierop kijkt iedereen verwonderd naar Zacharias. Hij schrijft met een stift van hout op een lei of schrijftafeltje (dat met was in bestreken) 'Johannes is zijn naam' en daarmee bevestigt hij wat zijn vrouw heeft gezegd.

De naam Johannes betekent 'God is barmhartig of genadevol'

Nauwelijks heeft Zacharias de naam van zijn zoon geschreven of kan hij weer spreken. Hij breekt uit in een profetisch lied.

Lees samen met de Junioren enkele stukken uit dit lied. Laat de Tekst van de week opzeggen en vraag aan de Junioren de tekst in hun Bijbel te onderstrepen.

e. *een belangrijke opdracht voor Johannes*

Lees samen Lucas 1:15-17, 76, 77, 79, 80

In dit gedeelte komen naar voren: (1) de naam; (2) de verplichting; (3) de uitwerking van zijn optreden op het volk en (4) de relatie met God.

'Hij krijgt Gods Geest' betekent dat hij een aandeel krijgt in Gods kracht. God spreekt en werkt dus door Johannes.

Maak dan met de Junioren een lijst met Johannes' eigenschappen.

- 1) een groot profeet van God,
- 2) groot in de ogen van de Heer
- 3) hij zal geen wijn drinken
- 4) vervuld met Gods Geest
- 5) hij zal veel Israëlieten tot God brengen
- 6) hij zal voor God opkomen
- 7) hij zal de geest en kracht van Elia hebben
- 8) hij zal vaders met hun kinderen verzoenen
- 9) hij zal een volk vormen voor God
- 10) hij zal voor de Heer uitgaan
- 11) hij zal zijn weg bereiden
- 12) hij zal de redding aankondigen.

- wat betekent 'hij zal voor de Heer uitgaan' (leertekst:)?

* de voorloper kondigt de komst van een hoge autoriteit aan (zie 1 Samuël 8:11; 1 Koningen 1:5) en 'bereidt de weg' voor hem voor.

- wat zal Johannes tijdens zijn leven dus moeten doen?

Johannes zal een profeet zijn en de voor-ganger (vooruitlopen) van Jezus. Zijn opdracht is zó belangrijk dat hij zijn hele leven geen wijn mag drinken. Zijn kleding en eten zijn ook eenvoudig als teken van nederigheid. Hij brengt heel wat jaren in de woestijn door (in Gods school?) om zich voor te bereiden. In de

woestijn van Judea zijn veel spelonken waar je kunt overnachten.

Een aantal Godsmannen hebben dat ook vóór hem gedaan (o.a. Mozes 40 jaar lang). Later doet ook Jezus dit (40 dagen). De periode in de woestijn is een periode van voorbereiding op de vervulling van de taak. In de eenzaamheid (en alleen met God) kan men zich serieus voorbereiden.

Om af te sluiten

Een opdracht voor de volgende bijeenkomst. Vraag de junioren om op het internet twee schilderijen of tekeningen te zoeken van Johannes de Doper. Print wat je gevonden hebt en breng volgende week mee om te vergelijken en er over te praten

NB: dring aan op het doen van de opdracht omdat er volgende week op wordt teruggekomen!

Tenslotte

- liedje.
- gebed
- afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Drie van de vier evangelisten beginnen hun verhaal met de persoon van Johannes de Doper. Lucas is daarin het meest uitgebreid en begint zijn evangelie met de geboorte van Johannes en wat daaraan vooraf gaat.

Lucas introduceert in het begin van zijn evangelie de beide ouders van Johannes, Zacharias en Elisabet. Beiden zijn van priesterlijke afkomst, zij het uit een verschillende lijn. Zacharias is een priester in actieve dienst. Hij behoort tot één van de vierentwintig priesterlijke afdelingen (elk van 300 priesters) in Judea en Galilea. Elke week deed één van deze afdelingen dienst in de tempel. Zodoende had elke groep tweemaal per jaar dienst, afgezien van hun aanwezigheid en hun bijdrage tijdens de drie grote jaarlijkse feesten. Zo'n wekelijkse afdeling bestond uit zes dagelijkse afdelingen van vijftig priesters. Op sabbat werden ze allen ingeschakeld. Omdat niet alle vijftig priesters dezelfde taken konden uitvoeren, werd er om een aantal taken geloot. Eén van die taken was het brengen van het reukoffer in het heilige. Dit beschouwde men als een eer. Op de dag dat zijn afdeling dienst had, viel het lot op Zacharias. Lucas vertelt wat Zacharias overkwam in het heilige waar hij het reukofferaltaar bediende (1:8-23). Zacharias krijgt een visioen en hoort dat hij vader zal worden. Klaarblijkelijk had hij daar al vele jaren voor gebeden, want hij was oud en de boodschapper van God zegt tegen hem dat zijn gebed door God verhoord is. Ook wordt hem verteld:

1. Welke naam hij het kind moet geven: Johannes, "De Here (JHWH) is genadig.
2. Dat hij zich op speciale wijze moet wijden aan God: Hij moet zich onthouden van wijn en sterke drank.
3. Wat zijn optreden teweeg zal brengen onder het volk.
 - a. Velen zullen zich over zijn geboorte verblijden.
 - b. Velen zal hij bekeren tot de Here hun God.

c. Hij zal het volk voorbereiden op de komst van het koninkrijk.

4. Wat zijn relatie met God zal zijn: Hij zal met de heilige Geest vervuld zijn.

Zacharias is verbouwereerd. Hij voert aan dat hij en zijn vrouw op hoge leeftijd zijn gekomen en vraagt zich af hoe hij te weten kan komen of dit wel echt waar kan zijn. Zacharias ontvangt een teken, dat tegelijk een soort straf is, omdat hij heeft getwijfeld aan de woorden van God. Tot aan de geboorte van het kind zal hij niet kunnen spreken.

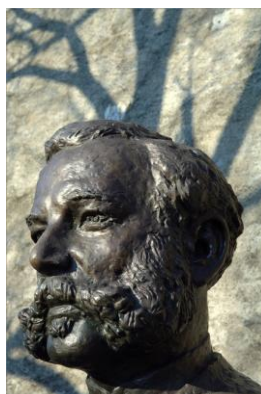
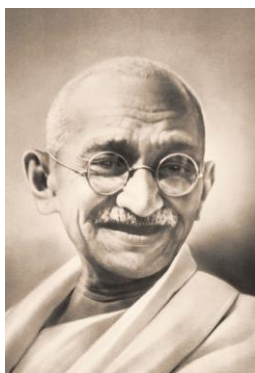
Na dit voorval wordt Elisabet zwanger. Ze onttrekt zich aan de buitenwereld. Tijdens haar zwangerschap krijgt ze haar nicht Maria op bezoek, die zelf net zwanger is. Lucas vertelt, dat bij die gelegenheid Elisabet vervuld werd met de heilige Geest. De geboorte vindt plaats en vele mensen zijn blij met Elisabet en Zacharias. Tijdens de besnijdenis op de achtste dag na de geboorte doet zich een incident voor. Iedereen verwacht dat het jongetje, zoals gebruikelijk, de naam van een familielid zal krijgen. Elisabet houdt het op de naam, die Gabriël had genoemd en Zacharias schrijft, nadat men hem erom had gevraagd, diezelfde naam op. Daar kon men met het verstand niet bij, maar beiden blijven voet bij stuk houden. Zacharias schrijft op een lei: "hij moet Johannes heten". Zijn stomheid is meteen over. Nauwelijks kan hij weer spreken of Zacharias barst uit in profetische lofprijzing. Ook van Zacharias wordt vermeld dat hij vervuld wordt met de heilige Geest. Hiermee zijn ouders en toekomstig kind door de ene Geest verbonden.

Johannes wordt geen priester zoals zijn vader, maar hij zal:

1. een profeet van de Allerhoogste zijn,
2. de weg van de Messias voorbereiden en
3. **het volk kennis van heil in de vergeving van zonden brengen.**

Gesterkt door de Geest van God groeit het kind op. Als volwassen man is niet de tempel, maar de woestijn zijn verblijfplaats. Daar wacht hij de dag af waarop God hem roepen zal.

Bijlage 1A

ANTWOORDEN:

p. 4: 1....gelovige mensen, 2. ...de geboden en wetten van de Heer, 3. ...kinderen,
4. hoogbejaard.

p.5 vers 13: Johannes/ 14: zich verheugen/ 15: gegiste drank en wijn/ 16: brengen...Heer/

17. Elia.

Profeet van de Allerhoogste

Voor de Heer uitgaan om de weg voor hem klaar te maken.

p.6 1. Jezus, 2. Profeet, 3.acht, 4. Elisabet, 5. Wijn, 6. Engel, 7. Dankoffer, 8. Besneden

Want jij zult uitgaan voor de Heer, jij zult voor hem de weg banen.

2

Jordaan

Doelstelling(en)

Begrijpen dat God je uitnodigt om je te laten dopen en een nieuw leven te beginnen.

Materiaal

- een landkaart van Israël uit Jezus' tijd waarop de Jordaan, Jeruzalem, de woestijn, de verschillende delen van het land met hun belangrijkste steden wordt aangegeven.
- Er staat een kleurplaat van Johannes in de rubriek *Om af te sluiten* (zie hieronder). U kunt deze kopiëren. Je kunt de plaat vergroten voordat hij wordt uitgeprint.

Vorbereiding

- wacht nooit met de voorbereiding tot vrijdag. Bestudeer het Bijbelverhaal grondig, ook al klinkt het u erg bekend in de oren. U zult verbaasd zijn dingen in de tekst ontdekken die u vroeger nooit had opgemerkt. Dit zal u bij het vertellen helpen om de aandacht van de Junioren gemakkelijker te wekken en die tot het einde toe vast te houden.
- wees niet tevreden met de ideeën die deze Werkwijzer u voorstelt. U heeft zeker nog betere!
- het spreekt voor zich dat het verhaal dat in deze Werkwijzer wordt aangeboden, bedoeld is om in de vorm van gesprek met de Junioren te voeren. Op die manier kunt u hen maximaal laten deelnemen en zelf laten ontdekken.
- zo levendig mogelijk vertellen met behulp van BIV p. 82 bovenste tafereel.
- leg de nadruk op het belang van de doop der bekering. Johannes de Doper heeft er zijn hele leven voor ingezet.
- het unieke van Johannes' persoon uit de verf laten komen. Zouden de Junioren ook nu zo'n merkwaardige man volgen en er naar luisteren? Toch had Johannes veel succes.
- probeer een gesprek over het leven na de doop te houden. Na de doop wordt het een ander leven: houden van de geboden waarbij liefde voor God en de medemensen (en kinderen!) de samenvatting is. Concrete voorbeelden laten noemen.
- schrijf op een groot bord de leertekst met mooie gekleurde letters en illustreer hem.

Opening

- welkom.
- liedje

- gebed
- zending

Om te beginnen

Vorige week hebben de junioren de opdracht gekregen om op internet twee schilderijen of tekeningen van Johannes de Doper te zoeken. Leg de resultaten nu op tafel. Laat de junioren vertellen wat ze vinden van hun keuze. Kunnen ze vertellen wat ze zien en wat hen heeft aangetrokken in de gekozen illustraties?

Het gesprek

- **inleiding**

Laat aan de Junioren een envelop zien die u heeft ontvangen per post. Open hem. Er zit een brief in waarin staat dat u een grote som geld heeft gewonnen, een reis of een auto... Of een krantenartikel over iemand die een grote som geld heeft gewonnen tijdens een gokspel.

-is dit echt goed nieuws? Is dit echt waar?...

Als u deze week een huwelijks- of geboortekaart heeft ontvangen, kunt u die ook aan de Junioren laten zien.

-is dat goed nieuws? Waarom wel of niet? Voor wie?

Laat de Junioren zich uitdrukken.

-wat vinden zij goed nieuws? Geef voorbeelden.

- **Bijbelverhaal**

a. een boodschap voor verandering

Lees samen Lucas 3:1-6

Als hij volwassen is, begint Johannes aan zijn taak. Hij gaat naar de oevers van de Jordaan om er zoveel mogelijk mensen te ontmoeten. Het duurt niet lang of het gaat als een lopend vuurtje door het land dat Johannes bij de Jordaan staat te prediken. Mensen komen uit alle hoeken van het land: uit Jeruzalem, uit Judea, en uit de gebieden aan de overkant van de Jordaan.

Geef enige achtergrondinformatie over het gebied waar hij opereerde. Gebruik een kaart of een atlas.

De kwestie of Johannes wel of geen sprinkhanen at, kan beter in het midden worden gelaten. Johannes' kleding doet vreemd aan. Hij draagt dezelfde kleren als de profeet Elia. Deze profeet uit de tijd van koning Achab wees het volk op de noodzaak van bekering. De junioren kennen het verhaal van Elia op de berg Karmel nog wel. Daar roept Elia: wie kies je, Baäl of de Here? Kijk eventueel nog even in 1 Koningen 18:20 en verder. Ook Johannes vraagt de mensen om voor God te kiezen. Hij doet dat bij de Jordaan. Hij maakt veel indruk en zijn oproep raakt een groot aantal mensen.

b. de mensen bewijzen dat ze willen veranderen

Lees samen Lucas 3:7-14

Velen horen de boodschap van Johannes en veranderen hun leven. Om die verandering zichtbaar te maken laten ze zich in de rivier de Jordaan dopen.

Johannes voert de doophandeling (door onderdompeling!) uit. Daarom krijgt Johannes de bijnaam 'de Doper'.

-wat zegt hij tegen hen?

*verander je gedrag en laat je dopen!

-welke voorbeelden geeft Johannes van gedragsverandering?

- (a) de rijken moeten leren delen: solidariteit met de minder bedeelden;
- (b) de tollenaars moeten eerlijk worden: niet méér vragen, dan je toekomt;
- (c) de soldaten mogen hun macht niet misbruiken: tevredenheid (niet wederrechtelijk je dingen toe-eigenen)
- (d) de godsdienstige leiders moeten **hun gedrag** veranderen.

De prediking van Johannes is erop gericht, dat mensen een keuze maken: voor of tegen God. Kiezen gebeurt in wezen elke dag weer. Goed kiezen kan alleen, als je heel beslist een leerling van Jezus wil zijn.

Johannes doopt mensen als ze kenbaar maken dat ze een nieuw leven willen gaan leiden. In de woorden van de Bijbel: ze belijden hun zonden en bekeren zich. In begrijpelijke taal voor junioren: ze willen van nu af aan naar Gods wil leven en hebben spijt dat ze dat niet eerder hebben gedaan.

c. *Johannes vertelt over een opvolger*

Lees samen Lucas 3:15-17

Johannes maakt duidelijk dat er iemand na hem komt die belangrijker is dan hijzelf. Ook deze nieuwe man zal tot het volk komen prediken en dopen. Maar hij zal niet met water dopen, maar met Gods Geest. Johannes zegt eigenlijk: het water is een teken, een verwijzing naar iets anders. Water kan je lichaam schoon maken, maar alleen Gods Geest kan je innerlijk schoonmaken. Daarom is Johannes de voorbereider en is de doop met water een voor-teken. Jezus is machtiger dan Johannes. Hij kan de levens van mensen echt veranderen.

d. *wat betekent de doop?*

(1) een nieuw (levens)begin:

Ook in de kerk is de doop een teken van iets dat groter is. Het water is niet magisch. Je wordt er niet door veranderd. De doop laat zien dat je een nieuw leven begint. Je zou kunnen zeggen dat de doop een soort "heilig toneelstuk" is. Je bent aan het verdrinken (daarom verdwijnt je onder water), maar iemand (God) haalt je weer naar boven. Je bent gered en je begint opnieuw te leven.

(2) een symbolische handeling:

Je kunt er ook nog op een andere manier naar kijken. Water wast, reinigt en maakt schoon. Door volledig onder water te gaan, gaan we in feite in bad. Als je uit bad komt, dan laat je al het vuil achter en kom je er schoon uit. Dit leert dat je na je doop met een schone lei mag beginnen. God laat merken dat hij niet op je fouten let, maar op je mogelijkheden.

(3) een adoptieceremonie

Bij de doopplechtigheid word je als het ware opnieuw geboren. God wil

dan heel graag jouw (adoptie)vader zijn. Hij houdt immers van je en door je doop heb je heel duidelijk aan iedereen (die erbij tegenwoordig is) laten zien dat je van hem houdt en bij hem wilt horen.

(4) een eenmalige daad:

Je hoeft maar één keer in je leven gedoopt te worden. Als we door de doop bij God horen dan is dat voor altijd. We horen definitief bij Gods familie. Je hoeft God er niet aan te helpen herinneren door steeds weer het doopwater in te gaan. Hij kent zijn kinderen.

(5) een publieke gebeurtenis:

Je zou in stilte gedoopt kunnen worden. Niemand hoeft het te weten, Maar het is natuurlijk wel een feestelijke gebeurtenis. Je bent blij en daarom mag iedereen het weten. Hoe meer mensen er bij zijn, hoe meer mensen de kans krijgen om te zien en horen dat God van ze houdt.

Om af te sluiten

Als er tijd is kunnen de junioren de plaat kleuren.

Tenslotte

- liedje
- gebed

- afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Johannes is de Griekse vorm van Jochanan of Jechonanan wat “de Heer is genadig” betekent. Johannes treedt op in het 15e jaar van Tiberius wat overeenkomt met het jaar 27 van de gewone jaartelling, op dat ogenblik was Pontius Pilatus stadhouder over Judea (26-36 van de gewone jaartelling), Herodes Antipas, viervorst (een viervorst is de titel van een gebieder over een klein land) over Galilea en Peréa (-4 t/m 39 van de gewone jaartelling), Filippus, zijn broer, viervorst over Itura en Trahonitus (het land rond de bovenloop van de Jordaan -4 t/m 34 van de gewone jaartelling). Lysanias, viervorst over Abilene tussen de berg Hermon en de stad Damascus, Annas was hogepriester geweest van 6 -15 van de gewone jaartelling en Kajafas, zijn schoonzoon (18 - 36 van de gewone jaartelling) was hogepriester op het ogenblik dat Johannes optrad ... De evangelist Lucas plaatst de activiteit van Johannes dus in het kader van de wereldgeschiedenis. Hij wil hiermee aangeven, dat het echt gebeurd is en ook wanneer en waar.

Alle drie de evangelisten zijn het er over eens dat Johannes de doop tot vergeving van zonden predikte. Dit was iets revolutionairs, omdat die taak normaal gesproken aan de priester in de tempel was voorbehouden. Maar het volk leefde in de veronderstelling dat voorafgaande aan de Messiaanse tijd (het optreden van de Messias) Elia zou terugkomen, die het volk weer tot God zou brengen. Die rol vervult Johannes. Zijn optreden en zijn kleding herinneren het volk aan Elia die zo'n 800 jaar eerder in Israël actief was. Massa's mensen kwamen toegestroomd (de gehele) Jordaanstreek, Jeruzalem, heel Judea, vele Farizeeën en Sadduceeën, tollenaars en soldaten. Hij riep op tot bekering (omkeer) en bood hen de doop (door onderdompeling) in de Jordaan aan. Deze moest als een uiterlijk teken dienen om de innerlijke reiniging van de mensen aan te duiden. Johannes verwachtte dan ook van de mensen, dat ze zich na hun doop werkelijk anders gingen gedragen. Zij moesten blijf geven van goede vruchten, dat wil zeggen goede daden (Lucas 7:7-14). Zo geeft hij richtlijnen aan voor hen die meer hebben (rijker zijn) dan anderen, voor de tollenaars en voor de soldaten. Hoe populair Johannes ook was, het verhinderde hem niet strenge en krasse taal te gebruiken: hij sprak dan tot de schare, die uitliep om zich door hem te laten dopen: “Addergebroed..”. Maar de Bijbelschrijver Lucas, laat uitkomen dat het Johannes om het heil van het volk te doen was: “Met nog vele andere vermaningen bracht hij aan het volk het EVANGELIE”. (3:18).

Net als Elia richtte hij ook vermaningen aan zijn vorst. In dit geval was het Herodes Antipas, die het moest ontgelden. Johannes stelde het huwelijksleven van de koning aan de kaak. Herodes was getrouwd met de dochter van de Nabateese koning Aretas. Tijdens een verblijf in Rome verleidde hij Herodias, de vrouw van zijn halfbroer. Hij verstootte daarna zijn eerste vrouw en huwde Herodias, die tevens zijn nicht was. Koning Achab heeft het één en ander van Elia moeten incasseren en Herodes Antipas krijgt ook de volle laag van de tweede Elia. Het gevolg is dat Johannes in de kerker terecht komt en uiteindelijk wordt terechtgesteld (Matteüs 14:1-12).

Johannes moet een indrukwekkende persoonlijkheid zijn geweest. Zijn uiterlijk droeg daar het nodige aan bij! Hij was gekleed in een mantel van kameelhaar.

Deze was uit een dikke stof gemaakt: de kleding van de armen en van de profeet Elia (2 Koningen 1:8). De kameel symboliseerde nederigheid. Het was een nederig dier en dienaar van de mens. De lederen gordel diende om deze mantel vast te houden op zijn lendenen. Ook zijn voedsel doet merkwaardig aan: sprinkhanen (reine dieren) en wilde honing. Men weet van sommige mensen dat ze sprinkhanen droogden en opaten. In alle gevallen gaat het dan om mensen die in de woestijn verblijf hielden. In het Latijn is de naam van het vruchtje van de broodboom gelijk aan de naam van de sprinkhaan. Het is niet zeker of er verwarring tussen beiden is ontstaan. Die broodboom heeft in verschillende talen de bijnaam "van Johannes" gekregen (Saint John's Bread, l'arbre à pain de Saint Jean, Joannis Brot Baum). De wilde honing kon hij voornamelijk vinden in de holten van de rotsen. Deze honing was krachtig voedsel en had een zachte smaak. Verder kwam honing ook uit bomen en palmbomen (1 Samuël 14:25,26). Honing was er in overvloed te vinden in de heuvels van Judea. Meer overeenkomsten met Elia worden in de Schrift aangegeven (Lucas 1:37). Ook Jezus legt het verband tussen Johannes en Elia: "Indien gij het aanvaarden wilt; Hij *is* Elia, die komen zou. Wie oren heeft, die hore!" (Matteüs 11:13,14) en Elia zal wel komen en alles herstellen, maar Ik zeg u, dat Elia *reeds gekomen* is ...". Toen begrepen de leerlingen, dat hij over Johannes de Doper tot hen had gesproken. (Matteüs 17:10-13). Een prachtig getuigenis van Jezus over Johannes vindt men in Johannes 5:33-39, en een kritisch getuigenis in Matteüs 11:2-15.

ANTWOORDEN:

p.8: kamelenhaar/ riem/ honing en sprinkhanen

Elia

p.9: 1. Israël, 2. God, 3. Honing, 4. Jordaan, 5. Sprinkhanen, 6. Dopen, 7. Jeruzalem, 8. Woestijn

p.10: water/ heilige Geest/ vuur

Bijvoorbeeld: Elia, Samuël, Elisa, Jeremia, Nehemia, Jesaja.

p.11: ...deel je kleren en je eten
...vraag niet meer te veel geld van de mensen
...je mag niemand afpersen of omkopen

Steel niet/ zet uw zinnen niet op het huis van een ander, en evenmin op zijn vrouw... toebehoort.

3

Jezus

Doelstelling(en)

Junioren begrijpen dat Jezus het voorbeeld geeft door zich te laten dopen.

Materiaal

- Een landkaart van het Israël uit Jezus' tijd om op de muur of op het bord te hangen.
- Foto's van de Jordaan en ook informatie over de grootte, de lengte, de diepte, de stroomsnelheid, enz. ... Raadpleeg daarvoor een Bijbels handboek of encyclopedie.
- Plaats enkele extra voorwerpen op de maquette die het Bijbels landschap voorstelt (zie suggestie in hoofdstuk 1 van deze werkwijzer). Waarom niet de oevers van de Jordaan (water van aluminiumfolie) en enkele bomen, heuvels en huisjes?

Vorbereiding

- Zo levendig mogelijk vertellen aan de hand van BIV p. 82. Laat zo mogelijk illustraties van de Jordaan zien. Zoek een aantal gegevens op in een Bijbelse encyclopedie over breedte, diepte, snelheid van het water enz.
- Vertel het gebeuren van de stem uit de hemel en het neerdalen van Gods Geest op sobere wijze. Vertel niet meer dan er in de Bijbel zelf staat. Lees bij voorkeur niet voor uit kinderbijbels. Vertel het verhaal liever in eigen woorden. Gebruik geen enkele kinderbijbel blindelings. Daarin wordt vaak geromantiseerd en gefantaseerd. Lees ze met een kritisch oog.
- Gebruik de landkaart van Israël om de reis van Jezus van Nazaret naar Johannes aan te geven. Vertel iets over de afstand en het reizen te voet.
- Houd een gesprekje over dat het belangrijk is dat de leider van een groep in alles het voorbeeld geeft. Doet hij dat niet, dan zal hij weinig succes op navolging hebben. Pas dit daarna op Jezus toe.
- Leg de nadruk op de belangrijke taak die Johannes de Doper als profeet had. Hij vertelt de mensen niet alleen dat zij een nieuw leven moeten beginnen, maar ook aan iedereen dat Jezus van Nazaret de beloofde Messias is, die geen bevrijding van Romeinen, maar van de macht van het kwaad komt brengen.
- Het is belangrijk voor de Junioren om op hun leeftijd het onderwerp van de doop te begrijpen. Laat deze gelegenheid niet voorbijgaan. Het is een delicaat onderwerp. Zorg ervoor dat u nauwkeurig bent in uw uitleg over de betekenis van de doop, om te verhinderen dat de Junioren het slecht begrijpen. De doop is geen magische handeling.

Opening

- welkom.
- Liedje

- Gebed
- zending

Om te beginnen

Schrijf het woord DOOP verticaal op een bord. Zoek woorden die letters van dit woord hebben en die een eigenschap aangeven die God helpt ontwikkelen bij iemand die zich heeft laten dopen (en dus 'helemaal van nul is begonnen').

Bijvoorbeeld: GoeDheid
 VertrOuwen
 BewOgenheid
 BehulPzaamheid

Het gesprek

- **inleiding**

Laat aan de Junioren foto's zien van uw doop of van andere mensen die de Junioren kennen (hun ouders, vrienden, ...) en laat hen erover vertellen.

Vertel over de dag van uw doop, hoe en wanneer u de beslissing nam.

Laat hen vertellen over een doopplechtigheid waar ze bij aanwezig waren. Geef de gelegenheid om commentaar te geven, opmerkingen te maken en vragen te stellen.

- **bijbelverhaal**

a. Jezus daalt af naar de Jordaan

Lees samen Matteüs 3:13

Gebruik de illustratie of atlas voor de Bijbelse geschiedenis of een wandkaart, voor de plaatsbepaling.

Heel veel mensen komen naar Johannes om door hem te worden gedoopt. Ze willen in het reine met God komen en een nieuw leven beginnen. Ook Jezus komt helemaal uit Nazaret naar de Jordaan (laat op de landkaart aanwijzen).

Houd een gesprek aan de hand van de volgende meerkeuzevraag die u aan de Junioren voorlegt en trek met hen de conclusie dat Jezus er zelf voor heeft gekozen om zich te laten dopen.

- Jezus heeft gehoord, dat iemand bij de Jordaan predikt en wil het ook horen.
- Jezus moet van zijn ouders
- Jezus reist naar de tempel in Jeruzalem en komt er toevallig langs.
- Jezus wil zich laten dopen.

b. Jezus geeft het goede voorbeeld

Lees samen Matteüs 3:14,15

-waarom wil Jezus zich laten dopen?

-heeft hij zich zoals bijvoorbeeld de tollenaars of de soldaten misdragen?

Heeft hij bij God wat goed te maken?

Johannes de Doper vindt van niet.

-wie moet er zich door wie laten dopen volgens hem?

De doop van Johannes is een doop tot bekering en toch wil Jezus zich laten dopen.

-waarom vindt Jezus het nodig om zich te laten dopen?

(1) om te tonen dat de doop belangrijk is;

(2) te doen wat God wil, gehoorzamen (3:15b);

(3) het goede voorbeeld geven:

Op die manier geeft hij het voorbeeld aan het volk. Hij identificeert zich met hen. Als zij ertoe worden aangespoord, dan geeft hij er ook aan gehoor. Hen ten voorbeeld.

-in hoeverre vinden jullie dat een Juniorleider moet doen wat hij van de Junioren vraagt.

-in hoeverre moet hij of zij het voorbeeld?

-vinden jullie dat jullie leiding ook hun les moeten maken in het Werkboekje? Het is toch een Werkboekje voor Junioren en niet voor volwassenen?

-waarom is het wel of niet belangrijk dat de leiding ook de les maakt?

U kunt ook van gedachten wisselen over de noodzaak dat een koning een voorbeeld hoort te zijn voor zijn onderdanen.

Uiteindelijk aanvaardt Johannes dus om Jezus te dopen

c. *God spreekt zijn goedkeuring uit*

Lees samen Matteüs 3:16, 17

-wat gebeurt er onmiddellijk nadat Jezus wordt gedoopt (dus uit het water omhoog komt)?

*Gods Geest daalt als een duif op Jezus neer.

-wie ziet dit gebeuren?

*Johannes (volgens Marcus ook Jezus)

-wat wordt er gehoord?

*een stem uit de hemel.

-wat zegt die precies?

*dit is mijn geliefde zoon, de man naar mijn hart.

Leg aan de Junioren aan de hand van de rubriek *achtergrond* uit wat die uitdrukking betekent. Let op er wordt niet bij gezegd wie de stem hoort. Mogelijk is Jezus de enige die weet wat die stem zegt!

Het lijkt wel alsof alleen Johannes de Doper de Geest van God heeft gezien en alleen Jezus de stem van God heeft gehoord. De mensen zijn mogelijk wel onder de indruk van wat er gebeurt, omdat Johannes Jezus eerst weigert te dopen. De mensen hebben dus niets gemerkt. Het blijft nog geheim.

d. *Johannes zalft Jezus (via de doop) tot koning*

Lees samen Marcus 1:12

-hoe wordt iemand in het Oude Testament als koning wordt ingewijd?

*de priester giet olie over het hoofd van de toekomstige koning (zie bijvoorbeeld Samuël en David in 1 Samuël 16:13).

Dat betekent dat die man door God is uitgekozen om koning over zijn volk te worden. Men zalft de toekomstige koning en men gaat er van uit dat Gods Geest hem in zijn taak gaat leiden.

Dat doet men ook met de priesters (Exodus 29:7) en de profeten (1 Koningen 19:16). Ook zij worden door zalving tot hun taak ingewijd.

Jezus wordt door Johannes in de Jordaan gedoopt, maar hij krijgt geen zalf op z'n hoofd. Johannes is echter wel een priester (zijn vader en moeder horen allebei tot priesterlijke families) en bij zijn doop komt Gods Geest (als een duif) op hem neer. Later leren we in het evangelie dat God hem koning (over Israël) noemt en blijkt hij ook een profeet en een priester te zijn. Hij wordt ook 'Messias' (of christus) genoemd en dat betekent 'gezalft koning'. Bij Jezus wordt dus geen olie over zijn hoofd uitgegoten. Maar wel klinken de woorden die bij de troonsbestijging van de koning worden gesproken: 'dit is mijn geliefde zoon, de man naar mijn hart'.

Deze gebeurtenis vormt meteen het startsein voor de uitvoering van de taak die Jezus van God krijgt toegewezen.

e. *Jezus is de bevrijdende koning en het lijdende lam*

Lees samen Johannes 1:29-34

-wie vertelt er dat Jezus de zoon van God (dat is de gezalfde koning die zijn volk komt leiden en bevrijden) en het lam van God (om voor de zonden van de mensen te sterven) is?

*Johannes getuigt dit over Jezus. Daaruit blijkt dat hij in Jezus de door God gezonden koning erkent.

Bespreek dit gegeven met de Junioren en controleer samen hun antwoorden in hun Werkboekje bij donderdag).

• **toepassing**

-weten jullie wat de predikant zegt, wanneer hij iemand doopt?

* "Op het bevel van de Heer en op de belijdenis van je geloof doop ik je in de naam van de Vader, van de Zoon en de Heilige Geest".

-wat betekent dat?

- *Op het bevel van de Heer*: Jezus is de Heer die de opdracht geeft om je te dopen.
 - en op de *belijdenis van je geloof*: wie zich laat dopen, die heeft zijn fouten aan God beleden.
 - *in de naam van de vader*: daarmee word je als zijn kind geadopteerd
 - *en de zoon*: daarmee krijg je een grote broer die jou grote voorbeeld blijft.
 - *en de heilige Geest*: die helpt je mensen lief te hebben zoals God mensen liefheeft.
- God nodigt alle mensen (ook *alle* Junioren) uit om deze ervaring samen met hem te beleven, om een nieuw (ander) leven te beginnen en om gedoopt te worden.

-hoe zou het zijn om nu al in je hart ervoor te kiezen om je later naar het voorbeeld van Jezus te laten dopen? Waarom zou je nu al niet beginnen?

Om af te sluiten

Geef de junioren een kopie van bijlage 3A. Geef hen vervolgens de opdracht om eronder te schrijven:

Op het bevel van de Heer en op de belijdenis van je geloof doop ik je in de naam van de Vader, van de Zoon en de Heilige Geest

Vraag tenslotte of ze willen aanvullen:

Op het bevel van de Heer betekent

Op belijdenis van je geloof betekent

In de naam van de Vader betekent

In de naam van de Zoon betekent

In de naam van de heilige Geest betekent

Tenslotte

1. liedje
2. gebed
3. afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Over de doop van Jezus is heel veel te doen geweest. De bijbelgeleerden houden er verschillende meningen op na. Het is dus niet makkelijk om voor ieder bevredigende informatie over deze belangrijke gebeurtenis te verstrekken. Verschillende malen per jaar kwamen er Galileërs naar Jeruzalem om aan de grote godsdienstige feesten deel te nemen. Ook Jezus is naar Jeruzalem gekomen of is er naar onderweg. Hij wil door Johannes worden gedoopt. Het is een doop ter vergeving van zonden. Daarmee het eerste probleem. Het getuigenis van de Bijbel aangaande Jezus is helder: "Hij was een man zonder zonden." Dus rijst de vraag waarom hij zich toch heeft laten dopen. De tekst zelf geeft daar niet veel informatie over:

1. Johannes vindt dat niet hij Jezus moet dopen, maar andersom, dat hij door Jezus dient te worden gedoopt. Jezus weigert dit en dringt er op aan dat Johannes de handeling toch uitvoert. Volgens hem dienen zij beide "alle gerechtigheid te vervullen". Waarschijnlijk heeft Jezus het woord *sedaka* gebruikt: een begrip waarin verschillende betekenissen samenkomen zoals, barmhartigheid, goedheid, rechtvaardigheid, wetsbetrachting en wetsvervulling. Het begrip gerechtigheid dient niet te worden opgevat in juridische zin, maar als een levensinstelling. De *sadik* wil het goede doen en oprecht naar Gods wil leven. Wanneer Jezus zegt dat Johannes en hij alle gerechtigheid dienen te vervullen, dan wil hij naar alle waarschijnlijkheid zeggen dat beiden zich dienen te onderwerpen aan de wil van God. In dit geval de wens dat Jezus zich solidair toont met zijn volk en net zoals de leden van dat volk moest worden gedoopt!
2. het "laat mij thans geworden" en "hij liet hem geworden" moet worden opgevat als

bereidwillig vrijlaten of toegeven. Met andere woorden: Jezus vraagt van Johannes, dat hij van harte bereid is hem te dopen.

3. onmiddellijk na de doop “steeg hij op uit het water”. De doop werd voltrokken door onderdompeling. Dat is trouwens bij de Joden altijd het geval geweest, omdat de doop als symbool werd opgevat van de reiniging van de *hele* mens. Door het volledige lichaam te baden, werd ook de geest gereinigd.
4. waar de doop precies in de Jordaan plaatsvond, wordt niet verteld. Slechts later wordt een plaatsaanduiding gegeven in Johannes 3:23, maar ook die plek is tegenwoordig niet meer aan te wijzen. Wat er na het opstijgen uit het water gebeurt, is nog moeilijker te verklaren. We bekijken de verschillende onderdelen van de tekst afzonderlijk.
5. “de hemelen openden zich”, “de hemelen splijten zich”. In die tijd ging men er vanuit dat er om de aarde verschillende hemelen aanwezig waren. Er staat bij dat Jezus het “zag” (slechts Matteüs laat het in het midden, maar ook bij hem is het niet helemaal duidelijk wie het allemaal wel of niet zien). Jezus ziet als het ware door de hemelen heen (men telde er toen zeven in totaal). In de zevende hemel stond de troon van God.
6. en “de Geest daalde als een duif neer” (Marcus). “Hij zag de Geest Gods als een duif neerdalen” (Matteüs) en de “heilige Geest daalde in lichamelijke gestalte op hem neer (Lucas). Men merkt dat de evangelisten het niet precies op dezelfde manier weergeven. Waarschijnlijk was het moeilijk om het gebeuren echt te beschrijven en is er voorzichtigheid geboden!
Van de messias was bekend dat de Geest Gods op hem zou rusten (Jesaja 11:1; 42:1; 61:1), dit betekent dat van hem verwacht mag worden, dat hij wijsheid en verstand, raad en sterkte, kennis en vreze des Heren in zich mee zou dragen (Jesaja 11:2). Verder zou de Messias het recht openbaren aan de hele wereld (Jesaja 42:1) en ten laatste zou hij ook een blijde boodschap brengen aan alle onderdrukten (Jesaja 61:1). De evangelisten getuigen in koor dat Jezus van Nazaret dat allemaal heeft gedaan!
7. de Geest Gods “als een duif”, kan het best worden opgevat als een soort zalving van Jezus tot Messias (Jesaja 11:1; 42:1, 61:1). Net zoals David eens door Samuël werd gezalfd, maar nog niet onmiddellijk optrad als koning, zo zou Jezus hier als Messias kunnen zijn gezalfd, terwijl zijn “werk” pas later begint.
8. “een stem uit de hemel sprak (klonk)”, doet veel denken aan wat er op de Sinaï gebeurde, toen God tot het volk en Mozes sprak. Dat Johannes de neergedaalde Geest als duif heeft gezien, vertelt ons de evangelist Johannes, maar wat de stem betreft, is het niet geheel zeker of ook de omstanders hebben gehoord wat God zei.
9. “Gij zijt (Deze is) mijn beminde Zoon” is een uitspraak uit Psalm. 2:7 waar het gaat om de bevestiging van het koningschap. Met andere woorden: dit is een formule die werd gebruikt bij de zalving van de koning van Israël. “Mijn zoon” is niet alleen van toepassing op Jezus, maar ook op Israël (Hosea 11:1; Exodus 4:22-23) en op Salomo (2 Samuël 7:14).

10. Het “in wie ik mijn welbehagen heb” (= wie ik bemin) is een uitspraak uit Jesaja 42:1.

Bijlage 3A

Op het

- Op het bevel van de Heer betekent
- Op belijdenis van je geloof betekent
- In de naam van de Vader betekent
- In de naam van de Zoon betekent
- In de naam van de heilige Geest betekent

ANTWOORDEN:

p.13: dan ik/ pakken

Jezus/ Johannes/ Johannes/ Jezus/ Johannes/ Johannes/ Jezus

p. 14: Johannes – de Doper/ Jezus – de Zoon van God/ De is – mijn geliefde Zoon/ Gods Geest – duif/ Messias – gezalfde/ Ik wil – gedoopt worden/ Hij, die na mij komt- sterker

p.15: Zie het Lam Gods.

Jezus laat zich dopen door Johannes

4 Woestijn

Doelstelling(en)

Begrijpen dat het kennen en aanwenden van de Bijbel je leert en helpt, sterker in het leven te staan.

Materiaal

- Een aantal voorwerpen om op de maquette met het bijbelse landschap te plaatsen (zie Materiaal les 1). Bijvoorbeeld zand en stenen in de hoek leggen tegenover de Jordaan om de woestijn voor te stellen.
- foto's van woestijnachtige streken.
- een tekening of afbeelding van de tempel van Jeruzalem.
- een tekening van een open Bijbel (zie model aan het einde van de les om zoveel mogelijk te vergroten. U schrijft er de drie tekstverwijzingen op die Jezus gebruikt om satan van repliek te dienen. Kies een andere kleur voor de leertekst.
- een kartonnen zwaard dat u vastmaakt tussen de Bijbel (met dubbelzijdig plakband). Echter ook een zwaard (klein formaat) voor elke Junior met daarop de leerstekst (Matteüs 4:10).

Voorbereiding

- Deze les biedt de gelegenheid om de Junioren het belang van bijbelstudie en het uit het hoofd leren van leerteksten aan te tonen. Ook in ons persoonlijk leven is dat belangrijk. Meer dan ooit hebben we een degelijke bijbelkennis nodig om sterk te staan in de maatschappij.
- neem eens contact op met de ouders van de Junioren die het bijbelverhaal niet wekelijks bestuderen. Motiveer hen om wat tijd vrij te maken om hun kinderen te motiveren de Bijbel te lezen en met hen te bidden.
- u kunt bij de vertelling BIV p. 83 gebruiken maar u doet er goed aan de satanfiguur (met vleugels) door een gewoon persoon te vervangen. Laat ook geen plaatjes zien die satan voorstellen. Het bijbelverhaal vertelt niets over zijn gedaante waarin hij zich aan Jezus vertoont. Verschijnt hij er wel in een gedaante of functioneert hij als een stem binnenin? Omdat niemand het weet, kan men maar beter geen aandacht aan uiterlijke kenmerken besteden.
- leg de nadruk op de *houding* van Jezus en niet op die van satan.
- onderstreep dat Jezus het nog veel moeilijker zou hebben gehad als hij de Bijbel (het Oude Testament) niet had gekend. Verlossing ligt binnen het bereik als men de Bijbel kent en toepast. Grijp hier op het beginverhaal terug!
- Junioren zullen een aantal dingen in deze moeilijke les misschien niet of moeilijk kunnen begrijpen. Hebben ze wel eens 'bewust' een zonde (een fout, overtreding, misstap) gedaan of beleden? Beseffen ze wat het is om te worden verzocht? Met sprekende voorbeelden kunt u duidelijk maken wat het inhoudt, zonder het zonde te noemen.
- enkele voorbeelden om met uw vertelling te beginnen:

(a) neem foto's van een woestijn en houdt er een gesprekje over: de warmte overdag, de koude 's nachts, gevaren zoals dorst en dieren.

(b) neem verschillende stenen en praat erover: welke soorten stenen zijn er, waarvoor zijn stenen te gebruiken, ... Breng dan het gesprek op beeldhouwen en dat men van stenen veel dingen die ergens op lijken (mensen, bloemen, dieren) kan maken. Je kunt echter geen échte mensen of dieren maken. Toch is eens aan iemand gevraagd om van stenen iets echtst te maken, ... Uw verhaal kan beginnen.

(c) gebruik illustraties (vergezicht vanaf een heuvel of berg, een tempel of wapens) en hoewel ze wel wat storend tijdens de vertelling kunnen werken, hebben ze een groot 'herinneringsrendement'. U haalt de Junioren meteen weer 'in' het verhaal door bijvoorbeeld te vragen: "Waar was ik ook alweer"? Zo zetten ze de 'vergeetachtige' verteller (en zichzelf) weer op het goede spoor.

Opening

- welkom.
- Liedje
- Gebed
- zending

Om te beginnen

Het gesprek

- **terugblik**

Jezus heeft zich in de Jordaan laten dopen door Johannes de Doper.

- wie heeft hem dat opgedragen?
- waarom deed hij dat?
- wat vindt Johannes daarvan?
- hoe vindt zijn doop plaats (door besprenkeling, onderdompeling, ...)
- wat gebeurt er als Jezus net is ondergedompeld?
- wat vinden jullie ervan dat Jezus zich als een voorbeeld voor ieder van ons heeft laten dopen.

- **inleiding**

- wat betekent 'op de proef stellen'?
- * iemand op de proef stellen is iemand een test afnemen.
- geef daar eens enkele voorbeelden van.
- met welk doel 'test men iemand'?
- * het leert die persoon inzien in hoeverre hij of zij al iets onder de knie heeft, waar hij of zij nog iets kan bijleren en of hij of zij al klaar is om een bepaalde taak uit te voeren of een verantwoordelijkheid te dragen.

- **bijbelverhaal**

a. *op de proef gesteld als wij*

Vorige week leerden we dat Jezus zich liet dopen om ons tot een voorbeeld te zijn. Zijn hele leven staat model. Hij leert ons hoe we keuzen kunnen maken en kunnen handelen in gelijkaardige situaties.

De Bijbel leert dat “onze hogepriester (Jezus) volledig met onze zwakheden kan meevoelen.” (Hebreeërs 4:15).

Lees samen Matteüs 4:1-2

Meteen na zijn doop wordt Jezus door Gods Geest naar de woestijn gedreven. (Laat foto's zien van woestijnachtige gebieden in Juda. Er staan prachtige foto's op internet.) Daar kan hij in de rust nadenken (mediteren), bidden en vasten voordat hij aan zijn taak van Messias (gezalfdde koning) begint.

Er zijn ook nog andere dienaren van God geweest die zich een tijd hebben afgezonderd om zich op hun taak voor te bereiden. Daarvoor trokken ze zich terug op een rustige plaats om in gedachten dicht bij God te zijn en na te denken en proberen te voelen als God. Soms vastten ze daarbij (= verschillende dagen niet eten en alleen maar drinken) of nuttigden ze licht en sober voedsel om beter te kunnen nadenken. Dat doet Jezus ook.

- hoelang duurt die periode van voorbereiding en vasten?
- * 40 dagen en nachten
- wie komt hem na die periode opzoeken?
- wie of wat is de duivel?
- * In de Bijbel is dat Gods tegenstander. Dat is ook wat het Hebreeuwse woordje *satan* betekent. Hij spoort mensen aan om van hun (goede) doel af te wijken. Maar opgelet: iedereen kan voor satan of duivel spelen. Herinneren jullie je nog dat Jezus eens tegen zijn leerling Petrus zei: “Weg jij satan, uit mijn ogen!”? Waarom noemde hij hem ‘satan’? Omdat Petrus (hoewel goed bedoeld) Jezus van zijn doel (om naar Jeruzalem te gaan en er te sterven) wilde afbrengen. Daarom noemt Jezus hem ‘satan’ omdat deze tegenstander van God precies zó te werk gaat.

b. *de eerste proef*

Lees Matteüs 4:3-4

De duivel komt Jezus op de proef stellen wanneer hij zwak en kwetsbaar is.

- wat gebeurt er wanneer men verschillende dagen niet eet?

Dat overkomt jullie nooit, nietwaar? Vanaf het moment dat je honger hebt, zeg je het tegen je ouders en krijg je te eten. In sommige landen hebben kinderen niet elke dag te eten. Die weten wel wat het is om honger te lijden.

Na 40 dagen vasten probeert de satan Jezus af te houden van zijn taak

- wat stelt de duivel aan Jezus voor?
- is het jullie al eens gebeurd om van school of van een lange wandeling thuis te komen en erge honger te hebben? Zouden jullie dan niet van alles willen doen om te kunnen eten?

Jezus moet na al die tijd erge honger hebben.

- wat denken jullie? Zou het moeilijk zijn voor Jezus om stenen in broden te veranderen?

“Aan de ene kant, moet ik bekennen dat ik dat niet precies weet. Ik was er immers niet bij toen in de woestijn en ik vind nergens in de Bijbel dat Jezus ooit zoiets heeft gedaan, maar ... aan de andere kant denk ik aan Mozes die op God vertrouwde en die

(met diens hulp) water uit een rots liet komen en het manna-brood uit de hemel liet regenen. Omdat ook Jezus altijd op zijn hemelse vader vertrouwt, kan hij hem immers ook om zijn hulp vragen en zorgen dat hij te eten heeft (en waarom niet stenen in brood te laten veranderen?). En toch ... doet Jezus geen beroep op God om hem te helpen”.

De tegenstander zegt tegen hem: “Als ... je de zoon van God bent”. Hij wil Jezus laten twifelen of hij wel de zoon van God is zoals de stem uit de hemel bij de Jordaan het heeft gezegd. Stel je voor:

- 1 als Jezus gaat geloven dat hij niet ‘de zoon van God’ is, dan zal hij zeker niet met de taak van de ‘gezalfde koning’ (Messias) beginnen.
- 2 als Jezus toch zou proberen om van die stenen brood te maken en het zou niet lukken, dan zou hij beslist gaan twifelen of hij wel ‘de zoon van God’ is en zijn voornemen opgeven om de taak van gezalfde koning uit te voeren.
- 3 als Jezus inderdaad ‘voor zichzelf’ van die stenen brood zou maken dan zou hij daarmee bewijzen dat hij niet geschikt is om ‘zoon van God’ te zijn. De Messias is iemand die wonderen doet voor het welzijn van zijn volk, maar iemand die wonderen ‘voor zichzelf’ doet, kan geen goede ‘gezalfde koning’ voor zijn volk zijn.

Zo zie je dat de duivel drie kansen heeft om Jezus te laten struikelen.

- waarom doet Jezus niet wat de duivel hem voorstelt?
- wat zegt hij tegen de duivel?

Slechts één zinnetje, één vers uit het boek Deuteronomium (8:3).

(Schrijf dit vers op het bord).

- wat wil Jezus daar eigenlijk mee zeggen?
- * net zoals de Israëlieten in de woestijn niet alleen van brood, maar van elk woord dat de Here God uitsprak, leefde (door te vertrouwen op zijn woord kregen zij brood [manna] te eten), zo wil ook Jezus voor een oplossing op Gods Woord wachten.

Jezus weet beslist wel dat eten belangrijk is, maar gehoorzamen aan Gods Woord (zich ‘voeden’ met zijn Woord) vindt hij belangrijker.

Door deze proef te doorstaan bewijst Jezus dat hij zich bij de uitoefening van zijn opdracht (als Messias) niet zal laten leiden door wat er belangrijk is voor zichzelf (zijn lichaam, zijn maag), maar door wat belangrijk is voor God en zijn medemens.

- wat vinden jullie daarvan?

Hebben jullie opgemerkt dat hij geen uitleg aan de duivel geeft, maar gewoon een tekst uit de Bijbel uit z’n hoofd opzegt?

c. *de tweede proef*

Lees samen Matteüs 4:5-7

De duivel probeert het nog eens met: “Als je de zoon van God bent ...” Hij wil hem dus opnieuw laten twifelen zoals bij de eerste proef.

Nu gaat het om iets anders. Boven op het dak van de tempel (het hoogste punt van de tempelmuur) stelt hij Jezus voor om zich tientallen meters naar beneden te werpen. (Laat een plaatje zien van de tempel).

Om Jezus gerust te stellen gebruikt ook de duivel een tekst uit de Bijbel (Psalm 91:11-12). Daarin staat dat God zijn hemelse boodschappers zal sturen om hem veilig op te vangen. Hoogstwaarschijnlijk denkt de tegenstander dat hij op die manier Jezus gemakkelijker zal overtuigen.

- wat betekent dit vers?

God stuurt inderdaad zijn boodschappers om ons te beschermen tegen gevaren, maar als jullie het raam openen en van de vierde verdieping naar beneden springen om te zien of de engelen jullie zullen beschermen, wat zal er dan gebeuren?

Laat de Junioren reageren en zich uitdrukken.

God heeft ons ons verstand gegeven om het dagelijks te gebruiken.

Waarom stelt de duivel aan Jezus voor om deze toer uit te halen? Hij wil dat de mensen Jezus gaan volgen omdat hij spectaculaire dingen doet en niet omdat ze in Jezus met God in aanraking zullen komen.

De duivel heeft met zijn voorstel dus opnieuw drie kansen dat Jezus erop in gaat:

- 1 als Jezus niet springt omdat hij twijfelt dan zal hij zeker niet met de taak van de 'gezalvde koning' (Messias) beginnen.
- 2 als Jezus toch van de tempel springt en niet wordt opgevangen zou hij kunnen betwijfelen of hij wel 'de zoon van God' is en mogelijk zijn voornemen opgeven om de taak van gezalfde koning uit te voeren.
- 3 als Jezus inderdaad van de tempel zou springen dan zou hij daarmee bewijzen dat hij niet geschikt is om 'zoon van God' te zijn. De Messias is juist iemand die wonderen doet voor het welzijn van zijn volk, maar iemand die wonderen 'voor zichzelf' doet, kan geen goede 'gezalvde koning' voor zijn volk zijn.

Zoals bij de eerste proef geeft Jezus aan de duivel geen uitleg. Hij antwoordt kortaat met een zin uit het boek Deuteronomium (6:16) die hij uit zijn hoofd kent.

- wat betekent dit vers?

(Schrijf het op de open Bijbel op het bord).

In Massa (of Refidim; zie Exodus 17:7) stelde Israël God op de proef door luidkeels de vraag te stellen of hij hen in de steek had gelaten. Daarmee dwongen zij God te reageren en iets aan de droge bron te doen!

Jezus wil zijn hemelse vader niet verplichten iets voor hem te doen. Hij herinnert de duivel eraan dat hij volledig Gods wil zal doen en niet zijn eigen wil aan God zal opleggen.

Jezus doorstaat ook deze proef uitstekend. Hiermee bewijst hij dat hij als toekomstige Messias niet zijn eigen wil als koning aan mensen zal opleggen, maar Gods wil zal doen. Ook hier gehoorzaamt hij de duivel niet!

d. de derde proef

Lees samen Matteüs 4:8-10

De duivel probeert Jezus een derde keer te doen struikelen in zijn voorbereiding.

- wat laat hij Jezus op een hoge berg zien.

- wat stelt hij Jezus voor?

* Jezus mag alle rijkdommen (= al hun pracht) hebben op voorwaarde dat hij voor de satan neerknielt en hem aanbidt.

Als Jezus dit inderdaad zou doen dan zou hij daarmee bewijzen dat hij niet geschikt is als Messias. Die koning is juist iemand die weggeeft in plaats van 'voor zichzelf neemt'. Hij bevordert het welzijn van zijn volk en niet dat van zijn portemonnee. Zo iemand kan geen goede 'gezalvde koning' voor zijn volk zijn.

- wat antwoordt Jezus daarop?
- * tekst van de week en Deuteronomium 6:13
(Schrijf hem op de open Bijbel die op het bord hangt).

- welk gebod herinnert jullie aan dit vers?

Ook deze proef doorstaat Jezus met glans! Hij is echt geschikt om als 'zoon van God', als 'gezalft koning', als Messias aan de slag te gaan en de mensen gelukkig te maken.

*e. Jezus is klaar voor de taak van Messias
Lees samen Matteüs 4:11*

Daarna verlaat de tegenstander Jezus! De drievoudige test is voorbij. Misschien heeft het veel van Jezus' krachten gevegd? God steunt hem nu door zijn hemelse boodschappers te sturen om hem te dienen (= voor hem te zorgen). Als een goede Vader zorgt hij voor Jezus. God weet wanneer hij hem het hardst nodig heeft.

- **toepassing**

Gods tegenstander (de duivel of wie als hem spreekt) zaait twijfel en spoort Gods kinderen aan om dingen te doen die niet horen. Hij is er niet in geslaagd om Jezus te doen struikelen, omdat deze niet is ingegaan op zijn voorstellen.

- welk wapen gebruikt hij bij elk van de drie testen?
- * zijn kennis van Gods Woord helpt hem om verstandig, wijs en goed te kiezen.

Lees samen Efeziërs 6:11-13 en 17.

De Bijbel wordt vergeleken met een zwaard (leg het kartonnen zwaard op de open Bijbel). Je kunt dus tegen de verleidingen vechten! De Bijbel kan een instrument, een wapen zijn. Dat wapen is niet bedoeld om anderen mee te doden of te bevechten, maar om je te helpen weerstand te bieden tegen je eigen tegenstem.

Dit is natuurlijk moeilijk te begrijpen voor de kinderen in deze leeftijdsgroep.

Help hen om het te begrijpen door de opdracht in de rubriek *Om af te sluiten*, samen te doen.

Om af te sluiten

Geef de junioren een kopie van **bijlage 4A** in handen. Vraag hen om de opdracht uit te voeren.

Tenslotte

- liedje.
- Gebed
- afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Het verhaal van de verzoeking in de woestijn brengt menig bijbellezer in verlegenheid. De zin 'toen werd Jezus door de Geest naar de woestijn geleid om verzocht te worden door de duivel' (4:1) is op zijn zachtst gezegd verwarrend. God (door zijn Geest) is blijkbaar de aanstichter, de initiatiefnemer. Als je dat vergelijkt met Jakobus 1:13 "laat niemand, als hij verzocht wordt, zeggen: ik word van Godswege verzocht", roept dat op zijn minst vragen op. Wellicht dat de volgende opmerkingen hier een dienst bewijzen:

- In 2 Samuël 24:1 staat 'De toorn des Heren ontbrandde weer tegen Israël' en in 1 Kronieken 21:1 'Satan keerde zich tegen Israël'. In beide gevallen gaat het om hetzelfde gebeuren: David begaat een fout omdat hij een volkstelling uitvoert. De ene keer wordt gemeld dat God zich tegen David keert, de andere keer is het satan die dat doet. Dit komt omdat men in verschillende tijden in het Oude Israël daar verschillend over dacht. Er waren Israëlieten die niet geloofden dat er een andere macht naast God kon bestaan en daarom moest hij wel aan de basis staan van alle (goede en kwade) oorzaken (bijvoorbeeld in de boeken Jozua- Samuël). Later kregen anderen meer inzicht in de strijd tussen goed en kwaad en konden gemakkelijk het kwaad aan satan toeschrijven zonder daarmee aan Gods almacht en soevereiniteit te twijfelen. Ook in de verschillen tussen Matteüs en de twee andere evangelisten kan zoiets spelen. Voor de één (Matteüs) is het de Geest Gods die Jezus in zo'n situatie doet terechtkomen, voor de twee anderen is het duidelijk de duivel.
- Het is belangrijk deze tekst te lezen tegen de achtergrond van Israëls reis door de woestijn. In de verhalen daarover is het helemaal niet ongebruikelijk dat God het volk van Israël verzoekt of op de proef stelt (Exodus 15:22-26). In Deuteronomium 8:2 wordt het zelfs uitgespeld: '... de Here uw God, die u deze veertig jaar in de woestijn heeft geleid, om u te verootmoedigen (= hard aan te pakken) en u op de proef te stellen (= verzoeken), ten einde te weten, wat er in uw hart was: of gij al dan niet zijn geboden zoudt onderhouden.
- De verzoeking van Jezus is een spiegel voor Israël en voor de lezer die het verhaal van Israëls tocht door de woestijn kent.
 - Jezus is wel in staat de geboden te onderhouden, daar waar Israël faalde;
 - Jezus verzoekt God niet, iets wat Israël wel deed;
 - Jezus aanbidt geen andere goden, terwijl Israël het gouden stierkalf aanbad
 - hij vertrouwt op het brood van Gods Woord, tegenover Israël dat Gods manna onvoldoende achtte.
 - Jezus verwezenlijkt wat Israël niet realiseerde

Het is informatief om Deuteronomium 8:1-20 en Matteüs 4:1-11 te vergelijken

Deuteronomium 8:1-20	Matteüs 4:1-11

40 jaar	40 dagen
woestijn	woestijn
geleid	geleid
honger lijden	honger krijgen
Israël	Jezus
geboden onderhouden	er staat geschreven
mens niet alleen van brood maar van ...	niet alleen van brood leven, maar van alle woord ...
niet vergeten van God	niet verzoeken van God
vurige slangen en scorpioenen	wilde dieren
andere goden achterna lopen en hen dienen	God alleen aanbidden en hem alleen dienen
omkomen	de engelen dienden hem

Ter afronding nog de volgende opmerkingen. De drie verzoeken die Jezus ondergaat, betreffen de drie grote levensterreinen, die ook in Johannes 2:16 aan de orde komen: werk, politiek en godsdienst. Jezus weigert een teken voor eigen belang uit te voeren. Tekenen verrichten doet hij slechts voor anderen.

De eerste verzoeking betreft het werk (zelfbehoud) van de mens. Volgens Genesis 3 dient de mens zijn brood te verdienen door zwoegen en arbeiden. Jezus weigert hier de gemakkelijke weg te gaan en toont zich solidair met zijn medemens.

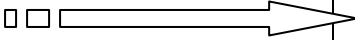
De tweede verzoeking heeft met politiek (zelfverheffing) te maken. In het volksgeloof werd er van de Messias verwacht dat hij zich op het dak van de tempel zou vertonen. Hij zou eraf komen zonder zich te kwetsen. Jezus wordt hier uitgenodigd zich op een indrukwekkende wijze aan het publiek te manifesteren. Zodoende zou er geen twijfel over kunnen bestaan dat hij de Messias is.

Tenslotte het geestelijk leven. Zal de Messias in dienst staan van God die hem heeft gezonden of van diens tegenstander? Jezus geeft zijn keuze duidelijk te kennen. In het schriftwoord dat hij citeert voegt hij zelfs het woordje 'alleen' (Gods Woord) toe. In alle drie de gevallen verdedigt Jezus zich met behulp van de Schrift. Wanneer de tegenstander hem met een schriftwoord (uit de Psalmen) probeert te overtuigen, zet Jezus er een belangrijker en meer gezaghebbend woord (namelijk uit de Tora van Mozes') tegenover.

Het is opmerkelijk dat satan in het verhaal niet wordt beschreven. Zelfs zijn optreden wordt alleen maar geschetst. Alleen zijn woorden worden geciteerd. De duivel symboliseert de neiging tot het kwaad, aanwezig in ieder mens. Ook Jezus ontkomt niet aan de aanvechting. Blijkbaar is hij wel in staat om het kwaad in zijn volle diepte te weerstaan. Hij leeft niet meer in het paradijs (integendeel, hij leeft in de woestijn) toch bezwijkt hij niet voor de verleiding. Het is niet voor niets dat Paulus hem de tweede Adam noemt. Romeinen 5:12-21 is niet goed te begrijpen zonder Matteüs 4:1-11.

Bijlage 4A

Kun jij in de linkerhelft van de tabel situaties of momenten bedenken waarbij je de wijze woorden van de Bijbel als hulp kunt gebruiken? Eén moment is al ingevuld.

Als ik	Dan kan ik denken aan wat er in de Bijbel staat
	Misbruik mijn naam niet. Exodus 20
	Heb eerbied voor je vader en je moeder.
	Beschuldig niemand op valse gronden.
	Zet je zinnen niet op het huis van een ander,
Als ik een klasgenoot stom vind en dat aan anderen wil vertellen dan kan ik denken aan	‘Oordeel niet over anderen; dan zal God niet oordelen over jou. Matteüs 7:1
	‘Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en heel uw ziel, en met heel uw verstand. Dat is het grootste en eerste gebod. Het tweede gebod is even belangrijk als het eerste: u moet uw naaste liefhebben als uzelf. Matteüs 22

ANTWOORDEN:

p.17: Woestijn (derde plaatje is sok of een kous, 1^e letter of 4^e letter)

40 dagen en nachten

Bijvoorbeeld: 4 (28, 112, 1344, 107.520)

p.18: ...voor hoe het moet!

.....een lafaard/ een watje

.... heel stom/ niet leuk meer

- van stenen brood maken

- de engelen te laten komen om hem op te vangen

Aanbid de Heer, uw God, vereer alleen hem.

p. 19 Aanbid de Heer, uw God, vereer alleen hem.

5 SIMON

Doelstelling(en)

De junioren identificeren zich met de discipelen.

De junioren beseffen dat zij ook leerlingen van Jezus (God) zijn.

Materiaal

- Voltooi de maquette die het bijbelse landschap voorstelt (zie Materiaal les 1). In het verlengde van de Jordaan kunt u het Meer van Galilea maken, een boot, vissers, ... (tegelijk voorbereiding op les 10).
- Een landkaart van Israël in de tijd van Jezus.
- Extra foto's van de oevers van het Meer van Galilea en van de stad Kapernaüm, de vissers met hun netten.
- Bijlage 5A
- Stuk behang of pakpapier

Vorbereiding

- Kies een duidelijk lesdoel. Het hoeft niet persé dat van deze Werkwijzer te zijn, maar eventueel een ander dat zich uit het bijbelverhaal aan u opdringt terwijl u zich tijdens de week voorbereidt.
- Hoewel sommige Junioren uit uw groep qua verstandelijke ontwikkeling nog niet toe zijn aan het gebruik van landkaarten, lijkt het toch nuttig, zelfs noodzakelijk om hen af en toe bijbelse landkaarten voor te houden. In verhalen zoals deze, kan het tonen van verschillende plaatsen op de landkaarten zeer motiverend werken. Tevens krijgen ze een idee van de ligging van sommige plaatsen ten opzichte van elkaar en de streken (bergen, heuvels, valleien, ...) waar Jezus doorheen trekt. Jezus verhuist van Nazaret naar Kafarnaüm. Vertel dan iets over die omgeving of toon foto's of illustraties (internet of bibliotheek).
- stel het **leren** centraal! Omdat Andreas en Johannes de Bijbel (het Oude Testament) hebben gelezen en goede leerlingen van Johannes zijn, vinden zij de Messias Jezus. Om te leren ga je naar school, om uit de Bijbel te leren ga je naar de Sabbatschool.
- probeer iets van het enthousiasme van 'het gevonden hebben van de Messias' tot uitdrukking te brengen.
- ga niet op het 'vissen' of 'vissen van mensen' in. Dit komt in les 10 uitgebreid aan de orde.
- vertel aanstekelijk en leg uit welke invloed Jezus op uw eigen leven heeft (gehad).

Opening

- welkom
- liedje
- gebed
- zending

Om te beginnen

Leg **bijlage 5A** op tafel. Vraag de junioren wat ze zien.

Waarom plaatsen mensen zulke advertenties in de krant?

Antwoord is natuurlijk: de bedrijven hebben hulp nodig. Er is veel werk te doen en daarbij kunnen anderen helpen.

Jezus vraagt ook mensen om hem te helpen bij zijn werk.

Het gesprek

- **inleiding**

De tijd waarin de leerlingen leven is een tijd van onzekerheid. Daarom zijn er allerlei groeperingen bezig met de toekomst. De één verwacht een Messias die naar de wapenen zal grijpen en velen zal roepen hem te volgen, de ander een Messias die in het geheim zal werken. Weer een ander denkt dat er een priester zal komen die de leiding van het volk op zich neemt. Eén ding staat echter wel vast: de meesten kijken er naar uit want het volk wil van de Romeinen worden bevrijd!

- **Bijbelverhaal.**

a. *Jezus verhuist naar Kafarnaüm*

Lees samen Lucas 4:14,15 en Matteüs 4:12,13

Zo spreekt men over Jezus in heel Israël. Toch is hij nog maar net met preken begonnen.

Na zijn verblijf in de woestijn, waar satan heeft geprobeerd hem als toekomstige Messias te doen mislukken, keert Jezus terug naar Nazaret waar hij echter niet lang blijft. Hij wil God onder de mensen bekend maken en hen te vertellen over Gods koninkrijk. Misschien is het ook van invloed geweest dat Johannes (de Doper) in de gevangenis zit en dus niet meer kan preken.

Daarom gaat Jezus naar Kafarnaüm, een klein stadje aan de oevers van het Meer van Galilea (laat foto's zien) om te wonen. Het ligt dicht bij de grens en wordt doorkruist door een belangrijke handelsroute. Het is ook een middelpunt van joodse schriftgeleerdheid en er wonen veel vrome Joden in de stad.

b. Jezus krijgt steeds meer bekendheid
Lees samen Matteüs 4:14-16.

Uit de tekst leren we dat de profeet Jesaja zo'n 700 jaar eerder heeft gesproken over iets dat in deze streek zou gebeuren. Omdat Kafarnaüm een handelscentrum is waar veel mensen naartoe of doorheen reizen, ontmoet Jezus dus ook veel mensen van buiten zijn eigen stad. Zij vertellen van alles door en daarom wordt Jezus al snel overal bekend.

Messias betekent 'de gezalfde koning'. Koning Saul was een Messias. Hij werd in Gods opdracht door Samuël gezalfd om het volk te bevrijden (van de Filistijnen, de Ammonieten, enz...). De titel Messias geldt sinds Sauls dagen voor elke koning in Israël. De profeten gebruiken die titel om de toekomstige door God aangewezen en gestuurde koning-verlosser aan te duiden.

Als Johannes en Andreas van de Doper horen dat de Messias er is, gaan ze Jezus meteen opzoeken en raken van hem onder de indruk. De opgewonden Andreas rent naar zijn broer Simon en roept enthousiast dat hij de Messias heeft gevonden.

c. Jezus roept vissers om zijn leerlingen te worden
Lees samen Matteüs 4:14-20

Op een dag, terwijl Jezus langs het Meer van Galilea loopt, ziet hij vissers die op hun boot bezig zijn hun netten uit te werpen (laat foto's zien). Vissen is een veel voorkomend beroep in deze streek.

- hoeveel ziet hij er eerst?
- hoe heten zij?
- wat zegt Jezus tegen hen?

Kijk na wat de Junioren deze tekst in hun Werkboekje hebben geschreven. Hieruit kunt u opmerken of ze het goed hebben begrepen. Vervolledig de uitleg.

- wat is de reactie van de vissers?

Verwijs naar het spontane positieve antwoord van Simon en Andreas. Probeert het ook aannemelijk te maken dat Simon en Andreas inderdaad zomaar hun broodwinning in de steek laten. Dat is niet niks. Dat doe je niet als je niets van iemand afweet. Simon en Andreas waren zonder twijfel op de hoogte van Jezus' doen en laten. Zo is het ook te verklaren dat ze met Jezus meegaan. Het is een hele eer om een leerling van deze rabbi te zijn.

Daarna ziet Jezus twee andere vissers: Johannes en Jakobus, de zonen van de visser Zebedeüs. Hij roept ook hen om hem als leerlingen te volgen. En wat doen ze? Zij laten eveneens hun netten en hun boot achter. Hun vader moet nu maar zonder hen met zijn arbeiders verder vissen.

Alle vier de vissers worden leerlingen van Jezus en dat betekent dat ze dagelijks bij hem zullen zijn. Jezus staat er nu niet meer alleen voor. Hij heeft er helpers bij gekregen.

d. Filippus en Natanaël worden ook leerlingen van Jezus
Lees samen Johannes 1:43-51

Jezus wandelt langs de wegen van Galilea en hij ontmoet een man die Filippus heet. Hij zegt tegen hem: "Volg mij!". Filippus kent de wet van Mozes en de profetieën die de Messias aankondigen. Hij verwacht hem al een lange

tijd. Nu hij Jezus ontmoet, komt hij tot de overtuiging dat deze de beloofde Messias is. Zouden Andreas en Simon (Petrus) hem hebben verteld waar ze hem hebben gevonden? Zij komen immers net als Filippus uit het vissersdorp Betsaïda. Filippus gaat het in ieder geval meteen aan zijn vriend Natanaël zeggen (1:45).

- wat gebeurt er wanneer jullie iets vinden waar jullie al lang naar zoeken?

- of wanneer jullie iets krijgen waarop jullie al lang hebben gewacht?

Laat de Junioren vertellen.

- wat zegt Filippus aan Natanaël?

- waarom gelooft Natanaël Filippus niet?

Nazaret heeft mogelijk een slechte reputatie! Daarom kan Natanaël niet geloven dat de Messias daar vandaan komt! Maar Filippus' enthousiasme wanneer hij zegt: "Kom maar kijken", doet hem besluiten om mee te gaan. Wanneer Jezus Natanaël ontmoet, laat hij blijken hem al te kennen! Hij zegt zelfs dat hij een eerlijk man is! Meer nog, Jezus vertelt dat hij hem al eens eerder heeft gezien ... onder een vijgeboom!

Nu is Natanaël overtuigd. Filippus heeft gelijk! Dit is een buitengewoon iemand! Hij moet wel de 'zoon van God' of gezalfde koning zijn! Hij twijfelt geen moment meer en aanvaardt Jezus meteen als zijn (leer)meester. Dan voorspelt Jezus hem dat hij in de toekomst nog wel grotere (indrukwekkende) dingen zal zien.

• toepassing

Jezus nodigt Simon en Andreas uit om hun beroep als visser achter te laten. Dat doen ze en ze worden zijn leerlingen.

- worden ze daartoe verplicht?

- zouden ze verdrietig zijn?

Ook tegen Jakobus en Johannes zegt Jezus om hun vader en hun beroep achter te laten.

- doen ze dat omdat ze verplicht zijn?

- lijken ze verdrietig?

Jezus zegt tegen Filippus: "Volg mij!"

Net zoals alle belangrijke rabbijnen of leraren heeft Jezus nu vijf leerlingen en daarmee heeft hij eigenlijk een school opgericht: de 'Jezusschool'.

Vandaag, bijna 2000 jaar later kunnen wij Jezus niet zien, maar zijn leer en zijn school bestaan nog. Net zoals zijn vijf eerste leerlingen kunnen ook wij leerlingen van hem worden. De Sabbatschool lijkt op de Jezusschool.

Ook tegen ons zegt Jezus: "Volg mij!"

- wat betekent dat?

Besprek met de Junioren.

- moeten wij dan ook alles achterlaten?

Filippus is zo blij de Messias te hebben ontmoet dat hij meteen wegrent om het aan zijn vriend te gaan vertellen. Hij kan dit goede nieuws niet voor zichzelf houden! Natanaël wordt ook een leerling van Jezus. Zo kunnen wij ook anderen aanmoedigen om dat te worden.

- wat vraagt Jezus aan ons om daar voor te doen?

- * door de Bijbel te lezen leren we hem kennen.
- * door naar de kerk te komen horen we over hem spreken, ontmoeten we de mensen die al langer leerlingen van hem zijn (dus als het ware in een hogere klas zitten) en hem al beter kennen dan wij. Zij kunnen ons over hun ervaringen spreken.

De Junioren wordt in dit gedeelte duidelijk voor ogen gehouden dat je niet zomaar in één klap gelooft. Je moet eerst over Jezus horen. In de Sabbatschool horen ze veel over hem. Doordat ze hier met de Bijbel bezig zijn, weten ze hem op den duur te herkennen en door Gods Woord verwerven zij hun kennis.

Om af te sluiten

Leg een stuk behang of pakpapier op de grond. Deel viltstiften uit.

Vraag de junioren om de namen op te schrijven van mensen die zij als goede voorbeelden zien. Geef enkele minuten de tijd.

Vraag aan de junioren: wat maakt deze mensen tot goede voorbeelden? Laat hen vertellen.

Leg voor aan de junioren: je hebt nu veel over deze mensen verteld. Probeer nu te bedenken wat de discipelen over Jezus zouden vertellen als ze hier waren.

Tenslotte

- liedje
- gebed
- afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Zowel Marcus als Matteüs vermelden dat Jezus zijn werkzaamheden aanving, nadat Johannes de Doper was gevangen genomen (Matteüs 14:3-5). Volgens de evangelist Johannes zouden beiden wel tegelijkertijd hebben gewerkt (Johannes 3:22-24). Meestal gaat men er vanuit dat Johannes minder precies is wat de volgorde van de gebeurtenissen betreft.

Het valt op dat Jezus in feite met dezelfde boodschap kwam als Johannes: "Bekeert u, want het Koninkrijk Gods is nabijgekomen (Matteüs 4:17). Marcus breidt dit enigszins uit met "De tijd is vervuld ... gelooft het evangelie" (1:15). Lucas voegt er aan toe, dat Jezus na zijn strijd in de woestijn meteen naar Galilea trok en daar zijn werk alleen begon. Zijn activiteiten werden spoedig bekend bij velen. Hij leerde, onderwees en onderrichtte! Jezus ging dus als een leraar te werk. Johannes vertelt dan ook dat de eersten die zijn volgelingen willen worden, hem aanspreken met "rabbi" (mijn leraar) en meester. De plaats waar hij onderwees was de synagoge, de geëigende plaats om onderricht vanuit de Schrift te geven.

Hij wordt niet alleen door zijn aanstaande leerlingen aangesproken met “rabbi” maar ook door het volk. Zijn manier van onderricht stond zeer dicht bij die van de rabbijnen. In rabbijnse geschriften herken je verschillende methoden van uitleg die ook door Jezus werden gebruikt. Het is dan ook niet onwaarschijnlijk dat Jezus net zoals vele andere joodse jongens onderricht heeft gehad op een school verbonden aan de plaatselijke synagoge. Men verwachtte van elke vader, dat hij zijn zoon liet onderrichten door de rabbijnen. Zij waren schoolmeesters van toen waren. Zij gaven niet alleen godsdienstonderwijs, maar onderwezen ook het lezen, schrijven en rekenen. Men beschouwde het als een schande wanneer men zijn kind niet naar school stuurde. Nergens in de Schrift is er enige aanwijzing, dat Jezus een uitzondering op deze regel zou zijn geweest. Integendeel, Lucas vertelt, dat Jezus vanwege zijn kennis en onderricht door allen werd geprezen (4:15).

Matteüs vermeldt dat Jezus in Galilea aan het werk ging. Hij ziet dit als een vervulling van de profetie van Jesaja (9:11), dat er zou gepredikt worden in Galilea der “heidenen”. Deze benaming was dus al zeer oud, en gaf aan dat de bevolking van deze streek niet geheel zuiver joods was. Inderdaad trof men er in de tijd van Jezus een bonte verzameling van nationaliteiten aan. Verschillende steden stonden aan hellenistische (= Griekse) invloeden bloot en namen die cultuur gretig op (bijvoorbeeld Tiberias), terwijl andere steden zeer beslist hun joodse identiteit bewaarden (Kafarnaüm).

De eerste plaats waar Jezus met zijn evangelisatie werk begon was Kafarnaüm. Hij ging er wonen en bleek er een huis te hebben. Daarom heet Kafarnaüm in de evangeliën zijn “eigen” stad. Het is een grensstad (tussen Galilea en Iturea).

Doordat Jezus veel succes kende met zijn onderwijs, waren er al gauw een aantal jonge mannen, die besloten een leerling van deze “schriftgeleerde” te worden. Het verslag van de eerste drie evangeliën verschilt ook hier weer met dat van Johannes. Zij gaan er vanuit, dat Andreas en Petrus, en Jakobus en Johannes zijn eerste leerlingen werden. Levi volgde snel daarna. Johannes daarentegen stelt het paar Andreas en Johannes voorop, gevolgd door Petrus, Filippus en Natanaël (Bartolomeüs). Het is moeilijk te weten wie gelijk had. In één ding stemmen ze echter overeen. Jezus begint met vijf leerlingen! Het is bekend dat verschillende beroemde rabbijnen (Jochanan ben Zakkai en Akiba) ook met vijf studenten startten. Blijkbaar was dat een gebruik. Jezus lijkt het gebruik te volgen en het is ook daarom niet te verwonderen dat hij met ‘rabbi’ wordt aangesproken.

Jezus’ aanstaande leerlingen worden door Jezus geroepen en uit hun bestaande levenswijze losgerukt. Bij de synoptische evangelisten (Matteüs, Marcus en Lucas) is dat een zeer plotseling gebeuren: “Hij riep hen en zij lieten alles *terstond* achter”.

Johannes kijkt ook hier vanaf en vertelt dat de toekomstige leerlingen zelf het initiatief ontplooiden. Zij zochten hem op. Twee van hen (Andreas en Johannes) zouden reeds leerlingen van Johannes de Doper zijn geweest. De ene leerling haalde de ander erbij (Andreas benaderde Petrus en Filippus riep Natanaël). Wie gelijk heeft weet men niet, maar Johannes helpt de lezer begrijpen, dat het minder allemaal wat minder abrupt aan toe ging dan de andere evangelisten vertellen.

Nog één belangrijke opmerking. Uit het evangelie van Johannes blijkt dat de eerste discipelen door Jezus werden aangetrokken omdat Johannes hem had geïdentificeerd als de Messias. Andreas zei tegen Petrus: "Wij hebben de Messias (= gezalfde, in het Grieks Christus) gevonden!" Filippus meldt aan zijn vriend Natanaël: "Wij hebben hem gevonden van wie Mozes in de wet geschreven heeft en de profeten, Jezus, de zoon van Jozef uit Nazaret". En Natanaël zegt uiteindelijk tegen Jezus zelf "rabbi, u bent de zoon van God, u bent de koning van Israël.

Bijlage 5A

VACATURENR bv-02406

Loodgieters in Brabant via Q-Interim

LOODGIETERS

Voor meerdere opdrachtgevers zijn wij op zoek naar ervaren of aankomend loodgieters. Dit kan in de nieuwbouw zijn, maar ook in de service en renovatie. Wij zoeken kandidaten zowel richting CV service en onderhoud als loodgieters voor montage.

Q-Interim B.V.
Spoorweglaan 11
6221 BS te Maastricht
Tel 043-3270345

VACATURENR bv-02352

SAP Trainees in heel Nederland via Ictopus Professional Trainees

Ben jij toe aan een nieuwe uitdaging? Ictopus Professional Trainees begeleidt startende HBO-ers en academici naar een carrière in de IT. Onze trainees zijn ambitieus, analytisch sterk en gewend om in grote lijnen te denken. Inmiddels volgden meer dan 550 trainees onze opleiding en werden succesvol geplaatst in de IT-sector. Is dit ook iets voor jou?

SAP TRAINEES

De uitdaging:

Als SAP trainee van Ictopus ontvang je in de eerste drie maanden van je programma een stevig theoretisch en praktisch fundament bestaande uit een informatica opleiding en een gedegen opleiding in SAP. Deze opleidingen volg je in ons opleidingscentrum in Eindhoven. In deze 'back to college'-periode hoef je je over studiekosten geen zorgen te maken. Bovendien ontvang je een leervergoeding en worden reiskosten vergoed. Daarna ga je voor anderhalf jaar aan het werk bij een van de top 100 ondernemingen van Nederland. Je wordt intensief begeleid en opgeleid tot IT-CONSULTANT. In deze periode ontvang je een opleidingssalaris, beschik je over een bedrijfsauto en kun je gebruikmaken van een spaarloonregeling. Na het traject via Ictopus Professional Trainees begint je carrière in de IT pas echt. Er ligt bij een gerenommeerde onderneming een stevige baan op je te wachten, met vele emolumenten en een prachtsalaris. Maar nog leuker is: eindelijk een baan die bij je past!

Het profiel:

Je hebt een afgeronde opleiding op HBO of WO niveau, bij voorkeur in de richtingen (bedrijfskundige) informatica, (technische) bedrijfskunde of een andere richting met een economische achtergrond. Je bent gemotiveerd om in jezelf te investeren en hebt uiteraard interesse in de ICT. Verder vragen wij van jou flexibiliteit, mobiliteit, verantwoordelijkheidsgevoel en een permanente leerhouding. Een must is dat je graag met mensen werkt, goed met collega's en met klanten kunt omgaan en dat je ondernemend bent ingesteld.

Geïnteresseerd?

Stuur dan spoedig je CV met een korte motivatie via sollicitatie@ictopus.com naar Ictopus Professional Trainees B.V. Of kijk voor meer informatie op onze website: www.ictopus.com.

Als je nog vragen hebt kun je contact opnemen met Gerry Samson-Wijnker, 046-426 84 11.

ANTWOORDEN:

p.21: Nazaret – Kafarnaüm

Simon/ Andreas

Kom volg mij, ik maak jullie vissers van mensen.

p.22: Jakobus/ Johannes

Ze willen hun leraar volgen, ze weten dat dat de beste keuze is.

p.23: Matteüs: 1. Simon/Petrus, 2. Andreas, 3. Jakobus, 4. Johannes

Johannes: 1. Johannes, 2. Andreas, 3. Simon/Petrus, 4. Filippus, 5. Natanaël

- uit Nazaret niets goeds kan komen.
- Jezus wist waar hij was.

Vijgenboom

p. 24: Wij hebben de Messias gevonden.

6 KANA

Doelstelling(en)

- De junioren begrijpen dat Jezus de Messias is.
- De junioren begrijpen dat wonderen (tekens) een doel hebben.
- De junioren zien de samenhang tussen Jezus en God.

Materiaal

- Een borduurnaald en draad; een borduurlapje waaraan men is begonnen.
- Werk nog iets verder aan de maquette die het bijbelse landschap voorstelt. Voeg een mooi huis toe in het midden van een stadje waar het huwelijksfeest plaatsvindt.
- Als u foto's vindt van een huwelijk in het Midden Oosten, dan zou het interessant zijn om die aan de Junioren te laten zien. Er bestaan nog steeds veel overeenkomsten met het huwelijksfeest waar Jezus bij was. Gebruik anders foto's van feesten, feestmaaltijden, mooi versierde tafels, enz.

Vorbereiding

- Zo levendig mogelijk vertellen met behulp van BIV p. 84 en gebruikmaken van illustraties van huwelijken, feest, e.d.
- Haak in op de ervaringen van de Junioren tijdens hun aanwezigheid op bruiloftsfeesten. Laat uitkomen dat het bruiloftsfeest voor de bruid en de bruidegom belangrijk is. Beiden zijn vaak zenuwachtig omdat ze niet weten of anderen het feest geslaagd vinden. Inspelen op het tekort aan wijn.
- Leg de verbinding tussen het inleidend verhaaltje en het bijbelverhaal.
- Maak van dit wonder geen sensatieverhaal. De tekst vertelt het eenvoudig. Niet speculeren! We kunnen niet zeggen hoe het is gebeurd. Wat telt, is dat het wonder heeft plaatsgevonden.
- De Junioren kennen dit korte verhaal waarschijnlijk bijzonder goed. Dat geeft u meer tijd om er met hen over na te denken en te spreken. Lees met hen de bijbeltekst heel nauwgezet.
- Leg de nadruk op twee dingen :
 - (a) Jezus wil aan het geluk van het bruidspaar en de bruiloftsgasten bijdragen.
 - (b) wat hij doet, overtuigt zijn leerlingen dat hij de messias is.
- Jezus wordt soms voorgesteld als iemand die heel sober en streng heeft geleefd. Hij zou niet hebben gefeest en met weinig vreugde door het leven zijn gegaan. Dit verhaal bewijst het tegenovergestelde. Leg er de nadruk op dat Jezus echt wil dat wij met blijdschap leven. Uiteraard zijn er feesten en gelegenheden die minder goed voor ons zijn.
- De bijbeltekst spreekt niet over het bruidspaar, noch over de huwelijksplechtigheid. Gebruik dus uw fantasie zonder het bijbelverhaal geweld aan te doen.

Opening

- welkom
- liedje
- gebed
- zending

Om te beginnen

Vertel de junioren:

Ik wil met dit voorbeeld nog een keer terugkomen op het hoofdstuk van vorige week. Dat ging over Jezus die een aantal leerlingen riep.

Let goed op wat ik doe. Ik ben aan het borduren. De draad zit in de naald vast. Wanneer ik de naald door de stof steek en er aan trek, volgt de draad. Als ik met de naald de juiste bewegingen maak ontstaat er een mooi patroon op de lap. (doe het ook werkelijk voor!!)

Vraag aan de junioren:

kunnen jullie bedenken hoe mijn borduurwerkje jullie iets vertelt over Jezus en zijn discipelen?

Zoals de draad aan de naald vastzit, zo zijn de leerlingen aan Jezus gehecht en volgen ze hem overal. Als de draad aan de naald vast blijft zitten ontstaat er iets moois. Als de discipelen bij Jezus blijven ontstaat er ook iets moois, een mooie wereld!

Het gesprek

- **inleiding**

Laat foto's zien van huwelijken (uw huwelijk, of een huwelijk waarbij u aanwezig was. Laat de Junioren uitleggen hoe belangrijk deze dag is voor het bruidspaar en hun familie en laat hen ook vertellen over de vele voorbereidingen, het uitnodigen van vrienden en kennissen, de angst voor slecht weer, enz. ... Het is bij uitstek een gelegenheid om veel familieleden en vrienden te zien en zelfs mensen te leren kennen.

- houden jullie van feesten?
- van welk soort feesten houden jullie? Waarom?

- Bijbelverhaal.

- a. *een feest in het stadje Kana*
Lees samen Johannes 2:1,2

We weten niet wie er die dag trouwt. In het verhaal wordt niets gezegd over het bruidspaar (alleen vers 9 noemt de bruidegom). Alle aandacht is gericht op wat Jezus doet.

- welke gasten worden er wel genoemd?
- * Jezus, Maria zijn moeder, zijn broers en zijn leerlingen (2:12).
- waaruit kunnen we (uit de rest van het verhaal) opmaken dat er veel gasten aanwezig zijn? (2:6)

Ook Jezus heeft de uitnodiging voor dit huwelijksfeest aanvaard. Op een huwelijksfeest in het Oude Midden Oosten gaat het er, net als bij ons, vrolijk aan toe. Jezus vindt dit blijkbaar geen verloren tijd hoewel in zijn tijd een bruiloft wel zeven dagen duurde! Merk op dat Maria, de moeder van Jezus er ook is.

- b. *moet het feest ophouden?*
Lees samen Johannes 2:3-5

- heeft de gastheer van het feest zich vergist bij de voorbereidingen van het trouwfeest?
- hebben de gasten meer gedronken dan hij heeft voorzien?
- was het weer warmer dan voorzien?

Wij komen niet te weten waarom, maar het is duidelijk dat er drinken tekort is. Jezus' moeder hoort van het probleem en maakt zich zorgen over het goede verloop. Eigenlijk kan het feest niet doorgaan zonder drinken en moeten alle gasten terug naar huis worden gestuurd. Dat kan natuurlijk niet! Ondenkbaar!

De andere gasten, de gastheer en de ceremoniemeester vermoeden nog niets. Maria zoekt een oplossing. Zij vindt dat haar zoon er iets aan moet doen. Jezus zal er wel iets op vinden, denkt zij. Of ze ook een wonder verwacht, weten we niet. In het evangelie van Johannes is niets te vinden over zijn eerdere wonderen. De tekst zegt: "Dit heeft Jezus gedaan als begin van zijn tekenen te Kana in Galilea" (2:11a).

Jezus' reactie verbaast zijn moeder. Hij weigert haar niet zijn medewerking om het probleem op te lossen, maar hij geeft haar te verstaan dat zij zich niet met zijn werk heeft te bemoeien.

- in hoeverre lijkt Maria met Jezus' antwoord rekening te houden?
- welke opdracht geeft zij daarop aan de knechten?

Zij lijkt er erg zeker van te zijn dat Jezus voor een oplossing kan zorgen! Als moeder heeft zij een groot vertrouwen in haar zoon! Hierdoor wordt Jezus eigenlijk wel verplicht om een helpende hand uit te steken! Zou hij dat wel hebben gewild?

- c. *laat het feest maar doorgaan!*
Lees samen Johannes 2:6-10
- hoeveel opdrachten geeft Jezus?
 - welke zijn dat?
 - 1 vul
 - 2 schep
 - 3 breng

Praat over de eenvoud van de opdracht die Jezus geeft. Er is geen spektakel. De zes grote kruiken die Jezus laat vullen zijn bestemd voor het reinigingsritueel van het wassen van de gasten. Waarom gebruikt Jezus die? Misschien gewoon omdat ze groot zijn!

- hoeveel liter kan er in de kruiken?
- * De junioren hebben dat als het goed is, uitgerekend in hun werkboekje!

De knechten doen precies wat hij hen opdraagt. En gebeurt er iets? Is het Jezus' bedoeling om water te geven?

Pas op het moment dat het water wordt uitgeschonken en naar de gastheer van het feest wordt gedragen, blijkt dat er een wonder heeft plaatsgevonden. De gastheer van het feest is niet op de hoogte van wat er is gebeurd! Wel is hij erg verbaasd over de heerlijke smaak van de drank die de dienaren hem laten proeven.

De nadruk in de tekst ligt op het gegeven dat de ceremoniemeester niet weet waar de zeer goede wijn vandaan komt. De wijn is een 'teken (= iets wat is bedoeld om geloof op te wekken) genoemd!

Het feest kan doorgaan! Jezus heeft het feest gered. Het plezier van de aanwezigen wordt niet vergald. Niemand hoeft teleurgesteld naar huis terug te keren. De vreugde wordt zelfs groter! Jezus heeft voor een overvloed aan wijn van de beste kwaliteit gezorgd!

Eventueel een kort gesprekje houden over het inleidend verhaaltje.

- d. *de leerlingen geloven*
Lees samen Johannes 2:11 (leertekst)

Het wekt verbazing dat het bijbelverhaal niets zegt over de reacties van het bruidspaar, de familie en de gasten op het feest. Is het wonder geheim gebleven? Johannes vertelt er niets over. Wat de schrijver van het evangelie wel belangrijk vindt, is de reactie van de leerlingen. Hij is immers één van hen! Met deze ervaring wil Jezus vooral het vertrouwen van zijn leerlingen in hem versterken. Ze zijn immers net met hem 'in zee gegaan'. Ze hebben alles achtergelaten en zijn nog maar net zijn leerlingen geworden. Ze hebben geloofd wat Johannes de Doper hun over Jezus heeft gezegd. Ze hebben in deze meester wel een bijzonder iemand gezien, maar ze hebben nog niet goed ontdekt wie hij werkelijk is. Dit wonder is een teken (een bewijs zo men wil) dat ze de echte Messias hebben gevonden. Ze geloven nu echt dat hij het is. Dus willen ze bij hem blijven.

- wat is geloven eigenlijk?
 - * a) vertrouwen hebben (je gelooft in God = je vertrouwt hem).
 - b) echt zeker weten (je gelooft dat God bestaat)

Geloven in God betekent dat je weet dat je op hem kunt vertrouwen.

Een kringgesprek ontwikkelen over het geloof van de kinderen. Een aantal vraagjes hierover stellen:

- wanneer ben je gaan geloven?
- is geloven een fijn gevoel?
- waarom geloof je?
- enz...

Zo bereikt Jezus met dit wonder twee doelen.

Hij draagt bij aan het welslagen van het bruiloftsfeest en dus aan het geluk van het bruidspaar en hun familie;
Hij heeft het vertrouwen van de leerlingen in hem versterkt en bevestigd.

Om af te sluiten

Beëindig de ochtend met een “feest”. Schenk rode limonade. Deel koekjes uit.
Praat tijdens het “feestje” nog even na over dit bijbelverhaal.

Kunnen de junioren titels bedenken voor dit stukje uit Johannes?

In de meeste Bijbels staat; “de bruiloft in Kana”. Wat zou er nog meer kunnen staan?

Door titels te verzinnen zijn de junioren bezig het verhaal opnieuw te beleven en te doordenken!!

Tenslotte

- liedje
- gebed
- afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Een bruiloft is een feestelijke aangelegenheid. Meestal is iedereen blij om op zo'n feest te worden uitgenodigd. In dit geval zijn het Jezus en zijn leerlingen. Niets in de tekst wijst erop dat de bruid en bruidegom familie van Jezus zijn. Toch zou dit kunnen, want zijn moeder was ook van de partij, maar het hoeft niet. Bij bruiloften in het Oude Midden Oosten werd een groot deel van de gemeenschap uitgenodigd. Zelfs wanneer de gezinnen in kwestie niet vermogend waren, werd toch zoveel mogelijk volk gevraagd.

Een bruiloft in het Oude Israël duurde doorgaans zeven dagen. Het kon ook langer of korter. De bruiloft begon op de derde dag. Omdat in het Hebreeuws (ook nu nog in het modern Hebreeuws) de dagen van de week geen namen hebben op de Sabbat na, spreekt men van de eerste dag, de tweede dag en de derde dag, enz. De derde dag is dus gewoon de dinsdag!

In joodse kringen was en is de dinsdag de gebruikelijke dag voor het sluiten van een huwelijk. In het werkboekje van de junioren staat waarom dit zo is.

Het probleem dat zich voordoet (vers 3), is niet gering. Zonder wijn kan het feest niet verder gaan. Jezus zorgt er dus voor dat de feestvreugde blijft en het feest niet vroegtijdig tot een einde komt. De inmenging van Maria wordt op verschillende wijzen uitgelegd. Wil men Jezus' uitspraak aan haar adres op juiste waarde inschatten, dan dient men deze manier van spreken ("wat heb ik met u te maken") in het licht van een aantal andere bijbelse gebeurtenissen te zien:

1. Jefta zegt dit in zijn vijandige uitdaging aan de koning van de Ammonieten (Richteren 11:12).
2. David zegt het tegen de zonen van Zeruja om duidelijk te maken dat hij het niet eens is met hun advies (2 Samuël 16:10).
3. De vrouw van Sarepta zei het tegen Elia, toen haar zoon gestorven was en zij zich afvroeg waarom haar dat was overkomen, terwijl ze toch erg goed voor de man Gods had gezorgd. (1 Koningen 17:18)
4. Elia gebruikt dezelfde uitdrukking tegen de koning van Israël om hem duidelijk te maken dat hij niets met hem te maken wil hebben (2 Koningen 3:13).
5. De farao zegt dit tot koning Josia, omdat hij niet met hem wil vechten. Zijn veldtocht is tegen een andere koning gericht (2 Kronieken 35:21).
6. Verder vindt men in het Nieuwe Testament deze uitdrukking in Marcus 5:7. De man met de onreine geest gebruikt het om Jezus te overtuigen, dat hij hem met rust moet laten.

Al met al moeten we dit "wat heb ik met u te maken?" opvatten als een opmerking die een verwijt veronderstelt. In het geval van Maria wil Jezus duidelijk maken, dat zij dit aan hem moet overlaten en dat zij zich niet moet inlaten met dingen, die haar zaken niet zijn. Maria trekt zich er weinig van aan. Ze richt zich toch nog tot de bedienden. Voor Jezus ging het om een verschil van mening. Het gebruik van het woordje "vrouw" waarmee hij zijn moeder aanspreekt, moet niet als een onvriendelijke toon van Jezus worden opgevat, maar als een aanduiding dat zij haar moederlijk gezag niet moet gebruiken.

"Mijn uur is nog niet gekomen" betekent in de eerste plaats dat Jezus van oordeel is dat het moment van ingrijpen in deze zaak nog niet is aangebroken. Hij zal zélf wel bepalen op welk ogenblik hij zal handelen. Maar het is wel duidelijk dat de evangelist er meer mee bedoelt. Deze uitdrukking van Jezus komt vaak terug in het evangelie van Johannes.

2:4; 4:21 en 23; 5:25; 7:30; 8:20; 12:23 en 27; 13:1; 16:4 en 25; 17:1

De reinheidsvaten verraden welk soort mensen het feest hebben georganiseerd. We hebben te doen met joden die de wet trouw onderhouden! Zij hebben de middelen in huis om de voorgeschreven gebruiken in de tora van Mozes toe te passen. De vaten moeten van Jezus met water worden gevuld. Dat is een niet onaanzienlijke hoeveelheid. Elk vat heeft de inhoud van twee à drie metreten. Eén metreet meet ongeveer 38 tot 40 liter. Zie ook junioren werkboekje!

Dit wonder is voldoende voor de leerlingen om in hem te geloven, (= hun vertrouwen in hem te stellen). De tekst laat de lezer weten dat dit het eerste teken van Jezus is. Met “teken” wil hij zeggen: een daad of een gebeuren, dat geloof opwekt. Met dit teken openbaart (= ontbloot) Jezus wie hij is. Voor de overige gasten blijft dat vooralsnog verborgen. De leerlingen echter krijgen het inzicht dat ze te maken hebben met iemand van het kaliber van Elisa (zie diens veelvuldige wonderen!)

ANTWOORDEN:

p.26 Dit is de Messias, wij hebben hem gevonden.

p.27 a. De moeder van Jezus, b. Jezus, c. Zijn leerlingen.

De wijn was bijna op.

Ze hebben geen wijn meer.

Doe maar wat hij jullie zegt, wat het ook is.

Iedereen zet zijn gasten eerst de goede wijn voor en als ze dronken zijn de minder goede.

$3 \times (2 \times 40) = 240$ $3 \times (3 \times 40) = 360$ totaal = 600 liter

p.28 Zijn leerlingen geloofden in hem.

7 Gezag

Doelstelling(en)

- De junioren kennen de betekenis van het begrip gezag.
- De junioren identificeren zich met de goede daden van Jezus.
- De junioren beseffen dat Jezus handelt namens God en dat hij daaraan zijn gezag ontleent.

Materiaal

- Bouw verder aan de maquette die het bijbels landschap voorstelt door een aantal huizen aan de oevers van het Meer Galilea te zetten die aan Kafarnaüm doen denken. Plaats een huis dat er een beetje anders uitziet en die de synagoge in het midden van deze stad moet voorstellen.
- Verschillende plaatjes van synagogen.
- met betrekking tot de synagoge:
 - a. in evangelische boekhandels is er meestal een bouwplaat te koop (uitgegeven door de Vereniging van de Heilige Schrift). Misschien kan er voor elke Junior één worden gekocht.
 - b. raadpleeg een bijbelse encyclopedie of een ander bijbels handboek. Laat de kinderen de platen zien van het interieur.
 - c. een heel aardig boek is: 'Jom, Jom' (voor de joodse jeugd), geschreven door D. Hausdorff en uitgegeven bij het Israëlitisch Kerkgenootschap. Het boek begint met een rondgang door de synagoge. De synagoge (de sjoel) is het godsdienstige en culturele middelpunt van iedere joodse samenleving. Je zou het best kunnen vergelijken met een 'bijbels' buurthuis. Ook door de week vonden er allerlei activiteiten plaats. Zo gingen de jongens door de week in de sjoel naar school. Ze zaten dan in een halve cirkel op de grond om de rabbi heen.
 - d. een ander waardevol boek is 'Joodse Riten en symbolen' van rabbijn S. F. De Vries Mzn. uitgegeven bij de Arbeiderspers Amsterdam, waarin veel zaken over de joodse traditie wordt beschreven en uitgelegd. Eigenlijk is dit boek onmisbaar in de voorbereiding van uw lessen.

Vorbereiding

- De vertelling is kort en eenvoudig. Hoewel het zeer spectaculair is wat er gebeurt, is het raadzaam Jezus' tekenen en machtsdaden niet té spectaculair af te schilderen. Maak geen 'stuntman' van hem, een tovenaer of een goochelaar die alle mensen beter maakt. Leg de nadruk op de *uitwerking* van zijn onderricht en zijn wonderen. Laat zien wat hij daardoor teweegbrengt bij mensen en de man met de onreine geest. Zijn onderwijs en zijn daden (werken) hebben tot doel mensen redden en gelukkig te maken.
- De Junioren houden meestal niet van gezag en gehoorzaamheid, hoewel ze doorgaans beseffen dat beiden noodzakelijk zijn. Benadruk vooral wat Jezus' leven uitstraalt: hij leeft uit wat hij zegt. Wanneer gezag berust op macht of positie of geweld wordt het meestal als vervelend ervaren. Wanneer iemand een natuurlijk gezag heeft wordt dat meestal aanvaard.
- Dit verhaal wordt in de BIV niet geïllustreerd. Om toch aan de behoefte aan beeld tegemoet te komen kunt u aandacht besteden aan de Synagoge. De sabbatmorgendienst in de synagoge is hoofdzakelijk een leerdienst en een lekeninstituut! Bij voldoende tijd een synagoge maken (zie MATERIAAL).

Opening

- welkom
- liedje
- gebed
- zending

Om te beginnen

Vraag de junioren om achter hun stoel te gaan staan. Vervolgens geeft u de opdracht.

Zitten! (harde stem)

Ga zitten! (harde stem)

Wil je NU gaan zitten! (bijna schreeuwen)

In je stoel! (lachend)

Willen jullie gaan zitten alsjeblieft? (zacht maar duidelijk)

Vraag aan junioren wat ze het prettigst vonden. Praat over ervaringen met bazige mensen, die bazige dingen zeggen.

Luister je eerder als iemand het vriendelijk vraagt? Is dat ook zo met je ouders? Valt het je op dat je veel eerder doet wat iemand zegt als diegene gezag over je heeft?

Dikwijls heeft een persoon om onverklaarbare redenen gezag: door zijn/haar persoonlijkheid, zijn innerlijke rijkdom, zijn kennis, zijn uitstraling ... In de privé-sfeer of in het beroep dat men uitoefent hebben mensen ook vaak een bepaald gezag: als vader/moeder, als oudere broer of zus; als leidinggevende op het werk, de politie op straat; grote jongens op het schoolplein; de bakker in zijn zaak.

Gezag is niet altijd afhankelijk van een hoge functie of kennis van zaken. De juf en de meester hebben misschien evenveel kennis. Kennelijk heeft de meester niet voldoende overzicht en weet hij de goede toon niet te vinden. Wat hij zegt, doet de kinderen niet veel. Het lijkt wel of wat hij zegt kracht mist en daardoor ook de nodige uitwerking. Vergelijk dit met het inleidende verhaal over Frank. Hij wil met gezag, met overtuiging vertellen, zodat mensen naar hem zullen luisteren.

Het gesprek

- **Bijbelverhaal**

- a. *in de synagoge*

Als u voorbereidingen heeft getroffen en het een en ander heeft gelezen kunt u de Junioren vertellen over de overeenkomsten tussen een leerdienst in de synagoge en een leerdienst op sabbat bij hen in de kerk. Er is weinig verschil. In beide situaties zijn het lekeninstellingen! Het gaat om onderwijzen, leren en bestuderen.

- b. *een woord dat verbazing veroorzaakt*

Lees samen Matteüs 7:28-29

Jezus preekt tot het volk op de berg. Hij maakt, net zoals de andere rabbijnen en Farizeeën, gebruik van gelijkenissen. Daarmee vertelt hij over Gods heerschappij of koningschap. De mensen 'zijn diep onder de indruk van wat hij hun leert'.

Jezus' woorden hebben een uitwerking op het hart van de toehoorders. Hij onderwijst op zo'n manier dat ze het echte geloof (terug)vinden en diep over hun relatie met God nadenken. Ze kunnen niet onverschillig blijven, terwijl ze naar hem luisteren. Misschien zeggen ze wel tegen elkaar: "Is het echt waar dat je gelukkiger wordt als je zijn woorden in de praktijk brengt. Het is echt alsof je in een nieuwe wereld leeft."

Jezus spreekt met Gods gezag en met de kracht van Gods geest. Hij is er immers bij zijn doop mee gezalfd (herhaal). Zijn woorden hebben een groot effect op de mensen, hoewel hij niet echt veel andere dingen zegt dan de schriftgeleerden.

- c. *een kwade geest aan het woord*

Lees samen Lucas 4: 31-34

Jezus geeft elke sabbat les in de synagoge (zoals in de sabbatschool!) en ook daar zijn de mensen verbaasd over de kracht en het gezag van zijn woorden. Vandaag doet hij dat in de synagoge van Kafarnaüm.

Iemand van de aanwezigen voelt zich door Jezus' woorden verstoord.

- over wie het gaat hier?

Tijdens de vertelling is het niet nodig om al té diepgaand uit te leggen wat een man met een onreine geest is.

"Waarom houdt die man niet zijn mond? Laat hij zijn wartaal buiten uitkramen en niet binnen. Daar kan hij schreeuwen". Iedereen vindt het storend en vervelend. Misschien maakt iemand al aanstalten om hem uit de zaal te

verwijderen. Maar Jezus laat de man niet gaan. Hij neemt de man serieus. Het kwaad moet worden verdreven. Voor de Boze is er geen plaats in de synagoge. De man mag blijven, maar de Boze moet eruit. Dan kan ook deze man naar Jezus luisteren en het evangelie horen.

Het is bijzonder moeilijk om Junioren uit te leggen wat het betekent om een onreine, duivelse geest te hebben. U zult het moeten hebben van voorbeelden. Zo zijn er mensen die stemmen horen en de dwang voelen om te doen wat die stemmen hen opdragen. Zulke mensen vertellen ons dat het net is of jezelf niet handelt of spreekt, maar dat er een kwaadaardige persoon in je is, die je de meest bizarre en kwade dingen kan laten zeggen en doen. In de tekst staat dan ook: "Wat moet je van ons? Ben je gekomen om ons te vernietigen?" Dus niet de man zelf, maar de stem spreekt in hem.

N.B. Maak de junioren niet bang!! Vertel er nuchter over en probeer woorden te gebruiken die zij begrijpen.

Wijs erop dat Jezus door deze genezing geen bekendheid wil verwerven. Hij is niet uit op spektakel. Hij wil iemand helpen. De omstanders moeten God leren danken *voor de hulp* die gegeven wordt.

Iets in de man verdraagt de aanwezigheid van Jezus niet. Hij erkent hem als 'de heilige van God' en voelt gevaar. Hij is niet tegen de kracht, het gezag van Jezus opgewassen. De macht van het kwaad kan niet met de macht van God samenwonen!

d. een krachtig woord

Lees samen Lucas 4: 35-37

Jezus spreekt 'streng' tegen de stem in de man. Hij geeft een kort en heel nauwkeurig bevel dat geen enkele tegenspraak duldt: "Zwijg en ga uit de man weg". Meteen wordt de man door de kwade geest op de grond geworpen die uit hem weg gaat 'zonder dat de man ietsel oploopt'.

Hierop volgt geroezemoes. Lucas vertelt immers dat 'allen versteld staan en onder elkaar zeggen ...'. Er wordt over Jezus gesproken.

- wat wordt er over hem gezegd?

* hij spreekt en wat het ook mag zijn, het gebeurt! Hij geeft een bevel aan de kwade geesten en ze gehoorzamen!

Dat heeft men nog nooit gezien! Het moet aan iedereen worden verteld, 'overal in de omgeving!' Uit dit voorval blijkt duidelijk dat Jezus werkelijk door God is gezonden. Zijn woorden hebben een concreet, een reëel effect!

Om af te sluiten

Jezus heeft niet geschreeuwd. Hij heeft niet geslagen. Hij heeft zijn handen niet gebruikt. Hij heeft de man genezen door te spreken. Hij heeft iemand geholpen.

Bekijk met de junioren verschillende manieren waarop je mensen om je heen kunt helpen. Vraag bijvoorbeeld:

Kun jij iemand helpen met je stem?

Zou je iemand kunnen helpen met je handen?

Kan je iemand helpen door het schrijven van een brief?
Is het mogelijk iemand te genezen zonder dat je er zelf bij bent?

Stem: troosten, zingen, moed in spreken, uitleggen enz

Handen: klusje doen,

Brief:

Tenslotte

- liedje
- gebed
- afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Na zijn ervaring in de synagoge van Nazaret (Lucas 4:16-30) gaat Jezus naar Kafarnaüm, waar hij de komst van het koninkrijk van God verkondigt. Als jood is het natuurlijk zijn gewoonte iedere sabbat in de synagoge te vertoeven. In dit gebouw wordt wekelijks de eredienst gehouden. In de loop van de week wordt het ook gebruikt als bedehuis en dorps huis. Kinderen en volwassenen ontvangen er onderwijs in de tora (= de boeken van Mozes) en in de profeten (Jozua – Koningen en de profetische boeken). Elke sabbat komt het volk er bijeen om God te loven, te bidden en te luisteren naar de voorlezing uit de tora of de profeten. Er worden meestal vijf tekstgedeelten uit de tora voorgelezen en twee uit de profeten. Het voorlezen wordt niet alleen door de voorganger gedaan, maar bij toerbeurt door alle volwassen joodse mannen (vanaf hun twaalfde jaar). Is er een rabbijn in de zaal, dan wordt hij gevraagd na de lezing een uitleg (= preek) over dat schriftgedeelte te houden.

Jezus neemt als wetsgetrouwe Jood deel aan de diensten en wordt vanwege zijn bekendheid en kennis, regelmatig uitgenodigd om de schriftlezing te doen en die van een uitleg of preek te voorzien. Lucas gebruikt het woordje 'geregeld' om aan te geven dat het zijn gewoonte is op de sabbat daar te zijn. Blijkbaar valt Jezus op, want Marcus en Lucas, vertellen beide dat de mensen onder de indruk zijn van zijn onderwijs. Zij gebruiken het werkwoord 'versteld zijn' wat in het Grieks zeer sterk is geladen. Waarom Jezus er in slaagt zo'n diepe indruk te maken, wordt duidelijk wanneer er staat: "want hij leerde hen als een gezaghebbende' en 'zijn woord was met gezag'. Dit leren met gezag is meer dan spreken met kennis van zaken of vanuit een bepaalde functie. Jezus onderscheidt zich van de overige schriftgeleerden en rabbijnen niet zozeer omdat hij andere methoden gebruikt bij de uitlegging, maar door het natuurlijke gezag waarmee hij spreekt.

Jezus, Elia en Elisa:

1. wanneer Jezus uit de woestijn terugkeert in Galilea dan is dat met (in) de kracht (hetzelfde woord als macht uit 4:36) van de Geest.
2. in de synagoge van Nazaret leest hij uit Jesaja 61:1,2 dat als volgt begint: 'De

geest des Heren is op mij', waarvan hij na de schriftlezing zegt: 'Heden is dit schriftwoord voor uw oren vervuld'. Jezus ziet zich dus als diegene op wie die geest is neergedaald. Dit verwachtte men dan ook van de Messias: 'En op hem zal de geest van wijsheid en verstand, de geest van raad en sterkte (=macht, kracht), de geest van kennis en vreze des Heren zijn' (Jesaja 11:2).

3. Jezus is de gezondene van God. Hij is een profeet! Dit kan men afleiden uit wat hij in Nazaret zegt (4:24,25). Een profeet spreekt namens diegene die hem heeft gezond. Deze verleent zijn gezag aan de profeet. Dit is ook het geval met Jezus. Hij spreekt dus als een profeet en niet slechts als een schriftgeleerde.
4. Jezus ziet zichzelf in de lijn van de grote Elia en Elisa (Lucas 4:25,27) waarvan iedereen wist dat de Geest des Heren op hen rustte. Zij werden zowel 'profeet' als 'man Gods' genoemd. Een deel van Elia's geest was op Elisa overgegaan.
5. Jezus maakt zijn zending duidelijk: gevangenen – loslating, blinden – gezichtsvermogen, verbrokenen – vrijheid. Hier in de synagoge van Kafarnaüm begint hij dat waar te maken. Eén van de toehoorders is bezeten maar blijkt meer inzicht te hebben in de persoon van Jezus dan de andere aanwezigen. Hij ziet in Jezus van Nazaret de goddelijke tegenstander en merkt dat zijn bestaan wordt bedreigd: "Zijt Gij gekomen om ons te verdelgen?" Ook de opmerking 'Wat hebt Gij met ons te maken?' bevestigt dit. Het betekent zoveel als 'wat hebben wij met elkaar gemeen'?
6. Diezelfde bezetene noemt Jezus de 'heilige Gods'. Vergelijk 2 Koningen 4:9 waar Elisa dat krijgt te horen. De verbinding tussen Jezus en Elisa is ook hier weer gelegd. Het vergt weinig betoog om aan te tonen dat de figuur van Elisa model staat voor de Messias, zoals Elia model staat voor de voorganger van de Messias (= Johannes de Doper).

De uitspraak 'niet zoals de schriftgeleerden' is dus geen afwijzing van of kritiek op de schriftgeleerden. De uitdrukking geeft aan dat Jezus niet alleen een rabbijn is, maar ook een profeet, een door God gezondene, de Messias. Dat laatste is wat geen enkele rabbijn voor zichzelf zou willen opeisen. Zelfs Jezus doet dat niet. Het zijn anderen die in hem de Messias herkennen.

ANTWOORDEN:

p.30 .. de heilige van God.

p.31 Houd je mond en ga uit de man weg.

2:47, ze stonden versteld van zijn inzicht en antwoorden.

4:22, ze verwonderden zich.

4:37, het nieuws verspreidde zich.

5:15, veel mensen kwamen luisteren

5:26, ze stonden versteld, we hebben iets ongelooflijks gezien.

p.32 Hij sprak met gezag

Doelstelling(en)

- Begrijpen dat Jezus de Messias is die ziekte en zonde overwint.

Materiaal

- Vervolledig de maquette van het bijbels landschap door een klein dorpje te bouwen. Het dorpje waar Jezus de melaatse heeft ontmoet.
- Een landkaart van Israël in de tijd van Jezus om op de muur of op het bord te hangen.
- Foto's van melaatsen en andere zieke mensen.

Voorbereiding

- Vertel zo levendig mogelijk aan de hand van de BIV. Voor het eerste verhaal kan men van p. 97 het bovenste tafereel nemen en het meisje door een oude vrouw vervangen.
- De genezing van de melaatse kan men uitbeelden door de onderste situatie van p. 103 te nemen met aanvulling van een aantal omstanders. De vertelling is niet moeilijk. Er gebeurt niet zo heel veel, maar wat er gebeurde is wel spectaculair.
- Stel Jezus niet als een goochelaar of superman voor. Wat hij doet, is uitzonderlijk, maar het speelt zich niet af in een sprookjessfeer. Leg de nadruk op het effect en de uitwerking, zowel op de betrokken persoon, op de toeschouwers en als op wie er over horen en spreken.
- Een gesprekje voeren over ziek zijn, is hier erg belangrijk. Kinderen zijn wel eens ziek en hebben dan meestal koorts. Ze kunnen zich gemakkelijk in die situatie inleven.
- Leg uit wat melaatsheid vandaag inhoudt (laat foto's zien) en wat het in de tijd van de Bijbel was. Het kwam niet altijd overeen met de ziekte (lepra) die wij kennen (zie rubriek Achtergrond).
- Toon waardering voor het werk van de Junioren in hun Werkboekje en moedig hen aan. Maak hen een complimentje als ze het kaartje zorgvuldig hebben gekleurd. Aanmoediging doet wonderen! Zorg er ook voor dat uw eigen Werkboekje er mooi uitziet, zodat het tot voorbeeld kan dienen.
- Aan het einde van de les is het bidden voor zieke mensen - indien mogelijk familie, vrienden of leden van de kerk, op z'n plaats. Laat die gelegenheid niet voorbij gaan.

Opening

- welkom.
- liedje
- gebed
- zending

Om te beginnen

Wellicht is er iemand in uw gemeente die in de gezondheidszorg werkt. Nodig hem of haar uit om te komen vertellen waarom voor dit beroep is gekozen. Laat de junioren vragen stellen.

Neem bladen, kranten, artikelen mee over gezondheid. Blader deze door en laat de junioren commentaar geven. Welke ziekte vinden ze eng? Welke kinderziekten hebben ze gehad? Hoe voelt het om koorts te hebben enz.

Het gesprek

- **Bijbelverhaal.**

Lees samen Lucas 4:38-39

Jezus komt uit de synagoge met Simon, Andreas, Jacobus en Johannes (Marcus 1:29). Zij hebben de dienst bijgewoond en Jezus heeft er een man van een boze geest bevrijd (herhaal in 't kort de vorige les). Nu gaan ze naar het huis van Simon (Petrus).

Bij aankomst hoort Jezus dat de schoonmoeder van Petrus ziek is.

- waar lijdt ze aan?
- wat vragen ze aan Jezus?
- * ze vroegen hem iets voor haar te doen.

Er wordt niet bij gezegd wie dit aan Jezus vraagt. Is het een leerling? Simon zelf? Een familielid? Is het iemand die weet dat Jezus net een man heeft genezen en die misschien bij dit wonder aanwezig was? Die vrager lijkt er niet aan te twijfelen dat Jezus iets voor Simons schoonmoeder kan doen.

Jezus hoort de vraag en handelt meteen.

- wat doet Jezus?
- * hij buigt zich gewoon over haar en spreekt.
- hoe spreekt hij en tegen wie spreekt hij?
- * Jezus spreekt niet tegen de vrouw, maar tegen de koorts die in haar lichaam zit.

Hij spreekt op strenge toon! Je kunt je afvragen waarom hij dat doet! Hij geeft een bevel aan de koorts die meteen verdwijnt.

Het wonder wordt in één zin met vijf werkwoorden (welke?) verteld. Geen details, maar een snelle en efficiënte handeling! De vrouw staat een moment later gezond en wel op.

Het eerste wat ze doet, is haar gasten een maaltijd voorzetten.

b. Jezus geneest vele andere zieken

Lees samen Lucas 4:40-41

De zon gaat onder, de sabbat is voorbij. Sinds de ochtend doet het nieuws de ronde over de genezing van de bezeten man. Daarom komt er een groot aantal zieken met allerlei kwalen en mensen die door kwade geesten zijn bezeten, naar Jezus toe. Wat een droevige bedoening! Je kunt je voorstellen hoe zich de lange rij van lijdende mensen zich langzaam richting Jezus beweegt. Bezetenen roepen: "U bent de zoon van God!" Ze moeten van hem zwijgen.

Niemand wordt teruggestuurd: 'Hij legde hen stuk voor stuk de handen op en

genas hen'. Matteüs zegt dat hij de kwade geesten wegjaagt door middel van zijn woorden. Geen medicamenten en geen hersteltijd nodig! Zien jullie het voor je? Kunnen jullie je indenken wat voor sfeer er daar in de straat heerst? Terwijl de nacht valt, zijn er mensen die rondspringen van vreugde, die elkaar omarmen, die naar huis rennen om te zeggen dat ze genezen zijn. Heel de stad Kafarnaüm is in rep en roer.

Je kunt zeggen dat er een profetie van Jesaja in vervulling gaat: 'Hij heeft onze zieken gedragen, al ons leed op zich genomen'. (Jesaja 53:4).

c. *Jezus geneest een melaatse*
Lees samen Lucas 5:12-13

Op een dag, terwijl Jezus van stad naar stad trekt, komt er een melaatse man naar hem toe (laat foto's zien en spreek over melaatsheid). Iemand die deze ziekte heeft, lijdt misschien nog meer aan de eenzaamheid dan aan de ziekte zelf. Hij of zij wordt door iedereen uitgesloten. Huidziekten hebben dikwijls een afstotend effect. Bovendien is men bang voor besmetting. Soms (en vooral in de Oude Wereld) beschuldigt men zieken ervan dat ze door God zijn gestraft omdat ze iets ergs hebben gedaan. Om al die redenen wil men niet in hun buurt komen. Wanneer ze mensen tegenkomen, moeten ze een bel luiden en roepen: "Onrein!". Op die manier kan iedereen zich uit de voeten maken.

Een melaatse man komt naar Jezus toe en werpt zich voor hem neer met zijn gezicht naar de grond. Mogelijk doet hij dat uit respect. Hij zegt immers 'meester' tegen Jezus. Het kan ook zijn dat hij zijn lelijke vlekken wil verbergen ... Wie weet? De evangelist Marcus vertelt dat Jezus medelijden voor hem voelt (Marcus 1:41). De man durft dichtbij te komen, omdat hij ervan overtuigd is dat Jezus iets voor hem kan doen: "Als u wilt, kunt u me weer rein maken!". Maar tegelijkertijd is hij bereid om zich aan zijn wil te onderwerpen. Wat een prachtig voorbeeld van geloof en overgave!

Gelukkig wil Jezus hem genezen. En wel om twee redenen:

- 1 hij heeft medelijden met hem en
- 2 hij ziet dat deze zieke ervan overtuigd is dat hij hem kan genezen (hij gelooft in hem, hij heeft vertrouwen in hem).

Jezus wil dat de melaatse wordt genezen! De melaatse wil dat ook.

U kunt een gesprekje houden over dit samengaan van beide 'willen'. Waar het op aankomt is dat men hetzelfde wil als wat God wil en er alles aan doet om naar die wil te handelen!

- welke drie dingen doet Jezus (die je dikwijls opmerkt als hij mensen geneest):

- 1 hij strekt zijn hand uit,
- 2 hij raakt de zieke aan (een belangrijke en symbolische handeling bij zo'n ziekte) en
- 3 hij geeft een bevel (de leertekst).

- Wat is de tekst van de week?

Hier merken we opnieuw dat Jezus woorden machtig zijn en kracht uitoefenen. De man is 'meteen' genezen.

d. *de reactie van de genezen melaatse*
Lees samen Lucas 5:14 en Marcus 1:45

- waarom is de man volgens jullie zó enorm blij?
- * gevoel van bevrijding.

Nu kan hij naar zijn vrouw en gezin terug, zijn familie omarmen, het huis van zijn vrienden weer binnengaan! Hij heeft geen pijn meer! Hij heeft geen lelijke plekken meer die maken dat de mensen, die hij tegenkomt zich van hem afkeren. Er begint een nieuw leven voor hem. Hij wil aan iedereen gaan vertellen hoe fantastisch Jezus wel is!

Maar, Jezus draagt hem op tegen niemand er iets over te zeggen. Bovendien moet hij de priester opzoeken om zijn huid te laten controleren en een offer te brengen uit dankbaarheid aan God voor de reiniging of genezing. Zo hoort het. Dat is de officiële handeling die bij een genezing hoort.

- en kan hij volgens Marcus zijn mond houden en zwijgen over zijn genezing?
- * hij spreekt er ondanks Jezus' verbod toch over!
- wat is daarvan het resultaat?
- * zo wordt Jezus in de hele omgeving bekend en de mensen stromen naar hem toe om door hem te worden onderricht en genezen.

e. *Jezus trekt zich terug*
Lees samen Lucas 5:15-16

- hoe reageert Jezus daarop?
- * hij trekt zich terug in een afgelegen gebied om er te bidden.
- waarom zou hij daar gaan bidden?
 - a om niet te worden gestoord;
 - b om God te bedanken voor wat hij voor de mensen heeft kunnen doen;
 - c om hem de kracht te vragen om zijn werk voort te kunnen zetten.

De ervaring leert dat niet alle mensen beter worden. Ook in Galilea worden niet alle mensen genezen, omdat Jezus niet op alle plaatsen tegelijk kan zijn. Wanneer men ziek is, moet men niet alleen maar op een wonder hopen. Gesprekjes voeren over ziekte voorkomen, naar een arts gaan, medicijnen nemen indien nodig enz. Leg daarbij de nadruk op de eigen verantwoordelijkheid maar die men het best samen kan doen in combinatie met gebed.

- **toepassing.**

In de tijd van Jezus hadden de artsen niet zoveel kennis als ze nu hebben. Er waren ook weinig of geen medicijnen. Men kende wel de geneeskracht van sommige planten. Voor melaatsheid had men echter geen andere oplossing dan uitsluiting. Misschien komen er juist daarom zoveel zieken naar Jezus toe. Ze zijn ongelukkig en hopen dat het onmogelijke zal gebeuren.

- wat doe je vandaag als je ziek bent?
- * je belt de dokter en krijgt medicijnen. Soms moet je een paar dagen in bed blijven en daarna ben je weer genezen. Soms moet je naar het ziekenhuis gaan om er te worden geopereerd. Zo denken we God niet

- nodig te hebben.
- hoe denken jullie daarover?

Sommige christenen denken dat ze God wel nodig hebben, maar willen van geen arts of medicijnen weten.

- wat vinden jullie daarvan?

Bespreek beide opties met de Junioren. Maak hen duidelijk dat beide noodzakelijk zijn. Vroeger waren er geen oplossingen voor ziekten als melaatsheid. Nu zijn die er wel. Er zijn gespecialiseerde artsen en er bestaan nu goede medicijnen die de ziekte kunnen voorkomen en genezen als het nog in een beginstadium is.

Het kan gebeuren dat een Junior het voorbeeld aanhaalt van een zieke voor wie men heeft gebeden en die toch niet geneest.

- wat zegt Jezus tegen de melaatse?
- * "Als u het wilt!" en dit betekent dat wie bidt niet automatisch genezing krijgt. Gods redenen zijn soms moeilijk te doorgronden.

Het is passend om deze les af te sluiten met een gebed voor de zieken (familieleden van de Junioren, vrienden, leden van de kerk, enz. ...) en om de Junioren aan te sporen om hen een kaart te sturen, hen op te bellen of hen te gaan bezoeken.

Om af te sluiten

Een opdracht voor de volgende bijeenkomst. Vraag de junioren om op het internet twee schilderijen of tekeningen te vinden van Johannes de Doper. Print wat je gevonden hebt en breng volgende week mee om te vergelijken en er over te praten

NB: dring aan op het doen van de opdracht omdat er volgende week op wordt teruggekomen!

Tenslotte

- liedje.
- gebed
- afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Blijkbaar heeft Petrus (met Andreas?) Jezus, Johannes en Jakobus uitgenodigd, om meteen na de synagogedienst bij hen de maaltijd te gebruiken. Aangekomen horen ze dat Petrus' schoonmoeder ziek is. De leerlingen vragen Jezus om haar te helpen.

Marcus zegt dat Jezus de vrouw opricht, terwijl Matteüs vertelt dat hij haar hand vast

neemt. Alleen Lucas schrijft niet over aanraken, maar over de koorts bestraffen. Hij vertelt erbij dat Jezus aan het hoofdeinde gaat staan. De koorts verlaat haar en zij is genezen. Meteen daarna wordt er verteld dat zij hen bedient.

Wanneer de avond valt en de Sabbat voorbij is komen stadsbewoners allerlei mensen brengen die genezing zoeken. Het verhaal van de genezing in de synagoge moet als een lopend vuurtje door Kafarnaüm zijn gegaan. 'De gehele stad is te hoop gelopen'. Dit is een gebruikelijke oosterse overdrijving, die gewoon aangeeft dat er veel volk komt opdagen. Jezus is onder de indruk en hij geneest velen. Er wordt nadruk gelegd op het uitdrijven van boze geesten (Lucas 4:34; Marcus 1:34). Beide evangelisten voegen er nog aan toe, dat hij 'de demonen niet toestaat te spreken' en 'hen verbied te zeggen dat hij de Messias is'.

Vroeg in de morgen is Jezus al weer op om te bidden. Daarvoor zondert hij zich af. Dit duurt echter niet lang, want zijn leerlingen komen hem haastig vertellen, dat de menigte al weer op de been is om hem te zoeken. Niet veel later heeft ze hem gevonden. Lucas vertelt dat de mensen bij hem komen en hem vasthouden. Zij willen niet dat hij uit Kafarnaüm weggaat. Maar Jezus wil verder naar andere dorpen en steden in Galilea om ook daar te prediken. Net zoals in Kafarnaüm bezoekt hij de synagogen omdat er veel volk bijeenkomt. De prediking, de genezing van zieken en de uitdrijving van boze geesten vormen een belangrijk onderdeel van zijn verkondiging van rijk van God.

De genezing van een melaatse is alleen goed te begrijpen tegen de achtergrond van het boek Leviticus, vooral de twee hoofdstukken 13 en 14. Hieruit volgen enkele belangrijke gegevens:

1. melaatsheid kan en mag niet worden gelijkgesteld aan wat men nu onder lepra kent. Melaatsheid 'in de Bijbel' behelst nooit één bepaalde huidziekte maar kan naar allerlei huidziekten, waaronder ook zeer ernstige, verwijzen. Bij voorwerpen zoals kleding, lederwerk en muren zal men moeten denken aan vochtvlekken of schimmel en woekerplanten.
2. dat melaatsheid in de Bijbel altijd als straf wordt gezien voor het begaan van een bepaalde zonde, kan niet worden bewezen.
3. de door melaatsheid getroffen ongelukkige dient een schuld-, een zond- en een brandoffer aan te bieden. Dit komt omdat de melaatse een tijdlang zijn godsdienstige plichten niet heeft kunnen uitoefenen. De melaatse wordt in feite als een levende dode gezien. De reinigingsritus moet aangeven dat de patiënt tot een nieuw leven is opgestaan. De vuilheid van de ziekte staat in de Bijbel dikwijls *symbol* voor de onreinheid van de dood (vaak opgevat als een straf op de zonde).
4. omdat in de Bijbel heel wat verschillende ziekten onder het begrip melaatsheid vallen, is het gemakkelijk te begrijpen dat men in het Israël van die tijd melaatsen kent die in afzondering moeten leven (in melaatsenkolonies) en dat die zich moeten melden als ze in aantocht zijn. Men heeft goed begrepen dat er besmettelijke vormen zijn. Er zijn echter ook "melaatsen" bekend, die aan een lichte vorm van huidziekte lijden en die bijgevolg wel onder het publiek kunnen komen. Voor de lezer van vandaag is het niet altijd gemakkelijk vast te stellen om welk soort melaatsheid het in de verhalen gaat.

Nu het verhaal zelf. Naar alle waarschijnlijkheid speelt de gebeurtenis zich af in

Kafarnaüm, maar dit is niet zeker. De melaatse moet van Jezus' genezende kracht hebben gehoord of heeft misschien één de genezingen op afstand bijgewoond. Hij komt naar Jezus, smeekt en valt (op het aangezicht) voor hem op de knieën. Zijn verzoek is duidelijk en hij gelooft vast dat Jezus hem kan genezen. Meer nog, je krijgt de indruk dat hij het 'weet'. Voor hem is het geen kwestie of Jezus het kan, maar of hij het wil.

Volgens Marcus is Jezus vol medelijden. Jezus strekt zijn hand uit en raakt hem aan. De drie evangelisten melden dat hij terstond wordt gereinigd. De aanraking van de melaatse gaat gepaard met een uitspraak van Jezus ('ik wil het, word rein!).

Daarna stuurt Jezus hem naar buiten met de ernstige waarschuwing dat hij het aan niemand mag vertellen. Hij moet naar de priester gaan, die officieel moet vaststellen of hij inderdaad is genezen. Ook dient hij het gebruikelijke offer te brengen. Opnieuw toont Jezus zichzelf een wetsgetrouwe jood en draagt ook een ander op naar die wet te handelen. Jezus voegt eraan toe dat hij dit moet doen 'tot getuigenis voor hen'. Dit kan twee dingen betekenen: tot getuigenis voor de priesters of voor de (aanwezige) mensen. In beide gevallen moet de vaststelling van de genezing duidelijkheid brengen over de persoon van Jezus als Messias. Het wonder op zich zal getuigen. De man in kwestie is zó gelukkig dat hij zijn mond niet kan houden. Hij vertelt naar hartelust wat er met hem is gebeurd en wie het heeft gedaan. Hierdoor kan Jezus niet meer rustig in de stad verblijven. Dit is juist wat hij wilde vermijden! Hij moet zich nu ophouden op afgelegen plaatsen. Desondanks weet het volk hem ook daar te vinden.

ANTWOORDEN:

p.34 Simon en Andreas, Johannes en Jakobus

Ze gaat voor haar gasten zorgen.

Melaats

Aan te raken

p.37 Ik wil het word rein.

9 Geloof

Doelstelling(en)

- De junioren begrijpen dat Jezus namens God mensen geneest en vergeeft.

Materiaal

- De stad Kafarnaüm staat al op de maquette van het bijbelse landschap. Zorg ervoor dat de huizen op uw maquette platte daken hebben. Een van die huizen moet het huis van Jezus voorstellen, waar de verlamde man wordt genezen.
- Als u er voor heeft gekozen geen maquette te gebruiken, maak dan een huis van een kartonnen doos die u omdraait. Bedek hem met papier en teken er een deur op, ramen en de buitentrap die naar het dak leidt (zie model aan het einde van de les). De Junioren kunnen zich het verhaal niet inbeelden als ze niet goed weten hoe de huizen er in de tijd en in het land van Jezus uitzagen.
- Laat ook afbeeldingen van huizen uit het (Oude) Midden Oosten zien waarvan de daken plat zijn. Haal uit de bibliotheek: “Zoek het zelf eens op.... (zie vorige les).
- N.B. kopieën van bijlage 9A

Voorbereiding

- Dit verhaal wordt niet in de BIV geïllustreerd, maar met wat fantasie is er met viltmateriaal best een tafereel op te bouwen. U kunt zoals gebruikelijk het verhaal vanuit het gezichtspunt van de verlamde en zijn vier vrienden vertellen. Overweeg ook om het vanuit het gezichtspunt van Jezus of van de aanwezigen te vertellen.
- U kunt er ook een rollenspel van maken. Verdeel de rollen en laat het verhaal door de Junioren vertellen. Ieder vanuit een eigen optiek. Hoe zou Jezus het hebben verteld? Hoe zou de zieke het thuis hebben verteld. En een van de vrienden? Bespreek na afloop op een positieve wijze wat ieder van hen heeft gezegd. Strookt het met wat er in de Bijbel staat?
- Leg de nadruk op de kracht van de genezing door Jezus, die hij van God heeft ontvangen.
- Bid aan het eind van het gesprek voor uw Junioren en hun ouders door hen één voor één op te noemen. Bel diegenen die al verschillende weken niet gekomen zijn of die problemen hebben. Denk eveneens aan de verjaardagen!

Opening

- welkom
- liedje
- gebed
- zending

Om te beginnen

Geef iedere deelnemer een kopie van bijlage 9A.

Laat de junioren een keuze maken uit de citaten. Welke vinden ze het mooist? Laat vertellen wat ze er mooi aan vinden?

Een vervolgesprek kan gaan over:

- Hebben jullie vrienden. Hoeveel?
- Wie heeft één speciale vriend?
- Wat is er speciaal aan die vriendschap?
- Ben je bereid om iets waarvan je houdt voor je vriend(in) op te geven?
-

Het gesprek

• Bijbelverhaal

Als u ervoor hebt gekozen om het verhaal door de junioren te laten spelen, begin dan na het spel met een vragenronde. Vonden ze hun rol prettig of niet? Wat was er prettig/onprettig aan? Hoe voelde het om de zieke te spelen? Hoe voelde het om een helpende vriend te zijn? Gebruik alleen concrete en open vragen.

- a. *vier mannen helpen hun verlamde vriend*
Lees samen Lucas 5:17-19 en Marcus 2:1 en 2

De evangelisten Matteüs, Marcus en Lucas vertellen het verhaal van vier vrienden die al het mogelijke doen om hun zieke vriend te helpen.

- wordt de man hun vriend genoemd?
- worden zij zijn vrienden genoemd?
- waarom zouden we hen wel vrienden kunnen noemen?

Bekijk samen de plaatjes of een model van Oosterse huizen. Het dak is gemaakt van klei en leem op een geraamte van balken, takken en takjes. Niet zo stevig, zonder al te veel moeite zijn de daken open te breken.

- wat zouden de aanwezigen denken over wat deze mannen met het dak doen?
- wat vinden jullie ervan dat zij zich helemaal niet storen aan de aanwezigheid van al die mensen en wat die wel denken over wat ze daar doen?

- hoe zou Jezus zich voelen? Per slot van rekening breken zij het dak van zijn eigen huis open!

*b. een daad die veel geloof toont en die wordt beloofd
Lees samen Lucas 5:20*

- waarvan is Jezus onder de indruk?
Omdat Jezus het geloof (het vertrouwen in hem) van de vier vrienden ziet, wil hij helpen. Ze zijn overtuigd dat Jezus aan hun verwachtingen zal voldoen. Daarom laten ze zich door geen enkele hindernis tegenhouden.

Beantwoordt Jezus werkelijk aan hun verwachtingen?

- wat zegt Jezus precies tegen de verlamde?
* uw zonden zijn je vergeven.
- is dat de reden waarom de vier al die moeite hebben gedaan en hem in de aanwezigheid van Jezus hebben gebracht?
* de bijbeltekst zegt het niet met zoveel woorden, maar het is overduidelijk dat ze graag willen dat hun vriend wordt *genezen*.
- wat is het belangrijkste voor de verlamde man? Genezen worden of zijn zonden kwijtgescholden krijgen?

Het verhaal kan tot verwarring leiden. Is de ziekte een gevolg van de persoonlijke zonde van de man? De junioren kunnen die conclusie makkelijk trekken. Jezus spreekt immers niet van genezing maar van vergeving.

Gebruik Lucas 13:1-5 om te illustreren dat slecht gedrag (zonde) niet bestraft wordt met ziekte en dood. Deze dingen gebeuren als deel van het leven. Wel is het zo dat God een heel andere wereld op het oog heeft dan wij ervan maken. We zijn vaak alleen maar met onszelf bezig en hebben geen oog voor anderen. Daarom zijn de vrienden van de lamme man ook zo sympathiek. Zij laten zien hoe het er in Gods koninkrijk aan toe gaat. Mensen hebben daar zorg voor elkaar.

Waarom gebruikt Jezus dan toch de woorden “uw zonden zijn u vergeven”? Wellicht omdat hij aansluit bij het taalgebruik van de omstanders. Misschien ook omdat hij wilde provoceren. Er zijn immers mensen onder de aanwezigen die hem willen betrappen op godslastering? Het vergeven van zonden is voorbehouden aan God, menen zij.

*c. Jezus levert het bewijs
Lees samen Lucas 5:24-26*

- wat bewijst Jezus met het genezen van de man?
* dat hij als mens namens God de macht heeft zonden te vergeven (5:24)
dat er in hem kracht van God is om te genezen (5:17)

Wanneer we (door God) van een ziekte worden genezen, zijn we natuurlijk heel blij. Wij zijn hem dankbaar en we zeggen dit dan ook in ons gebed.

De genezing is een teken. Jezus laat zien dat men elkaar helpt in het koninkrijk van God. Ook vindt hij dat er in het rijk van God anders geleefd moet worden. Er is daar geen plaats voor egoïsme, voor jaloezie. Burgers van Gods rijk zijn goede vrienden en helpen elkaar. In dit Bijbelverhaal zie je dat niet alleen Jezus, maar ook de vrienden de lamme helpen. Zo wil God het. Daar is Jezus van overtuigd.

- **Toepassing**

Probeer met de Junioren door te praten over 'geloven' en hoe dat bij hun functioneert.

- is geloof een gevoel van binnen (in je hart)?
- is geloof het een zeker weten in je hoofd?
- moet je ook goed weten wat je gelooft.
- is geloven moeilijk?

Geloof heeft ook te maken met vertrouwen. Vertel de volgende twee verhaaltjes en bespreek vervolgens de twee manieren van geloven die erin voorkomen.

1e verhaaltje

"Hé, hé, eindelijk is de auto helemaal ingepakt. Alles wat mee moet, is met veel moeite in de auto gepakt. Wij zelf zijn al uren klaar. Vader gaat nog eenmaal door het huis om alles te controleren en stapt als laatste in. Onze vakantie kan beginnen! We rijden de hoek om en moeder zegt; "Zeg, Robert heb je het fototoestel wel meegenomen?". "Ik geloof het wel", zegt vader.

2^e verhaaltje

Vader draait de auto om en we staan al weer voor ons huis. Vlug gaat hij naar binnen om te kijken of het fototoestel op zijn plaats ligt. Zonder fototoestel komt hij weer naar buiten. "Nu tevreden?", zegt hij tegen moeder. "Ik geloof je, zegt daarop moeder.

Het soort geloof in het eerste verhaaltje betekent: vader twijfelt. Hij weet niet zeker of hij het fototoestel wel uit zijn kast heeft gepakt. In het tweede verhaaltje betekent geloven: moeder weet zeker dat vader in de kast heeft gekeken ook al heeft ze dat niet met eigen ogen gezien. Ze vertrouwt erop dat hij echt is gaan kijken! Dat gelooft ze. Dat weet ze zeker.

Om welk geloof gaat het nu in Lucas 5:20?

Bereid u ook voor op de vraag waarom God gebeden niet altijd verhoort. Wees voorzichtig in uw antwoord. Als u zegt dat gebedsverhoring afhankelijk is van de mate van ons vertrouwen in God, krijgen de junioren de indruk dat hun geloof (vertrouwen in God) tekort schiet als hun gebeden niet worden verhoord. Als u zegt dat alleen God beslist en dat het niet uitmaakt of we wel of niet vertrouwen, krijgen de junioren de indruk dat het blijkbaar niet uitmaakt of je gelooft (vertrouwt).

Vertel de junioren dat de verhalen die ze in de Bijbel lezen, laten zien dat vertrouwen (geloof) er toe doet. Als je geen vertrouwen hebt in God zul je hem ook niets vragen. Maar, dat betekent niet dat God altijd alles doet wat je van hem vraagt. Vooral als het

gaat om ziekte en pijn is dat moeilijk voor ons om te begrijpen. Hebben de junioren zelf ideeën?

Om af te sluiten

Laat de junioren bijlage 9B zien. Vraag hen welk plaatje de meeste indruk maakt. Wat is het dat raakt?

Doel is de junioren hun opvatting over gebed op een indirecte manier onder woorden te laten brengen. Wijs opmerkingen niet af. U kunt wel uw eigen voorkeur uitspreken en toelichten.

Tenslotte

- liedje
- gebed
- afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Jezus trekt door Galilea en verkondigt de komst van het koninkrijk van God. Na zijn rondreis komt hij weer in Kapernaüm, waar hij woont. Daar ontvangt hij veel mensen, die onderricht van hem willen hebben. Zij komen van heinde en verre: uit Galilea, maar ook uit Jeruzalem en Judea. De uitdrukking “uit elk dorp” is een gebruikelijke oosterse overdrijving. Onder zijn gehoor bevinden zich ook de schriftgeleerden (kenners van de tora of de Bijbel) en Farizeeën.

Men reisde vaak dagen of weken lang om onderwijs van één of andere beroemde leraar te kunnen ontvangen. Van Rabbi Hillel, één van de oudere tijdgenoten van Jezus, wordt verteld dat hij zelfs uit het Tweestromenland (Babylonië) was gekomen om onderwijs te genieten bij één van de bekende rabbi's in Palestina. Saulus van Tarsus reisde naar Jeruzalem om er onderricht van Rabbi Gamaliël te ontvangen.

Jezus geeft onderricht. Tijdens de les gebeurt er iets ongewoons. Het is uitzonderlijk druk. Er past geen mens meer in de kamer. Plotseling hoort men gestommel op het dak. Vier mannen zijn de buitentrapp opgeklommen. Ze dragen een verlamde met zich mee. Op het dak aanbeland, beginnen ze stukken van het dak te verwijderen. Ze breken het leem weg dat op een takkenbed tussen de grotere balken is aangebracht. (Als Lucas gelijk heeft, verwijderen ze tegels. In dat geval is het een huis van Grieks-Romeinse makelij). Door de opening die ontstaat laten zij de verlamde tot bij Jezus zakken.

Jezus blijkt diep onder de indruk van hun geloof (= vertrouwen) in zijn genezende kracht. Op basis van dat geloof zegt Jezus tegen de verlamde man dat “zijn zonden hem vergeven zijn”. Daarvoor is de verlamde echter niet gekomen ... hij wil worden genezen! De omstanders hebben deze uitspraak ook niet verwacht en de geleerden vinden het een bedenkelijke zaak. Volgens hen mag Jezus dit niet zeggen. Alleen God kan zonden vergeven. Daar hebben zij in principe gelijk in. Wie de Schrift goed

kent, weet dat mensen onderling elkaar kunnen vergeven, maar dat een mens niet namens God mag spreken. God alleen beslist of hij de zonden vergeeft die ten opzichte van hem zijn begaan. Of toch? Er is een voorbeeld waarin dat wel gebeurt. Natan zegt tegen David dat zijn zonde hem zijn vergeven (2 Samuël 12:13). De profeet spreekt namens God.

Zelfs priesters zijn niet gemachtigd de bindende uitspraak te doen. Zij kunnen pleiten in gebeden en offers brengen, maar vergeving schenken berust bij God zelf.

Jezus staat hier blijkbaar in de lijn van de profeet Natan. De laatste reageerde op het berouwvolle geloof van David. Jezus reageert op het geloof van de verlamde en op dat van de vier dragers. De schriftgeleerden vragen zich af wat zich hier afspeelt. Aan het geval van David denken zij kennelijk niet. Voor hen zijn de woorden van Jezus godslasterlijk.

Men moet hun verwondering en verontwaardiging niet te snel veroordelen. Wat er gebeurt is vreemd en ongebruikelijk. Zij worden geconfronteerd met een theologisch probleem. Ze tekenen er niet meteen openlijk protest aan. Ze zien nog niet meteen hoe dit moet worden aangepakt. Jezus kan zich die gevoelens en gedachten blijkbaar voorstellen. Hij speelt er onmiddellijk op in.

Natuurlijk is het gemakkelijk te zeggen dat iemands zonden zijn vergeven. Niemand kan het immers controleren? Maar een zieke genezen is wat anders. Dat kan iedereen zien. Als ik nu zeg, sta op en wandel, en het gebeurt, dan is dat toch toe te schrijven aan God? Een mens kan dat toch niet op eigen kracht en gezag? Mag je dan ook niet vermoeden dat ik, een mens, namens God zonden mag vergeven? Jezus laat op zeer indirecte wijze merken dat hij de Messias is. Als de Messias komt, dacht men, dan worden alle zonden vergeven. Dan is de heilstijd aangebroken.

De reactie van de aanwezigen is duidelijk. Niemand roept dat er heiligschennis heeft plaats gevonden. Ook de schriftgeleerden grijpen niet in. Integendeel! Iedereen is ondersteboven: "zij waren ontzet, ontzetting beving hen, zij werden met vrees vervuld, zij vreesden en, zij verheerlijkten God". Voor deze mensen is het duidelijk dat God heeft gehandeld door middel van Jezus. Daarom komt God alle eer toe. Lucas begint zijn verhaal dan ook met de woorden: "en de Heer gaf Jezus de kracht om te genezen".

Terecht zegt Jezus: "Ik zal u laten zien dat de Mensenzoon de macht heeft hier op aarde de zonden te vergeven". Dáár is het Jezus om te doen. De mensen moeten ervan overtuigd raken dat hij, Jezus van Nazaret, de Messias is, de van God gezondene, bekleed met kracht van God om zonden te vergeven! En dat is met deze ervaring beslist gelukt. De mensen zeggen dan ook: "Wij hebben vandaag wel iets buitengewoons gezien!"

Bijlage 9A

Hier staan wat uitspraken over vriendschap. Welke vind je het mooist? Kun je vertellen wat je er mooi aan vindt?

- Vrienden maak je met het hart, niet met de tong of de vuist.
- Vriend: iemand die het beter met je meent dan jijzelf.
- Het is gemakkelijker je vijanden te vergeven dan je vrienden.

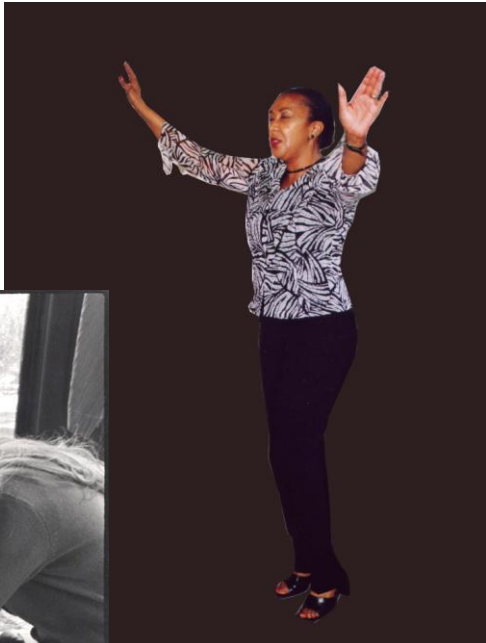
Vijf gouden regels voor een stevige en echte vriendschap. Vriendschap is...

- 1... jezelf mogen zijn
- 2 ... praten en luisteren
- 3 ... elkaar helpen
- 4 ... elkaar begrijpen en vertrouwen
- 5 ... plezier maken en samen dingen doen

- Een vriendin is iemand die weet wanneer zij langs moet komen.
- Vriendschap is met elkaar klieren op internet.
-
-

Bijlage 9B

ANTWOORDEN:

p.39 zijn schoonmoeder

als...u het wilt kunt u mij beter maken.

Andreas, Simon, Jakobus en Johannes.

Leerling

Geloof

p.40 Vijf
zonden- vergeven- sta op

p.41 hier iets gebeurt, wat normaal niet kan.

God

Ik zeg u sta op, pak uw bed en ga naar huis.

10 Vissen!

Doelstelling(en)

- De junioren beseffen dat geloof ook om daden vraagt.
- De junioren identificeren zich met de discipelen.
- De junioren vragen zich af waarom mensen zo enthousiast over Jezus kunnen zijn.
- De junioren vragen zich af of zij bereid zijn Jezus “te volgen”.

Materiaal

- Een landkaart van Israël in de tijd van Jezus
- Gebruik enkele gegevens uit les 6 over vissers, vissen en het vissen.
- Foto's van mensen uit verschillende culturen en landen, maar ook uit eigen land mannen, vrouwen en kinderen van allerlei leeftijden, blinden, doven, gehandicapten, enz.
- Vis(sen), een hengel, en visbenodigdheden.

Voorbereiding

- Zo levendig mogelijk vertellen van het verhaal met behulp van BIV p. 68 en illustraties over allerlei soorten vissen, netten en vissers. Gebruik ook een kaart van Galilea om de plaats Kafarnaüm en het Meer van Galilea aan te wijzen.
- Tijdens het vertellen de kaart gebruiken en aangeven dat Jezus in alle dorpen en steden van Galilea zijn onderwijs heeft verkondigd. Het ging er hem om het koningschap zijn van God aan de mensen bekend te maken. Dit doet hij ook aan de oever van het Meer van Galilea.
- Maak van Jezus ook deze keer geen goochelaar of tovenaer. De kracht die hij heeft, krijgt hij van God. Wanneer hij die kracht gebruikt, doet hij dat om mensen iets belangrijks te leren en hen dichter bij God te brengen. Waak er voor van Jezus een sprookjesfiguur te maken. Hij is niet de enige die dergelijke dingen heeft gepresteerd. Enkele profeten deden gelijkwaardige wonderen (bijvoorbeeld in 2 Koningen 6:1-7). Het is de kracht van God die deze profeten en Jezus ter beschikking stonden.
- Dit is een eenvoudig verhaal dat de Junioren goed kennen. U zult dus tijd genoeg hebben om over de bijbeltekst na te denken, een goed gesprek met hen te kunnen voeren en samen te bidden.
- Probeer de les zo aanschouwelijk mogelijk te maken. Breng desnoods vis(sen), een hengel, en visbenodigdheden mee.
- Raadpleeg voor uzelf een encyclopedie, biologiehandboek of een boekje over vissen. U zult met wat u vertelt indruk maken en de les van het bijbelverhaal zal beter beklijven.
- Vertel iets over het vissen in het meer van Galilea en welke belangrijke plaats

vis in het voedsel van de bevolking innam. Samen met brood hoorde het tot het nationale menu. Trek lijnen naar de bevolking van Scandinavië, Groenland of van de eilanden in de Stille Oceaan, waar men op vis is aangewezen.

- Leg de nadruk op de zeer grote variatie onder de vissen. Die variatie bestaat ook onder mensen. Hier kunt u bijvoorbeeld allerlei foto's tonen van mensen uit verschillende culturen en landen, maar ook uit eigen land mannen, vrouwen en kinderen van allerlei leeftijden, blinden, doven, gehandicapten, enz.

Opening

- welkom
- liedje
- gebed
- zending

Om te beginnen

Het gesprek

- **Bijbelverhaal**

- a. *een onlogisch bevel*
Lees samen Lucas 5:1-4

Simon en zijn collega's zijn vissers (zie les 6). Ze kennen hun beroep goed. Soms gebeurt het dat ze een hele nacht op het meer aan het vissen zijn geweest zonder iets gevangen te hebben. Wanneer 's ochtends de zon opkomt, zien de vissen de schaduw van de boot aan de oppervlakte van het water en zwemmen ze weg. Dan kunnen de vissers het vissen verder wel vergeten.

Het is een lange nacht geweest. De vissers hebben niets gevangen en maken nu hun netten schoon. Er zit allerlei wier en vuil vast in de mazen. Alles moet schoon voor de volgende nacht.

Niet ver van hun vandaan geeft Jezus les aan een heleboel mensen. Er komen steeds meer mensen bij zitten zodat wie achteraan zit hem niet goed meer kan horen. Jezus lost dit probleem op door in de boot van Simon (Petrus) te stappen en zich een beetje van de oever te laten roeien. Iedereen kan hem dan zien en horen. Een stem over het water reikt ver.

Wanneer hij klaar is met lesgeven, spreekt Jezus Simon aan en geeft hem een vreemde opdracht.

- om welke opdracht gaat het?

- b. *een bevel met effect*
Lees samen Lucas 5:5-7

Simon is de visser, de vakman. Hij weet dat je niet overdag moet vissen, maar 's nachts. Dan komen de vissen naar boven, aangetrokken door het licht van

de maan. Hij zegt wel dat hij het vreemd vindt, maar hij stribbelt niet tegen. Hij kent Jezus al een beetje: hij heeft hem eerder gehoord en heeft gezien dat Jezus mensen geneest. Simon's eigen schoonmoeder hoort daarbij. . Mogelijk zijn dit voor hem goede redenen om te zeggen: "Maar als u het zegt, zal ik de netten uitgooien".

Laat de tekst van de week opzeggen.

- wat bedoelt deze uitspraak?
- * zij drukt een enorm vertrouwen uit in de trant van: 'Ik begrijp het niet goed, maar als jij het zegt, zal er wel een goede reden voor zijn ...'

Simon en zijn vrienden varen hun boten naar een plaats waar het water diep is en ze werpen er hun netten uit ...

- wat gebeurt er dan?

Je merkt dat de verteller van het verhaal, Lucas, ook onder de indruk is van de gebeurtenis, want hij benadrukt de buitengewone grote hoeveelheid vissen die er die dag worden gevangen.

c. *een wonderlijke visvangst*
Lees samen Lucas 5:8-10

Besprek met de Junioren.

- hoe reageren Simon en zijn vrienden?
- is Simon bang voor Jezus?
- over welke 'vrees' (angst) heeft Lucas het hier?
- is hij niet in de eerste plaats en vooral onder de indruk van Jezus' macht?
- vormt de grote hoeveelheid vissen die de twee boten vullen niet een overtuigend bewijs?

Simon voelt zich nogal klein, zwak en onbeholpen. Hij beseft dat hij zich in de nabijheid bevindt van een zeer bijzonder mens. Hij voelt dat Jezus te maken heeft met God. Daarom knielt hij. Voor het eerst wordt hij Simon Petrus (= rotssteen) genoemd. Is dat omdat hij zich sterk in het geloof toont?

Zijn vrienden zijn ook onder de indruk. Toch heeft Jezus dit wonder niet zómaar gedaan om zijn kracht te laten zien. Hij wil zijn leerlingen laten begrijpen dat hij hun nog grotere vangsten wil geven.

Breng het gesprek nu op het 'het vangen van mensen'.

- wat betekent 'het vangen van mensen'?
- zijn de mensen dan ook als vissen? Duiken ze weg als je ze op het verkeerde moment probeert te vangen. Kun je ze alleen maar vangen met de hulp van God?
- zijn er ook veel verschillende soorten mensen? (Laten opnoemen).
- wat wordt er bedoeld met 'vangen'?
- wanneer men het evangelie brengt, 'vangt' men mensen dan in een net?
- hoe gaat dat in zijn werk?
- moet alleen de predikant de visser van de gemeente zijn?
- wie eventueel nog meer?

Eventueel inhaken op het inleidend verhaaltje en eerdere verhalen in dit Werkboekje over dopen en evangeliseren.

Natuurlijk is het moeilijker om iemand er toe te bewegen van levenswijze te veranderen dan een vis uit het water te halen! Maar ... als christenen doen wat Jezus vraagt, dan zullen ze – ook als ze denken dat niemand zal reageren op hun inspanningen - merken dat veel mensen het goede nieuws zullen aannemen en ook christen willen worden.

d. *een ander soort vissers en een ander visvangst*
Lees samen Lucas 5:11

Lucas 5:11 zegt: 'zij trokken de boten op het strand, lieten alles achter en volgden hem'.

Of ze het ook belangrijk vinden om Jezus te volgen! Ze laten er alles voor achter en volgen hem! Dus geen getwijfel: "zullen we dit of zullen we dat?" Geen onderling overleg. Ze gaan!!!

Hier de nadruk leggen op het feit dat Jezus er zelf ook op uit is gegaan om mensen te 'vangen'. Hij zegt het niet alleen tegen anderen om daarna zelf in een luie stoel te gaan zitten.

Samen met de Junioren mogelijkheden bedenken hoe zij zelf in hun dagelijks leven "vissers" kunnen worden. Wees zo praktisch mogelijk. Grijp eventueel nog even terug naar het inleidende verhaal!

- **Toepassing.**

- welke dingen doen jullie alleen maar omdat jullie ouders het zeggen, terwijl je niet eens zo goed weet wat het nut daarvan is?

Laat voorbeelden opnoemen en bespreek ze met elkaar.

- Vind je het makkelijk om te gehoorzamen zonder te weten waarom?
- Heeft het zin om te gehoorzamen, ook als je niet helemaal weet waarom? Wanneer dan?
- Wat heeft Simon geleerd door te doen wat Jezus vraagt?

Om af te sluiten

Laat de junioren *bijlage 10A* zien. Welk symbool (welk tekeningetje) past bij het verhaal van vandaag? Weten ze ook wat de andere tekeningen betekenen? Laat ze noemen en uitleggen.

Ter info.

	Christus/Jezus Zoon Redder/alfa en omega/Jezus Nazareeër koning van de Joden Wijn en brood Vis (Lucas 5 en Johannes 21), duif, lam Koningskroon, herdersstaf, lam Kroon en kruis Kruis, kruis met duif (heilige Geest), kruis.

Tenslotte

- liedje
- gebed
- afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Jezus wordt voor de zoveelste maal geschetst als de man die het woord Gods verkondigt en onderwijst (1,3). De mensen zullen hem wel uit Kafarnaüm naar de oever van het visrijke meer van Galilea zijn gevolgd. Zij proberen zo dicht mogelijk bij Jezus te komen. Daarom staat er in de tekst: ‘toen de schare op hem aandrong’.

Het zal beslist niet gemakkelijk zijn geweest om alle woorden van de grote meester in open lucht zonder versterkers en luidsprekers op te vangen! Jezus ziet enkele vissersschepen liggen en gaat ernaar toe om vanuit één van deze schepjes voort te gaan met lesgeven. Ook dit zal heel wat van zijn stem hebben gevergd. Wie aan het geluid van het aanspoelende water, de open lucht en de vele mensen denkt, zal moeten concluderen, dat deze rabbi een krachtige stem moet hebben gehad. Men merkt verder op dat Jezus al zittende lesgeeft. Dit doet hij ook in de synagoge omdat het een rabbijnse gewoonte is. Het is een teken van bescheidenheid en nederigheid, zoals ook rabbijnen vandaag nog hun hoofd bedekken tijdens hun lesgeven of preken. Zij zetten zich daarmee onder het gezag van de Eeuwige en tonen daarmee aan dat hun onderwijs slechts een afgeleid onderwijs is, ondergeschikt aan de woorden van God zelf.

Als men Lucas mag geloven, dan zijn de vissers niet aanwezig bij de verkondiging. Pas als Jezus gebruik maakt van een van de schepen zijn ze er bij. De inhoud van het onderricht is niet bekend.

De korte maar levendige beschrijving van de spectaculaire vangst spreekt boekdelen. Geen wonder, dat Simon denkt dat er hier iets buitengewoon aan de hand is. Hij ervaart de kracht van de Geest Gods die Jezus blijkt te bezitten (4:14).

Hij krijgt het gevoel in aanwezigheid te zijn van een bijzonder mens, een 'heilige' Gods. Een ervaring die ook de bezetene heeft meegemaakt (4:35) en een verbazing die al eerder van anderen heeft meester gemaakt (4:22,32). Dit zijn werkelijk 'woorden van genade' (4:22).

Simon voelt zich een zondig mens. Niet omdat hij net een of andere slechte daad heeft begaan, of omdat hij, zoals alle mensen iemand is die fouten maakt en zondigt, maar omdat hij zich in de nabijheid van Jezus onwaardig voelt. In tegenwoordigheid van de openbaring van Jezus' kracht is hij zijn eigen onvolmaaktheid bewust. Hij is, evenals de andere aanwezigen verbaasd, ja ondersteboven van wat er daar voorvalt. Daarom zegt Jezus: "Weest niet bevreesd". Dit is een uitdrukking die dikwijls in het Oude Testament voorkomt op momenten dat God zich openbaart en manifesteert

Simon weet dat hij in aanwezigheid is van iemand die met God is verbonden. Dit voorval heeft een blijvende invloed op Simons leven en op dat van de andere vissers. Zij laten alles achter en volgen hem. Simon en zijn broer Andreas, de laatste wordt in Lucas niet genoemd, hebben mogelijk een goed inkomen. Of dat met Johannes en Jakobus ook het geval is, weten we niet. Toch lijkt dit wel erg waarschijnlijk, want zij worden in het Grieks 'makkers' (5:7) genoemd, dat overeenkomt met 'vennoten'. Al met al doet de roeping van de leerlingen door Jezus denken aan de roeping van Elisa. Die staat achter twaalf span ossen (een niet gering bezit!) als hij Elia hem roept. Ook hij wordt van zijn werk losgerukt.

Vissen op het meer in Galilea

(George Cansdale in 'Bijbels Handboek', Den Haag, 1976, p. 502,503)

Zeven van de discipelen waren vissers uit het gebied van het meer van Galilea. De vissen die Petrus en de zijnen daar vingen, behoorden alle tot soorten die ook nu nog overvloedig voorkomen. De meest bekende is de 'tilapia', die ook wel 'vis van de heilige Petrus' wordt genoemd. Deze soort werd in bijbelse tijden vermoedelijk het meest gevangen ...

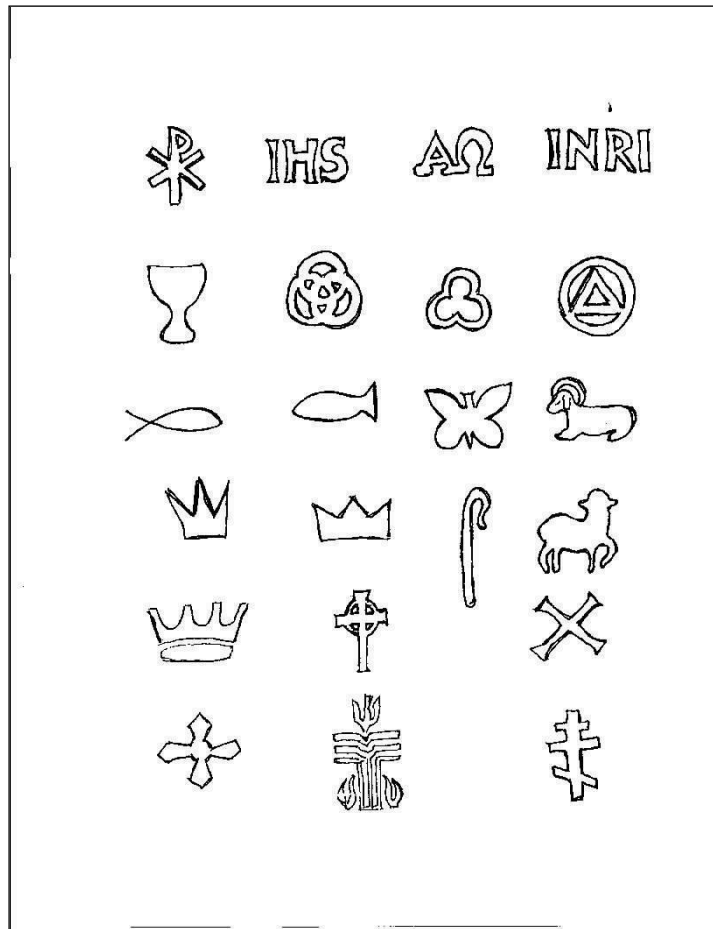
Hoewel in het Oude Testament in feite nauwelijks gesproken wordt over visserij, worden er wel steeds termen gebruikt die te maken hebben met vis, visgereedschap, enz. Daar kunnen we dan ook nog wel wat gegevens uithalen.

De Griekse woorden die we in de evangeliën tegenkomen, moeten over het algemeen letterlijk worden opgevat. 'Diktuon' (Matteüs 4:2) is het algemene woord voor net. Petrus en Andreas bezaten vermoedelijk zelf een serie standaardnetten, die geregeld geboet moesten worden. Tegenwoordig worden de netten meestal van kunstvezels gemaakt, die snel drogen en niet snel kapot gaan.

Het net dat Petrus en Andreas uitwierpen ('amfiblestron' in het Grieks), is cirkelvormig, met gewichten aan de omtrek. In tropische landen worden dergelijke netten ook nu nog gebruikt. Men gooit het uit vlak bij de kust in ondiep water. Door de gewichten zakt het snel naar de bodem, dan wordt door een koord dat in het midden bevestigd is de rand samengetrokken en zo wordt de vis gevangen.

Het sleepnet (Grieks 'sagènè') wordt alleen genoemd in Matteüs 13:47. Het koninkrijk der hemelen wordt dan vergeleken met een sleepnet. Een dergelijk net kon wel 100 m lang zijn. Alle soorten en maten vis worden daarin gevangen, en de vangst wordt later gesorteerd, precies zoals in de gelijkenis wordt beschreven.

Bijlage 10A

ANTWOORDEN:

p.43 vissers, de netten aan het spoelen

D: dierenarts, dominee, dokter, detective

V: visser, vrouwenarts

K: kapper, konijnenfokker, kleermaker

G: geneesheer, geschiedenisleraar, groentenboer, garagehouder

p.44 hij op Jezus vertrouwt

Als Jezus helpt, gaat alles goed. Maar je moet wel naar hem luisteren, net als Simon.

p.45 Jakobus en Johannes

rechtsonder, rechtsboven, linksboven, links onder

Van nu af zul je mensen vangen.

11

Zout

Doelstelling(en)

- De junioren lezen de zaligsprekingen.
- De junioren beseffen dat Jezus in de zaligsprekingen ook een opdracht geeft aan allen die zich christen willen noemen.

Materiaal

- Foto's van de oevers van het Meer van Tiberias waarop kreekjes en heuvels staan afgebeeld. De maquette van het bijbelse landschap (zie Materiaal les 1).
- Een stuk ongezouten brood en allerlei soorten zout om te laten zien en proeven.
- Verschillende soorten lichtdragers (zaklamp, kaars, gloeilamp, olielamp, neonbuis, plaatjes van grote autolichten, een schemerlamp, een overheadprojector, enz. ...).
- Een landkaart van Israël in de tijd van Jezus.
- Documentatie over bekende mannen en vrouwen.
- Een kaars voor iedere junior. Lucifers. Een aardewerk of metalen schaal
- Uitgeknipte "kaartjes" zie bijlage 11A

Vorbereiding

- Zo levendig mogelijk vertellen met behulp van BIV p. 38 en illustraties van de verschillende categorieën mensen die in de zaligsprekingen worden genoemd. Maak gebruik van de meegebrachte illustraties bij de vertelling.
- Probeer bij het vertellen van het verhaal zoveel mogelijk de sfeer op te roepen, waarin het zich heeft afgespeeld. Laat de Junioren eventueel in kleermakerszit op de grond gaan zitten om de mensen op de berg te imiteren.
- Tijdens de bespreking allerlei soorten zout laten zien en proeven. Verder verschillende soorten licht tonen: gloeilamp, zaklantaarn, olielamp, kaars.
- Pas er voor op dat u de Junioren geen zedenpreek geeft! Laat hen nadenken en zelf op de basis van Jezus' raadgevingen uitvinden van wat zij zouden moeten doen.
- Het is belangrijk te beseffen dat niet alle (negen) zaligsprekingen binnen het kader van dit ene programma aan de orde kunnen komen. Doet men dit toch dan riskeert men dat de Junioren er niets van blijven onthouden. Binnen de 45 minuten krijgen ze dan immers teveel stof te verwerken. Selecteer enkele zaligsprekingen waarvan u denkt dat ze de meeste indruk op uw Junioren zullen maken. De zaligsprekingen die u behandelt, zullen meer aanspreken als u er voorbeelden van personen bij geeft die eraan beantwoorden.
- Benadruk dat Jezus wil dat zijn volgelingen, dus ook kinderen: zich inzetten voor God en voor anderen.
- We zijn bijna aan het einde van het kwartaal. Houd het nodige enthousiasme erin. Maken de Junioren hun les in hun werkboekje altijd goed of zijn ze vermoeid? Kennen ze hun tekst van de week? Besteed u voldoende tijd om u voor te bereiden of rekent u op uw ervaring of

routine? Verander eens de volgorde van uw programma. Speel een spel, leer een nieuw lied, verander het tijdstip van gebed, enz.

Neem bijvoorbeeld even de tijd om met betrekking tot de zaligsprekingen over bekende mannen en vrouwen te spreken die hun leven aan anderen hebben gewijd Enkele beroemde namen: Martin Luther King, Florence Nightingale, Hudson Taylor, Abé Petrus, enz. Laat documentatie over hen zien. Zijn er mensen in uw eigen gemeente die als voorbeeld kunnen dienen?

Opening

- welkom
- liedje
- gebed
- zending

Om te beginnen

Laat foto's en knipsels zien over bekende mannen en vrouwen die enorme menigten toespreken. Leg uit waarom sommige mannen en vrouwen zoveel aantrekkingskracht hebben en zo bekend worden. Er zijn mensen die bereid zijn om (in volle zon) urenlang te wachten, uren te lopen, dingen op te geven om naar een bekend persoon te komen luisteren.

U kunt over een belangrijke toespraak van de koning, de koningin of de minister-president (eerste minister) op televisie spreken. In bepaalde omstandigheden (ramp, oorlog, crisis, ...) wil niemand die toespraak van hem of haar missen. Het wordt zelfs het gesprek van de dag. Iedereen heeft het erover.

Lees samen Matteüs 4:25 en laat op de landkaart van Israël alle steden zien

Het gesprek

- **Bijbelverhaal**

a. *Jezus onderwijst vanop de berg*

Lees samen Matteüs 4:23-24 en 5:1-2

- waarom reizen de mensen zó ver om naar Jezus te komen luisteren? Jezus geneest de zieken, vergeeft wie verkeerd heeft gedaan. Vooral wat hij onderwijst (het goede nieuws van het Gods heerschappij of koningschap) trekt de mensen aan.

Jezus gaat een heuvel op die boven het Meer van Galilea uitsteekt en een menigte volgt hem. Hij beseft dat de overheersing van de Romeinen, veel mensen ongelukkig maakt (zware belastingen, vernederingen, gebrek aan vrijheid, ...). Velen zijn daarom op zoek naar echt geluk. Vandaag wil hij aan alle mannen, vrouwen en zelfs kinderen vertellen wat ze moeten doen om gelukkig te worden. En wat hij ons geeft is gratis!

We noemen deze toespraak 'bergrede' omdat Jezus deze woorden van een berg af heeft gesproken. Er is een overeenkomst met Mozes. Die geeft Israël de wet vanaf de berg Sinaï, Jezus gaat op een berg dieper op die wet in. Sta stil bij deze overeenkomst met Mozes ingaan. Laat waar mogelijk de junioren zelf de verschillende overeenkomsten ontdekken en opnoemen (zie rubriek Achtergrond).

b. negen raadgevingen om gelukkig te zijn
Lees samen Matteüs 5:3-12

De junioren zijn in hun werkboek gevraagd een lijst te maken van mensen die zij belangrijk vinden en die als voorbeeld kunnen dienen. Uit hun lijstje zal waarschijnlijk blijken dat ze kiezen voor sterke, beroemde, rijke mensen. Jezus kiest juist voor het tegengestelde. In de eerste vier zaligsprekingen gaat het om mensen die er in deze wereld niet aan te pas komen. God echter waardeert ze zeer hoog en noemt ze 'zalig'.

Gesprekje over gelukkig zijn.

- welke raadgevingen zouden jullie aan mensen geven om gelukkig te worden?

Men denkt vaak dat om gelukkig te worden men rijk, sterk, intelligent, vrij enz. moet zijn. Jezus geeft echter rare adviezen, die heel anders zijn! (N.B. Er is veel stof om te behandelen. Maak een keuze en houd de tijd in de gaten).

De zaligsprekingen betreffen juist de mensen die in onze samenleving niet opvallen, of die anders leven dan de meeste mensen. God waardeert hen op een bijzondere manier en maakt hen gelukkig.

1. eerste advies

- wat vinden jullie van het eerste advies? Kan men arm en toch gelukkig zijn?

Als Jezus het zegt, dan zal het wel zo zijn! Jezus weet dat arme mensen geen bezit hebben en vaak geen werk. De armen hebben hulp nodig. Zij rekenen vaak op God en op mensen die in naam van God voor anderen willen zorgen. Het is bijna vanzelfsprekend dat je naar een mooiere wereld verlangt als je arm bent. Je hoopt op een wereld waarin er wel genoeg te eten is voor het hele gezin en waar kinderen wel goed gekleed kunnen gaan. Aan deze mensen belooft Jezus het koninkrijk van God!

Voor de mensen die het goede hebben is het een advies om voor de armen te zorgen. Aan het koninkrijk van God mag ook nu gewerkt worden.

2. tweede advies

- kan je gelukkig zijn als je verdrietig bent?

Hier geeft Jezus zijn tweede advies.

- hoe voel je je als iemand jouw verdriet begrijpt, een arm om je heen legt en troost? Wie nooit droevig is, begrijpt niet hoe fijn het is om getroost te worden en je weer gelukkig te voelen.

Hebben jullie opgemerkt dat Jezus belooft dat God zelf zal troosten!

3. derde advies

- denken jullie dat mensen die heel erg vriendelijk (zacht) zijn gemakkelijk voor zichzelf opkomen? Krijgen ze dan altijd wat ze graag hebben?

Er wordt vaak gezegd dat je sterk en machtig moet zijn om gerespecteerd te worden. Maar Jezus zegt dat het de zachtaardigen zijn die gelukkig worden en de hele aarde zullen krijgen.

4. vierde advies

- hoe luidt de tekst van de week?
- wat leert die tekst ons?

Als wij willen leven naar Gods wens, helpt hij ons daarbij.

- wat betekent 'leven zoals God het van ons vraagt'?

5. vijfde advies

Er is misschien een kind in jullie klas of op straat dat door alle anderen wordt uitgelachen, omdat het niet zo mooi is, niet zo slim, of gehandicapt is.

- wat doen jullie als er zoiets voorvalt waar jullie bij zijn?
- laten jullie hem of haar aan de kant staan of besteden jullie bijzondere aandacht aan hem of haar?

Laat de Junioren zich uitdrukken en precieze voorbeelden geven.

In de huidige samenleving is het gemakkelijk om iedereen uit te sluiten die niet voldoet aan de modenormen. Jezus vraagt van ons om ieder mens met respect te behandelen, zelfs al noemen anderen je dan een watje.

- vinden jullie dit gemakkelijk?

Jezus zegt dat God ons op dezelfde manier zal behandelen, zoals wij andere mensen behandelen. Je kunt het ook zo zeggen, je moet andere mensen behandelen zoals jij zou willen dat God jou behandelt.

6. zesde advies

- wat betekent een zuiver hart hebben?
- * geen slechte gedachten hebben, niet gemeen spreken of handelen, het slechte of de slechte kanten van mensen niet (willen) zien, ...

Het is niet gemakkelijk om een zuiver hart te hebben met alles wat we om ons heen horen en zien!

Het is waarschijnlijk niet gemakkelijk om aan junioren uit te leggen wat hier wordt bedoeld. Wellicht kan het volgende helpen. Kern van de zaak is de manier waarop je met andere mensen omgaat. Als je geen rekening houdt met de gevoelens van anderen, als je andere mensen alleen maar gebruikt om er zelf beter van te worden, dan heb je geen zuiver hart. Iemand met een zuiver hart is open, eerlijk, schaamt zich niet, enz.

7. zevende advies

- wat doen jullie als men iets slecht over iemand komt vertellen?
- in hoeverre voegen jullie je eigen commentaar daar nog aan toe?
- of weigeren jullie te luisteren? Waarom?
- wat proberen jullie te doen als twee mensen ruzie maken? Hen kalmeren of wat olie op het vuur gooien (waardoor het nog een stuk erger wordt)?
- hoe kunnen we vrede om ons heen doen ontstaan of juist ruzie (oorlog)?

God noemt mensen die vrede stichten, zijn kinderen!

8. achtste advies

Leven zoals God het wil, kan problemen veroorzaken. Je kan worden uitgelachen of door anderen worden uitgesloten, enz. ...

- hoe kun je terwijl je wordt vervolgd toch gelukkig zijn?

Er wordt bijvoorbeeld met je gespot omdat je niet naar de (voetbal)training komt op zaterdag, of omdat je niet vloekt, of omdat je naar de kerk gaat en in Gods gelooft, enz. ... Dat doet pijn.

- wat kun je dan het beste doen?

* geef de junioren de kans om te spreken. Opper echte oplossingen voor hun probleem. Je mag je verzetten. Je kunt andere vrienden zoeken. Je kunt de leerkracht vertellen dat je wordt gepest. Je moet er met je ouders over praten. Laat ook zin dat meedoen met de naderen niet altijd de beste oplossing is. Het kan toch niet goed zijn om mee te doen aan dingen die je zelf heel vervelend vindt om te ondergaan? De belofte van het koninkrijk is belangrijk, maar is een oplossing die in het leven van de meeste junioren nog geen echte troost zal bieden. De belofte is daar trouwens ook niet voor bedoeld. De belofte van het koninkrijk is en aanmoediging om nu reeds te leven als burger van dat rijk.

9. negende advies

Dit lijkt op de vorige raadgeving, maar Jezus voegt aan de vervolging(en) nu beledigingen en lastertaal toe.

Volgelingen van Jezus kunnen net als hij worden vervolgd. Mensen die tegen oorlog demonstreren of onderzoek doen naar wapenhandel kunnen er bijna op rekenen dat ze het moeilijk krijgen. In sommige landen zullen ze worden vermoord of in de gevangenis verdwijnen. In andere landen worden ze van leugens beschuldigd en wordt hun goede naam aangetast. Let op! Laat de junioren weten dat volgelingen van Jezus overal bestaan. Christenen hebben niet het alleenrecht op goede daden. Daar weet Jezus alles van. Niet voor niets geeft hij hoog op van de Barmhartige Samaritaan.

c. het geluk delen

Lees samen Matteüs 5:13-16

Spreek over verschillende manieren waarop zout wordt gebruikt. Als smaakmaker in voedsel, bestrijden van gladheid, wonden ontsmetten, voeding (zoals vis bijvoorbeeld) bewaren,

Laat de Junioren een stuk brood proeven dat geen zout bevat en laat hen vertellen hoe het smaakt. Merken ze het verschil? Zout is een smaakmaker.

Dat moeten wij ook zijn: anderen laten proeven van het leven met Jezus. Laat hen vertellen waarom zout nuttig is (als het gemengd en niet meer zichtbaar is). Men moet ook weten welke hoeveelheid men nodig heeft voor elk verschillend gebruik ...

Hoe wij met anderen leven is vergelijkbaar met zout. Wij bevinden ons temidden van anderen. Als wij gelukkig zijn werkt dat aanstekelijk. Als wij leven als echte volgelingen van Jezus, zorgen we voor een betere wereld. Als wij leven zoals God het van ons vraagt, is het mogelijk dat anderen God ook gaan ontdekken en waarderen.

Laat verschillende soorten lampen zien (zaklamp, lamp, neonbuis, kaars, overheadprojector, ...) of plaatjes van autolichten, een schemerlamp ...) en laat hen over het nut ervan spreken.

Zo zijn ook wij 'lichtgevers'. Vergelijk de junioren met de vele soorten licht die er zijn. Elke Junior is uniek. De één lijkt op neonlicht, de ander op een gloeilamp, weer een ander op een kaars. Al deze lichtsoorten zijn nodig om de omgeving mooi te maken. God heeft een plekje voor het bijzondere licht van iedere junior.

Om af te sluiten

Steek voor iedere junior een kaars aan en plaats deze op tafel. Deel de voorgedrukte kaartjes uit (zie bijlage 11A) en vraag de junioren om de zin af te maken. Als ze allemaal klaar zijn steken ze hun kaartje in de vlam en laten deze in een klaargezette schaal opbranden.

Tenslotte

- liedje
- gebed
- afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

In Matteüs 5 t/m 7 treft men de bergrede aan. De naam is ontleend aan de plek waar deze leerrede is gehouden. Bergen hadden in de Oudheid een sterke aantrekkingskracht. In de meeste godsdiensten spelen ze een belangrijk rol. Bergen worden vereenzelvigd met het verhevene, het hogere, het goddelijke. In de boeken Exodus en Numeri is de berg Sinaï de plaats waar God zichzelf openbaart en Mozes de geboden ontvangt die hij het volk van Israël moet voorhouden.

Matteüs stelt Jezus voor als een tweede Mozes. De evangelieschrijver tekent Jezus, als de profeet die het werk van Mozes voortzet (vergelijk Deuteronomium 18:15). In het evangelie naar Matteüs zijn vijf belangrijke redevoeringen te onderscheiden:

1. bergrede (hoofdstuk 5-7)
2. uitzending (hoofdstuk 10)
3. gelijkenis (hoofdstuk 13)
4. gemeente (hoofdstuk 18)
5. eschatologie/laatste gebeurtenissen (24-25)

Zo trekt Matteüs de parallel tussen de eerste en de tweede Mozes. Beiden bieden vijf leerstukken aan: Mozes vijf (leer)boeken en Jezus vijf (leer)redevoeringen. Het getal vijf symboliseert in de bijbels-joodse traditie Gods openbaring. Mozes en Jezus bemiddelen die openbaring. Voor de christenen vormen de openbaring door Mozes' leer en de bergrede van Jezus de grondslag voor leer en leven. Het is het fundament, waarop de gelovige zijn leven dient bouwen. Het onderstaande overzicht laat zien dat alle mogelijke levensterreinen in de bergrede een plaats krijgen.

Inleiding: aanvang van Jezus' onderricht 5:1-2

A. uitgangspunt:

1. belofte ondanks ...	5:3-12
2. opdracht tegenover de wereld	5:13-15
3. de tora als fundament	5:17-20

B. volmaakte houding door torapraktijk:

4. vriendelijk zijn	5:21-26
5. begeerte bedwingen	5:27-30
6. trouw zijn	5:31-32
7. waarachtig zijn	5:33-37
8. wraakgevoelens bedwingen	5:38-42
9. liefdevol zijn	5:43-48

C. waarachtigheid tegenover huichelarij

10. (verborgen) aalmoezen	6:1-4
11. (verborgen) gebed	6:5-15
12. (verborgen) vasten	6:16-18
13. God dienen en niet het geld	6:19-24
14. vertrouwen in Gods zorg	6:25-34
15. niet oordelen	7:1-6

D. het goede zegeviert:

16. het goede vragen en krijgen	7:7-14
17. goede vruchten	7:15-23
18. goede doen	7:24-27

Slot: einde van Jezus' onderricht 7:28-29

De verschillende onderdelen van de bergrede worden steeds in blokjes van drie door Jezus aangeboden. In het toenmalige jodendom bestond er al het belangrijke Achttiengebied dat Sjemoné-esré heet. Dit gebed werd en wordt dagelijks driemaal door elke gelovige jood uitgesproken. Men mag aannemen dat Jezus dit ook deed.

Er bestaat bij sommige geleerden het vermoeden dat Jezus zich door dit Achttiengebed heeft laten inspireren bij het formuleren van zijn leer in achttien delen! Best mogelijk. In ieder geval getuigt de Bergrede, net als het Achttiengebed van een geweldige geestelijke rijkdom en kracht. Veel christenen werden en worden erdoor geïnspireerd.

Net zoals andere rabbijnen, gaat Jezus bij zijn onderwijs zitten en spreekt in dit geval zijn publiek toe op een berghelling.

Jezus begint met de zaligsprekingen. Het woord 'zalig' moet als 'gelukkig' worden opgevat. In dit rijtje van negen passeren verschillende soorten eigenschappen de revue. Zij dienen kenmerkend te zijn voor Jezus' volgelingen. Het is als het ware de grondwet van het door hem aangekondigde koninkrijk van God.

De versie van de bergrede zoals die door Lucas is opgetekend verschilt aanmerkelijk van Matteüs. Zie Lucas 6.

De verschillende categorieën zien er bij Matteüs als volgt uit:

1. de armen (van geest)

Zowel Jesaja 61:1,2 als Lucas 6:21 verraden dat het eigenlijk om echte armen (die behoefte hebben) gaat. Men vergeestelijkt maar al te gemakkelijk de uitdrukking die Matteüs hier gebruikt. Jezus heeft de werkelijke armen op het oog en niet diegenen die gebrek hebben aan verstand of aan Gods geest. Misschien denkt Matteüs ook aan de armen in hun gemoedsstemming of ellende.

De belofte die voor hen geldt: het koninkrijk hoort jullie toe.

2. de treurenden

Lucas heeft het over hen die 'wenen'.

Belofte: vertroost worden en lachen.

3. de zachtmoedigen

Het gaat hier om hoe zij zich ten aanzien van anderen gedragen.

Belofte: bezit van de aarde.

4. de hongerigen naar gerechtigheid.

Het betreft mensen die behoefte aan liefde hebben zoals die in de tora wordt voorgeschreven. Hun rechten dienen te worden gerespecteerd.

Belofte: gerechtigheid zal geschieden.

5. de echte hongerigen (bij Lucas)

Belofte: zij zullen genoeg te eten krijgen.

5. de barmhartigen

Barmhartigheid tonen betekent zich in raad en daad bewegen tonen en richt zich op alle (lichamelijke en geestelijke) noden. Het beperkt zich niet tot een gevoel van medelijden, maar om daadwerkelijke hulp.

Belofte: Gods barmhartigheid en hulp of bijstand.

6 de reinen van hart

Niet rein in cultische zin, of rein van zonden, maar reinheid in oprechtheid en zuiverheid van bedoelingen (Psalm 24:4).

Belofte: God zien (Psalm 24:3).

7. de vrede-stichters

De stichters van 'shalom' of volledige vrede met geluk en welvaart.

Belofte: een bijzondere gelijkenis met God, een eretitel: zonen Gods.

8. de vervolgd en om de gerechtigheid.

Dat zijn niet de door het gerecht vervolgd, maar hen die door gerechtigheid (= liefde te betonen) te doen - het goede, het ware en het edele - problemen met anderen krijgen.

Belofte: het koninkrijk is voor hen.

9. de beschimpt en vervolgd omwille van de messias.

Belofte: een groot loon in het Gods koninkrijk. De profeten ondergingen hetzelfde lot. Anders gezegd: wie de messias volgt, hoort thuis in de rij van de profeten.

De zaligsprekingen volgens Lucas 6

20 Hij liet zijn blik over zijn leerlingen gaan en zei:

'Gelukkig u die arm bent,
want voor u is het koninkrijk van God;

21 gelukkig u die nu honger lijdt,
want God zal u verzadigen;
gelukkig u die nu huilt,

want u zult lachen;

22 gelukkig bent u als de mensen u haten,
u buitensluiten,
u lasteren

en uw naam verachten
omwille van de Mensenzoon.

23 Dans op die dag van blijdschap,
want groot is uw beloning in de hemel.

Ja, hun voorouders hebben niet anders gedaan
met de profeten.

24 Maar wee u die rijk bent,
want u hebt uw deel al;

25 wee u die nu overvloed hebt,
want u zult honger lijden;
wee u die nu lacht,

want u zult jammeren en huilen;

26 wee u als de mensen gunstig over u spreken,
want zo hebben hun voorouders gesproken
over de valse profeten.'

HET ACHTTIENGEBED

Heere, open mijn lippen en laat mijn mond Uw lof verkondigen.

1

*Gezegend Gij, Heere onze God
en God van Onze Vaderen,
God van Abraham, God van Izak en God van Jakob.
Grote, machtige en ontzagwekkende God, allerhoogste God,
Die goede weldaden verricht
en alles tot Zijn bezit vormt,
die de daden van de vaderen gedenkt
en de zonen van hun zonen een Verlosser brengt,
terwille van Zijn Naam, in liefde.
Gezegend gij, Heere, Abrahams Schild, Koning, Helper, Bevrijder en Schild.*

2

*Gij zijt machtig voor altijd, Heere,
Gij doet doden leven,
groot zijt Gij in bevrijden;
Die in verbondenheid het leven onderhoudt,
in grote barmhartigheid doden doet leven,
vallenden ondersteunt,
zieken geneest
en geboeiden losmaakt
en Zijn trouw gestand doet aan hen die slapen in het stof.
Wie is als Gij, Heere van machtige daden,
en wie is U gelijk o, Koning?
Die doodt en doet leven
en bevrijding laat ontspruiten.
Getrouw zijt Gij in het doen leven van doden.
Gezegend gij, Heere, Die de doden doet leven.*

3

*Heilig zijt Gij en heilig is Uw Naam
en heiligen loven U elke dag, sèla.
Gezegend Gij, Heere, heilige God.*

4

*Gij begenadigt de mens met wetenschap
en leert de sterveling inzicht.
Begenadig ons van Uwentwege met wetenschap, inzicht en verstand
Gezegend gij, Heere, Die begenadigt met wetenschap.*

5

*Bekeer ons, Onze Vader, tot uw Thora
en breng ons nader, onze Koning, tot Uw dienst
en voer ons in volledige bekering terug tot voor Uw aangezicht.
Gezegend gij, Heere, die de bekering wil.*

6

*Vergeef ons, onze Vader, want wij schoten tekort,
scheld ons kwijt, onze Koning, want wij misdreven;
want kwijtscheldend en vergevend zijt Gij.
Gezegend Gij, Heere, Genadige, die zoveel vergeeft.*

7

*Zie onze ellende en strijd onze strijd
en verlos ons spoedig, terwille van uw Naam;
want een sterke Verlosser zijt Gij.
Gezegend Gij, Heere, Israëls verlosser.*

8

*Genees ons, Heere, dan zijn wij genezen,
bevrijd ons, dan zijn wij bevrijd,
want Gij zijt onze Lof.
En breng volledige genezing voor al onze slagen,
want God, Koning, een Geneesheer, trouw en barmhartig zijt Gij.
Gezegend Gij, Heere, Die de zieken van Zijn volk Israël geneest.*

9

*Zegen voor ons, Heere onze God,
dit jaar en al wat het opbrengt ten goede.
Geef zegen op het aangezicht van de akker
en verzadig ons uit Uw goed,
en zegen ons jaar als de goede jaren.
Gezegend Gij, Heere, Die de jaren zegent.*

10

*Blaas de grote bazuin voor onze vrijheid
en steek op het teken voor de inzameling van onze ballingen,
en zamel ons tezamen in, uit de vier hoeken der aarde.
Gezegend Gij, Heere, Die inzamelt de verstrooiden van Zijn volk Israël.*

11

*Doe terugkeren onze rechters als eertijds en onze raadgevers als in het begin,
en laat smart en zuchten van ons wijken.
Wees Koning over ons, Gij Heere, Gij alleen,
in verbondenheid en erbarmen,
en doe gerechtigheid met ons in het recht.
Gezegend Gij, Heere, Koning, Die liefheeft gerechtigheid en recht.*

12

*En laat er voor de lasteraars geen hoop zijn,
en mogen alle boosdoeners in een oogwenk vergaan
en zij allen spoedig worden uitgesneden.
En de verwatenen, ruk die spoedig uit, breek ze,
werp ze terneer en breng ze ten val, spoedig, in onze dagen.
Gezegend Gij, Heere, Die vijanden breekt en verwatenen ten val brengt.*

13

*Over de rechtvaardigen en over de getrouwen,
over de oudsten van uw volk, het huis van Israël
over die overbleven van hun geleerden
en over de rechtvaardige bekeerlingen,
en over ons,
worde uw erbarmen gewekt, Heere onze God.
Geef goed loon aan allen die zich in waarheid op Uw Naam verlaten,
en stel ons deel met hen,
en nimmer zullen wij beschaamd staan, want op U verlaten wij ons.
Gezegend Gij, Heere, Steun en Toeverlaat voor de rechtvaardigen.*

14

*En keer in erbarmen terug naar Jeruzalem, Uw stad,
en woon in haar, zoals Gij gesproken hebt;
bouw haar, binnenkort in onze dagen,
tot een bouwwerk voor altijd,
en bereid in haar spoedig de zetel van David.
Gezegend Gij, Heere, Die Jeruzalem bouwt.*

15

*De Spruit van David, Uw dienaar, doe die snel ontspruiten
en Zijn hoorn verheffe zich door Uw bevrijding;
want op Uw bevrijding hopen wij heel de dag.
Gezegend Gij, Heere, Die de hoorn der bevrijding doet ontspruiten.*

16

*Hoor ons gebed, Heere onze God, spaar ons en erbarm U over ons
en neem in erbarmen en welwillendheid ons gebed aan,
want God, een Hoorder van gebeden en smekingen zijt Gij.
Laat ons, onze Koning, niet ledig van voor Uw aangezicht terugkeren,
want Gij hoort het gebed van Uw volk Israël in erbarmen.
Gezegend Gij, Heere, Die het gebed hoort.*

17

*Wees welwillend, Heere onze God, jegens Uw volk Israël en hun gebed
en doe de dienst terugkeren naar het binnenste van Uw huis,
en de vuuroffers van Israël en hun gebed neem die in liefde welwillend aan.*

*Moge de dienst van Uw volk Israël steeds naar Uw wil zijn,
en mogen onze ogen aanschouwen Uw terugkeer naar Sion in erbarmen.
Gezegend Gij, Heere, Die Zijn inwoning terugvoert naar Sion.*

18

*Wij danken U, dat Gij zijt de Heere onze God
en de God van Onze Vaders, voor altijd en immer.*

Rots van ons leven,

Schild van onze bevrijding,

dat zijt Gij van geslacht tot geslacht.

Wij danken u en vertellen Uw lof

voor ons leven dat overgegeven is in Uw hand,

7

voor onze zielen die zijn toevertrouwd aan U,

voor Uw tekenen die elke dag bij ons zijn

en voor Uw wonderen en goedheden

te allen tijde, 's avonds, 's morgens en 's middags.

De Goede, want Uw erbarmen houdt niet op;

Barmhartige, want Uw weldaden nemen geen einde;

van oudsher hopen wij op U.

En voor dit alles zij Uw Naam gezegend en verheven, onze Koning,

steeds voor altijd en immer,

en alle levenden zullen U danken, séla,

en Uw Naam in waarheid loven.

God, onze Bevrijding en onze Hulp, séla.

Gezegend Gij, Heere, de Goede is Uw Naam

en het is heerlijk U te danken.

19

Stel vrede, goedheid en zegen, genade, verbondenheid en erbarmen

over ons en over heel Uw volk Israël.

Zegen ons, Onze Vader, ons allen als één,

in het licht van Uw aangezicht,

want in het licht van Uw aangezicht

hebt Gij ons gegeven, Heere onze God,

de Thora des levens en de liefde der verbondenheid,

gerechtigheid en zegen,

erbarmen en leven en vrede.

En goed is het in Uw ogen

om Uw volk Israël te zegenen

te allen tijde, elk uur, met Uw vrede.

Gezegend gij, Heere, Die Zijn volk Israël zegent met vrede.

ANTWOORDEN:

p.47: koningin/ acteur/ sportheld

p.48 zij zullen kinderen van God genoemd worden

brood, beleg, koekjes

..dan zou veel voedsel bederven

p.49: zout

Jullie zijn het licht in de wereld.

p.50: 7- medelijden/barmhartig, 8- zuiver, 9- vredestitelers

zuiver/ medelijden/ zuiver/ vrede

Goede werken

Bijlage 11A

Goede God, Ik wil graag licht en zout zijn zoals Jezus dat vraagt. Help mij om	Goede God, Ik wil graag licht en zout zijn zoals Jezus dat vraagt. Help mij om ....
Goede God, Ik wil graag licht en zout zijn zoals Jezus dat vraagt. Help mij om	Goede God, Ik wil graag licht en zout zijn zoals Jezus dat vraagt. Help mij om ....
Goede God, Ik wil graag licht en zout zijn zoals Jezus dat vraagt. Help mij om	Goede God, Ik wil graag licht en zout zijn zoals Jezus dat vraagt. Help mij om ....
Goede God, Ik wil graag licht en zout zijn zoals Jezus dat vraagt. Help mij om	Goede God, Ik wil graag licht en zout zijn zoals Jezus dat vraagt. Help mij om ....
Goede God, Ik wil graag licht en zout zijn zoals Jezus dat vraagt. Help mij om	Goede God, Ik wil graag licht en zout zijn zoals Jezus dat vraagt. Help mij om ....

12 Wraak?

Doelstelling(en)

- De junioren beseffen dat burgerschap in het koninkrijk van God verplichtingen met zich meebrengt.
- De junioren beseffen dat deze verplichtingen niet drukkend zijn, maar ruimte scheppen om samen te leven.

Materiaal

- Een vergrote fotokopie van Matteüs 5 waarop u de woorden: “Maar ik zeg u ...” hebt gekleurd.
- Een bord voor aan het einde van de les.
- Een kandelaar (zie werkboekje). Maak de kandelaar drie- of viermaal zo groot na op zilver- of goedkarton.
- Kaars en kaarsenstandaard (zie rubriek *Om te beginnen*)

Voorbereiding

- Er valt eigenlijk weinig te vertellen. De toespraak op de berg is vorige week aan de orde geweest. Ga hier dus zo snel mogelijk tot de bespreking over.
- Maak er vooral geen zedenles van en oordeel niet. Laat de bijbeltekst spreken en de Junioren zelf de inhoud ontdekken. Blijf bij het echte leven en stel geen idealen voor, die nooit kunnen worden bereikt. Benadruk steeds dat God ons wel wil helpen te leven op de wijze die hij ons aanraadt.
- Maak de kandelaar drie- of viermaal zo groot na op zilver- of goedkarton. Maak lijstjes met de antwoorden van de Junioren en een gezamenlijke conclusie en plak of prik die op de grote kandelaar. U kunt hem volgende week ophangen en vragen in hoeverre het gelukt is om thuis, voor mensen op straat of op school een lichtje te zijn (kandelaar bewaren!).
- Gebruik waar mogelijk aanschouwelijk materiaal
- Probeer zoveel mogelijk de Bijbel te gebruiken. Laat de Junioren nu en dan voorlezen.
- Het hele tekstgedeelte is te lang om in dit ene gesprek aan de orde komen. Doet u dit toch dan riskeert u dat de Junioren er niets van zullen onthouden. Maak daarom vooraf een keuze die aansluit bij de ervaringen van de Junioren.

Opening

- welkom
- liedje
- gebed
- zending

Om te beginnen

- Ook al zet je een kaars schuin in zijn standaard, het vlammetje heeft altijd de neiging om rechtop te staan. Het wijst altijd naar boven. Demonstreer dit en verwijst kort naar het gesprek van de vorige week.
- Vraag aan elke Junior om zijn voornaam op het bord te schrijven. Veeg daarna een letter van elke voornaam weg en laat hen dan hun naam uitspreken. Of schrijf zelf de voornamen van de Junioren op het bord en maak daarbij fouten (bijvoorbeeld Miriam in plaats van Myriam, Jenifer in plaats van Jennifer ...).
 - wat voelen jullie wanneer je naam verkeerd geschreven staat?
 - is het dan nog wel jullie naam?
 - waarom is het belangrijk dat je naam juist wordt uitgesproken en geschreven?

Het gesprek

- **Bijbelverhaal**

- a. *Gods wet mag niet worden veranderd*
Lees samen Matteüs 5:17-20

- wat zegt Jezus over de wet?

Laat de tekst van de week opzeggen

Over welke wet spreekt Jezus? (zie Juniorwerkboekje).

De wet heet eigenlijk in het Hebreeuws 'tora' en dat betekent 'leer' of 'onderwijs' (= onderricht).

God schenkt de wet aan Mozes en het volk Israël op de berg Sinaï. Een volk heeft regels nodig om met elkaar te leren omgaan. Israël was vierhonderd jaar lang slaaf geweest in Egypte. Nu waren ze vrij. Hoe bescherm je de vrijheid? Door elkaar vrijheid te gunnen. Omdat niet iedereen dat wil of kan begrijpen, heb je wetten nodig die de vrijheid beschermen.

Elk volk en elke organisatie heeft regels nodig (laat voorbeelden geven over het leven thuis, op school, het verkeer, in de sabbatschool of de sport).

Al deze regels/wetten/voorschriften die God geeft zijn belangrijk. Niemand heeft het recht om ze te veranderen. Ook nu niet na duizenden jaren. De wet die God heeft gegeven is altijd geldig. Zij is goed voor alle mensen in welke tijd of in welk land ze ook leven.

Dat is wat Jezus wil zeggen als hij het heeft over een 'letter' en een 'streepje'. Hij heeft het niet over spelfouten, maar over elke verandering - hoe klein ook - die de betekenis van Gods geboden zou veranderen. Voor de Junioren is het belangrijk om te zien dat de Sabbat daar ook bij hoort.

Houd een gesprekje over het belang van de wet. Illustreer dit door met de Junioren te praten over het nut van verkeersregels of afspraken in het gezin. In beide gevallen gaat het om het geluk van iedereen te bevorderen. Dit is ook het geval met Gods tora.

Ga even in op het aspect belangrijke en minder belangrijke regels of geboden. Probeer aan te geven dat wie er een gewoonte van maakt kleine overtredingen te doen, gemakkelijk tot grote overgaat.

- b. *'Maar ik zeg u...'*

Toon de grote fotokopie van Matteüs 5 waarop u de woorden "maar ik zeg u

.....”hebt ingekleurd. Jezus legt hier geboden uit het Oude Testament uit. Lees samen met de junioren een aantal teksten waarnaar Jezus verwijst.

Exodus 20:13; Deuteronomium 5:17

Exodus 20:14; Deuteronomium 5:18; Deuteronomium 24:1

Leviticus 19:12; Numeri 20:3

Deuteronomium 23:22-24

Exodus 21:24; Leviticus 24:20; Deuteronomium 19:21

Leviticus 19:18.

Jezus zegt steeds: “Maar ik zeg u...”.

- verandert hij daarmee het gebod?

* nee dat kan niet, want dan zou hij zichzelf tegenspreken!

Mozes gaf het volk de wet en had die zelf op de Sinaï van God gekregen. Jezus lijkt hier op Mozes. Ook hij spreekt vanaf een berg. Jezus geeft echter geen nieuwe geboden en hij komt ook niet met een nieuwe wet aanzetten. Hij verandert ze ook niet, maar legt ze nog eens uit en geeft hen een extra betekenis (5:17).

c. *‘Bega geen moord ...’ (Exodus 20:13)*

Lees samen Matteüs 5:21-26

Jezus is het er helemaal mee eens dat je niet mag doden. Maar hij legt uit dat je iemand ook met woorden kan “doden”. Wanneer je iemand dwaas noemt of als een dwaas behandelt, of als je kwaad spreekt over een ander, is het alsof je hem of haar voor de ogen van anderen doodmaakt.

- wat vinden jullie van wat Jezus hier vertelt?

Het verschil is dat je het leven niet terug kan geven aan iemand die je hebt gedood, terwijl je aan iemand die je met woorden onheus hebt behandeld vergeving kan vragen.

- wat zou je moeten doen als je lelijk tegen iemand hebt gedaan?

* Het nog dezelfde dag goedmaken door excuses aan te bieden. Daarna kunnen jij en je ‘slachtoffer’ met een rustig gevoel slapen.

- waarom vinden jullie dat wel of niet moeilijk?

- hebben jullie zo iets deze week meegemaakt?

d. *‘oog om oog, tand om tand’ (Exodus 21:24)*

Lees samen Matteüs 5:38-42

In de tijd vóór Mozes werd er onbeperkt wraak genomen. Bijvoorbeeld: werd je geslagen, dan gaf je er meer terug dan je had gekregen. Als iemand een schaap van een ander stal, nam men er meerdere terug.

- in hoeverre komt dit nu nog wel of niet meer voor?

* kleine ruzies worden tot grote ruzies en er kunnen zelfs oorlogen uit voortkomen.

Toen de “wet van Mozes” ging gelden, werd wraakneming aan banden gelegd. De volgende regel laat dat zien: “oog om oog, tand om tand”, betekent geef jij mij één klap, dan geef ik er jou maar één terug; steel jij één van mijn schapen, dan neem ik er maar één terug. En dat is een belangrijke verbetering. Wraak wordt begrensd.

Jezus vindt dat het nog beter kan. Als iemand je op de rechterwang slaat, keer hem dan ook de linkerwang toe. Als iemand om je hemd vraagt, geef hem dan ook je jas, enz. ... (zie Juniorwerkboekje).

- wat vinden mensen van je als je je niet verdedigt?
- * meestal ziet men je als een zwakkeling en krijg je het zwaar te verduren.
- vinden jullie dat een christen de andere wang moet toe keren?
- hoe kun je respect verdienen zonder geweld te gebruiken?
- vind je het moeilijk om niet van je af te bijten als je slecht wordt behandeld?

Probeer de junioren uit te leggen dat het hier gaat om literaire overdrijving (het technische woord is hyperbool). Jezus wil ons leren dat we de extra mijl moeten gaan. Ook in moeilijke situaties mag je proberen je in het standpunt van de ander te verdiepen. Denk niet alleen vanuit jezelf.

e. *‘je moet de ander liefhebben’ (Leviticus 19:18)*
Lees samen Matteüs 5:43-48

Jezus gaat nog een stapje verder en zegt: “Doe niet alleen geen kwaad aan wie jou kwaad doet, maar geef om alle mensen en *dus ook om wie jou kwaad doet!*”

Het is gemakkelijk om mensen met wie je goed op kan schieten graag te mogen. Maar liefhebben wie vervelend tegen je is, wie je fiets heeft gestolen, wie je het leven moeilijk maken, kinderen die pesten enz. ... Dat is heel wat lastiger!

- hoe doe je zoiets in de praktijk?
- * dat is bijzonder moeilijk, maar we kunnen er ons in oefenen.

Heb je vijanden lief! Dat is wat God wil. Dat is pas liefde. Want liefde doet de naaste geen kwaad. Er staat trouwens niet in het Oude Testament dat je je vijanden moet haten.

Bij ieder ander zouden we zeggen: “Doe het maar eens voor, maak maar waar wat je zegt”. Bij Jezus kan dat niet want hij maakt zijn woorden waar!

- wat zegt Jezus over de soldaten die hem aan het kruis nagelen?
- * ‘Vader vergeef het hun ...’

Lees Romeinen 5:8-10 aan de junioren voor.

Om af te sluiten

Hierboven zijn drie voorbeelden gegeven van uitbreidingen/uitwerkingen van belangrijke geboden.

Vraag de junioren of ze zelf een uitwerking kunnen bedenken voor de volgende twee geboden.

Je zult niet stelen.

Je zult niet liegen.

Geef de tijd om over de vraag na te denken en eventueel samen een antwoord te bedenken.

Wellicht is de opdracht te verhelderen door de vervolgvraag: is stelen beperkt tot het stiekem wegnemen van iemand anders bezit? Kan er ook op andere manieren gestolen worden?

Ter info: Te weinig loon betalen?

Heel goedkope schoenen kopen die gemaakt zijn door kinderen?

Is liegen beperkt tot leugens vertellen?

Ter info: Kan zwijgen ook liegen zijn?

Tenslotte

- liedje
- gebed
- afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Men doet er goed aan Matteüs 5:1-16 goed te bestuderen.

5:17 - 'Meent niet ..':

Jezus verdedigt zich hier niet tegen de mogelijke tegenwerping dat hij de oorspronkelijke betekenis opheft. Hij wil ze toelichten! 'Ik ben niet gekomen' moet worden opgevat als 'ik kom niet'.

De wet of de profeten': meestal vindt men bij Matteüs de uitdrukking wet 'en' profeten. Waarom hier het woordje 'of' staat is niet duidelijk. Jezus heeft het echter in zijn verdere uiteenzetting enkel over de wet (of tora).

'Te ontbinden' en 'te vervullen':

Ontbinden betekent 'zich tegen de wet verzetten en er een verkeerde uitleg aan geven'. Te vervullen betekent 'naar de wet leven en er een juiste uitleg aan geven'. Doet men het eerste dan verliest het gebod zijn gezag, doet men het tweede dan handhaaft men het gezag (zie ook Romeinen 3:31). Jezus wil duidelijk maken, dat hij geen verkeerde uitleg geeft. Hij heft niet op. Hij laat de wet tot zijn recht komen. Het 'vervullen van de wet' betekent dus niet dat deze nu niet langer geldt.

5:18 - 'Want voorwaar, ik zeg u ...':

Er staat 'amen, ik zeg u'. 'Amen' wordt gebruikt voor de bekrachtiging van een gebed, een zegen of een vloek. Jezus geeft een bijzondere en eigen betekenis aan dit woord. Hij benadrukt het waarheidsgehalte van zijn eigen woorden ermee.

'Eén titel of jota':

Het eerste is een leesteken en een 'jota' is de Griekse vorm van het Hebreeuwse jod, de kleinste letter van het Hebreeuwse alfabet.

'Eer de hemel en de aarde':

Met deze uitdrukking geeft Jezus aan dat Gods tora (wet) eeuwigheidswaarde heeft. De rabbijnen vertelden altijd dat de tora al van vóór de schepping van hemel en aarde bestond. Ook vertelden ze dat God bij de schepping rekening hield met de wetten van de tora.

5:19 - 'één van de kleinste deze geboden':

Wat in het Grieks het 'kleinste' gebod heet, wordt in Hebreeuws idioom het 'lichtste' gebod (Matteüs 23:33). Er werd dus onderscheid gemaakt tussen de geboden. De lichte geboden raken veelal het materiële van het menselijke bestaan. Zware geboden hebben te maken met het leven van de mens en de aanbidding van God. De overtreding van lichte geboden kent weinig of geen straf. Overtreding van de zwaardere of gewichtigere geboden daarentegen, wordt de mens zwaar aangerekend.

5:20 - 'Indien uw gerechtigheid ... niet meer is dan die van de schriftgeleerden en Farizeeën':

Met het woord 'gerechtigheid' is hier het Hebreeuws-bijbelse begrip 'sedaka' bedoelt. Dat betekent 'wetsbetrachting' met hart en ziel! Opgepast echter. Hier wordt geen wetticisme bepleit. Integendeel. De wet is erop gericht God en mens 'lief te hebben'. Jezus roept zijn volgelingen op om een grotere 'liefde' (gerechtigheid) te betrachten. Hij zelf doet dat ook. Als Messias eist méér van zijn leerlingen dan andere leraren.

5:21-48

Waaruit bestaat de grotere gerechtigheid?

- a. een verscherping van het zesde gebod dat zich volgens hem dus niet beperkt tot (effectief) doden, maar ook (moreel) kwetsen betreft.
- b. een verscherping van het zevende gebod, omdat Jezus niet alleen echtbreken afwijst, maar ook het begeren dat eraan voorafgaat.
- c. het gebod op de wegzending wordt verscherpt. Er is nog maar één uitzondering: overspel.
- d. een verscherping van het derde gebod waardoor er absoluut niet mag worden gezworen. Jezus stelt dat een betrouwbaar en eerlijk mens geen eed nodig heeft.
- e. het gebod op wraak wordt omgedraaid en er niet gemakkelijker op gemaakt.
- f. het gebod van de liefde tot de naaste wordt uitgebreid tot de vijand. Het haten van de vijand wordt afgewezen.

7:12-27

Deze verzen vormen het slot van bergrede . De verzen 28 en 29 geven de reactie van zijn gehoor weer.

De gulden regel (7:12) wordt door Jezus als samenvatting van de Tora (of Boeken van Mozes of Wet) en de Profeten gebruikt. De regel is niet door Jezus bedacht! Hij is afkomstig van Rabbi Hillel (mogelijk één van Jezus' leraren). Toen een niet-jood Hillel kwam vragen om hem een samenvatting te geven van de joodse leer ("niet langer dan ik op één voet kan staan!") antwoordde Hillel : "Wat gij haat, doet dat uw naaste niet aan. Dat is de gehele tora, de rest is louter commentaar, ga en leer". Rabbi Hillel formuleert hier negatief wat Rabbi Jezus positief onder woorden brengt. Welk van beide hoger staat is niet zeker. De negatieve regel is in zoverre zinvol, dat een mens meestal beter weet wat hem niet, dan wel moet overkomen. De positieve regel vergt echter meer fantasie van de mens, maar kan meer egoïstisch klinken. Beiden onderstrepen in ieder geval hetzelfde doel: heb je naaste lief door rekening te houden met wat een ander wel of niet nodig heeft. Gebruik je eigen gevoelens daarbij als spiegel.

Jezus eist dus niet dat men 'Jezus-gericht' moet zijn en leven', maar Godgericht. Hij is erop uit dat de wil van de Vader wordt gedaan. Vraagt men wat de wil van God is, dan kan men de bergrede als een samenvatting lezen. Er wordt voortdurend verwezen naar de tora. Wie de tora negeert wordt door Jezus een 'werker der wetteloosheid' genoemd. De verzen 24-27 zijn een afsluitende illustratie.

huis op de rots bouwen = horen en **wel** doen van Jezus' woorden.
huis op zand bouwen = horen en **niet** doen van Jezus' woorden.

ANTWOORDEN:

p.52: Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium

p.53: Denk niet dat ik kom om de boeken van Mozes of de boeken van de profeten af te schaffen. Ik ben gekomen om ze uit te voeren.

Als je ruzie hebt gehad maak het dan weer snel goed.

p.55: Houd van je vijanden (barmhartige Samaritaan)

Tekst van de week: 18 Ik verzeker jullie: zolang de hemel en de aarde bestaan, blijft elke jota, elke tittel in de wet van kracht, totdat alles gebeurd zal zijn. Matt 5:18

Doelstelling(en)

- De junioren leren het Onze Vader
- De junioren weten dat Jezus ons dit gebed heeft nagelaten.
- De junioren denken zelf na over (hun eigen) gebed.

Materiaal

- Het 'Onze Vader' in mooie letters en versierd op het bord schrijven of op een groot blad papier en dit ophangen.
- De woorden Dank, Aanbidding, Alstublieft, Vergeving op kaartjes om later aan het bord te hangen.
- Een driekleurig stoplicht: een rechthoek (ongeveer 20 cm hoog en 8 cm breed) van grijs of bruin papier. Knip drie cirkels uit van ongeveer 5 cm in diameter:
 - een rode (schrijf er NEEN op),
 - een oranje (schrijf er WACHT op),
 - een groene (schrijf er JA op).

Voorbereiding

- Junioren herhalen in hun gebeden vaak woorden en zinnen die ze thuis of in de kerk horen. Deze week kunt u hen op weg helpen om ook hun eigen weg te vinden.
- Junioren hebben vaak meer geloof dan wij. Zaai geen twijfel in hun hart. Het is echter belangrijk om goed uit te leggen dat het antwoord op onze gebeden niet altijd meteen en automatisch komt (iets wat de tekst van de week zou kunnen doen vermoeden). In een gebed mag je vragen, maar gebed leert ook wachten.
- Besteed veel aandacht aan het Onze Vader (zie rubriek Achtergrond) omdat dit het modelgebed bij uitstek is. Jezus zelf heeft het zijn discipelen geleerd. Motiveer de Junioren om het uit het hoofd te leren, maar niet zonder het te hebben uitgelegd. Iets uit het hoofd opzeggen dat men niet verstaat heeft geen zin.
- Bespreek met de overige leiding (en waarom niet ook met de Junioren?) hoe u gebed wellicht wat gevarieerder in uw sabbatschoolprogramma (voor het volgende kwartaal) kunt opnemen. In het Jeugdwerkboek, Met het oog op vandaag nr. 7, treft u in de laatste vier hoofdstukken suggesties aan die u met enige aanpassing bij de junioren zou kunnen gebruiken.

Opening

- welkom.
- liedje
- gebed
- zending

Om te beginnen

Twee volwassenen zitten ver van elkaar verwijderd in het lokaal. Ze hebben een mobieltje in de aanslag. Je hoort een ringtoon. Het gesprek verloopt als volgt.

A. - *hallo, ben jij het ?. (naam van de andere leider)?*

B. - *ja, ik ben het ...*

A - *Zonder ophouden, bijna zonder ademhalen begint A te praten: ik ben blij je te horen en ik wilde je zeggen dat ik op vakantie ben geweest. Het was echt fantastisch en ik heb zin om binnenkort weer terug te gaan. Mijn ouders maken het goed. Wil je me het boek dat ik je heb geleend teruggeven? Kun je me met rekenen komen helpen? Ik begrijp er niets van. Ik weet dat jij daar goed in bent en dat jij het altijd snel af hebt. Ik heb voor dictee vorige keer een goed cijfer gehaald, maar rekenen is niet bepaald mijn sterkste kant. Bedankt alvast voor je hulp. Ik ga voetballen. Tot binnenkort! (hij legt op).*

U kunt uiteraard ook een ander gesprek verzinnen. Waar het om gaat is dat de opbeller de tijd niet geeft aan de ander om te reageren.

Vraag aan junioren:

- wat vinden jullie van dit telefoongesprek?
- hoe praten jullie aan de telefoon met je vriend of vriendin?

Bespreek dit even met de Junioren.

- horen onze gebeden bij de eerste soort of bij de tweede?
- vertel waaraan je dat merkt?

Onze gebeden lijken soms op een monoloog, op een lijst van vragen waarbij niet eens op een antwoord wordt gewacht!

Het gesprek

- Bijbelverhaal
 - a. *wat is een gebed?*
 - was is echt bidden volgens jullie?.
 - * het is gewoon met God communiceren en dat houdt spreken en luisteren in. Niet 'tegen' maar 'met' God praten.

Bovendien is het heel bijzonder en ongelooflijk om rechtstreeks met God, de koning van het universum, te kunnen spreken. Wij hebben niet eens iemand nodig om dat voor ons te doen.

Wees voorzichtig. Hoewel we het gebed voorstellen als een gesprek, is het natuurlijk wel zo dat de junioren hebben ervaren dat God niet rechtstreeks tot hen spreekt. Leg die ervaring niet naast u neer. God spreekt indirect. U kunt vertellen dat God antwoord geeft door middel van de Bijbel. Als we van God willen weten hoe we ons moeten gedragen, heeft de Bijbel daar vaak wel antwoord op. Misschien niet altijd in één tekst, maar wel vanuit de geest van de hele Bijbel.

Wees ook eerlijk als het gaat om onverhoorde gebeden. We hebben geen antwoord op sommige zaken. Zelfs Jezus krijgt niet altijd antwoord: denk bijvoorbeeld aan zijn gebed in Getsemané.

b. op welke manier bidden?

1. met respect

Zoals wij met respect met een belangrijk persoon (zie Juniorwerkboekje bij maandag), met een volwassene of met onze ouders spreken, kunnen we met respect met God spreken.

2. niet voor de show

Bij het bidden ben je gericht op God en niet op je omgeving of op wat anderen ervan denken. Dat betekent niet dat men niet openbaar mag bidden. Het doet zelfs goed om met elkaar te bidden, of om het gebed van iemand anders te horen. Vooral op dagen wanneer we geen zin hebben om te bidden!

3. in het verborgene van zijn kamer (Matteüs 6:6)

Het woord 'verborgen' komt tweemaal voor in dit vers. Een gebed in het verborgene is een speciaal moment waarin je helemaal alleen met God wil zijn en spreken. Je vertelt hem dingen die niemand anders hoeft te horen. Je denkt gewoon aan hem, je spreekt tot hem. Je bent ook stil. Soms leer je meer in de stilte dan wanneer je aan het woord bent. Het gebed is geen monoloog (zoals het telefoongesprek van daar juist), maar een dialoog met God.

- hebben jullie een 'verborgen' plaats waar je God dagelijks op deze manier ontmoet?

- hebben jullie daar ook een vast tijdstip voor gekozen

- hoe zou het zijn om elke dag op het zelfde moment met je hemelse Vader een 'verborgen' ontmoeting te hebben? Waarom zou je hem niet in je agenda schrijven en ervoor zorgen dat er niets tussenkomt?.

4. geen lange gesprekken (Matteüs 6:7, 8)

Niet het aantal woorden of de lengte van de zinnen zorgen ervoor dat God luistert. Zeg gewoon wat je op je hart hebt, met je eigen woorden, zoals je dat tegen een goede vriend of vriendin doet of zoals je iets aan je vader en moeder vraagt of zegt.

Natuurlijk weet God veel beter dan wijzelf wat we nodig hebben! En toch wil hij het graag uit onze eigen mond horen en dat wij echt beseffen dat wij zijn hulp nodig hebben.

c. een modelgebed

Lees samen Matteüs 6:9-13

Jezus geeft zijn leerlingen (en dus ook aan ons) een modelgebed (raadpleeg l. de rubriek Achtergrond en maak er voor dit gedeelte gebruik van).

God is onze Vader en daarom zijn wij zijn kinderen. Bijgevolg zijn we elkaars broers en zussen. We zijn dus familie van elkaar.

Het is niet de bedoeling dat wij dit gebed als robotten opzeggen. We dienen te weten wat we bidden.

Open de Juniorwerkboekjes en bespreek elke zin van het gebed van Jezus.

Leg uit dat elke gebiedende wijs (geef, vergeef, leid ons niet, bevrijd ons...) niet een bevel inhoudt, maar een wens uitdrukt.

d. waarom zouden we bidden?

Vier belangrijke redenen:

1. Dank!

Het gaat er eerst en vooral om God te danken voor alles wat hij ons geeft. Een lange lijst! Laten we alles wat we krijgen waarderen en God ervoor danken.

2. Aanbidding

- wat betekent 'God aanbidden'?
- * hem zeggen dat we van hem houden, dat we hem bewonderen voor alles wat hij is en wat hij doet: zijn grootheid, zijn macht, zijn liefde, enz.

3. Alstublieft

Vertel God precies wat je nodig hebt of waaraan je behoefte hebt. Daarbij denk je ook aan wat anderen nodig hebben.

4. Vergeving

- wat betekent het om vergeving aan God te vragen?
- hoe vragen jullie vergeving aan God? (wanneer, hoe, aan wie, waarom?)
- a. het is belangrijk om elke dag terug te kijken en te beseffen (en te zeggen) wat er goed is geweest en wat er beter had gekund.
- b. als je iemand verdriet hebt gedaan kun je tegen die persoon zeggen dat het je spijt.
- c. je vertelt ook aan God dat het je spijt
- d. je vraagt God of hij je wilt begeleiden en helpen in je leven. Je mag weten dat God je altijd wil helpen, ook als je wel eens fouten maakt. Je mag gewoon opnieuw beginnen.

e. 'vraag en u zult krijgen'

Lees samen Matteüs 7:7-11

Laat de tekst van de week opzeggen.

- is dat echt zó gemakkelijk?
- volstaat het om te vragen en krijgt men het dan?
- wat denken jullie daarover?
- is het jullie al overkomen iets te vragen en het niet te krijgen?

Laat de Junioren vertellen. Het kan een groot probleem zijn voor een Junior om een 'nee'-antwoord te krijgen. Hij of zij kan daardoor het vertrouwen in God kwijtraken.

Vertel de junioren dat je een vergelijking wilt maken. Vergelijkingen zijn niet

altijd helemaal waar. Ze kunnen ons wel helpen om iets te begrijpen van een moeilijk probleem.

Misschien kunnen we Gods antwoorden vergelijken met een stoplicht:

(Plaats de illustratie op het bord. Zoek vooraf voorbeelden voor de verschillende categorieën).

groen licht : God antwoordt meteen 'ja' op mijn vraag.

oranje licht : God antwoordt niet meteen

1. want hij weet dat het niet het juiste moment voor mij is.
2. want hij wil dat ik eerst nog iets leer of hij weet dat ik er over een tijdje anders over denk
3. want hij heeft misschien iets beters in petto.

rood licht : God antwoordt 'nee' op mijn vraag

1. want ik vraag iets wat niet nuttig of zelfs slecht voor me is.
2. want ik vraag iets waarbij ik alleen aan mezelf denk.
3. want God heeft een goede reden die ik later zal begrijpen.

- wat doe je als je erachter komt dat God je gebed niet verhoort?

* je aanvaardt zijn beslissing omdat je weet dat hij erg veel van je houdt en alleen het beste met je voor heeft.

Om af te sluiten

Vraag de junioren om het gebed in bijlage 13A af te maken.

Tenslotte

- liedje.
- gebed
- afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Nadat Jezus heeft uiteengezet in welk opzicht zijn volgelingen de gerechtigheid van schriftgeleerden en Farizeeën moeten overtreffen (Matteüs 5:20), gaat hij in op de wijze waarop dit dient te gebeuren. Hij richt zich op de drie grote daden van godsdienstigheid: *weldoen (aalmoezen geven)*, *bidden en vasten*. Alle drie werden als zeer belangrijk beschouwd en daarom wil Jezus er aandacht aan schenken. In zijn visie lopen men het gevaar deze drie plichten te beschouwen als een manier om de eigen vroomheid te tonen.

6:1 ... dat gij uw gerechtigheid **niet** doet, **om** door hen **opgemerkt** te worden.

6:2 ... laat het **niet** voor u uitbazuinen, ...**om** door de mensen **geroemd** te worden.

- 6:5 ... wanneer gij bidt, zult gij **niet** zijn ... **om** zich aan de mensen te **vertonen**.
6:7 ... **geen** omhaal van woorden ... **door** hun veelheid ...**verhoord** te zullen worden.
6:16 ... toont dan **geen** somber gelaat ... **om** zich aan de mensen te **vertonen**.
6:17 **maar** zelf uw hoofd, als gij vast, en was uw gelaat, om u **niet** ... te **vertonen**.

Volgens Jezus moeten deze dingen worden gedaan, maar dan zó dat niemand het merkt dan de Vader alleen:

- 6:4 opdat uw aalmoezen in het **verborgene** zij, en uw Vader, die in het **verborgene** ziet.
6:6 en bid tot uw Vader, in het **verborgene**; en uw vader die in het **verborgene** ziet.
6.14 maar aan uw Vader, die in het **verborgene** is; en uw Vader die in het **verborgene** ziet, ...

Dat is wat Jezus bedoelt met “weest dan volmaakt (Hebreeuws: tamim)”, waarmee hij het vorige gedeelte afrondde. Het gaat hier niet om het westerse begrip van volmaaktheid, maar om gaafheid, heelheid. De gerechtigheid die men uitvoert moet uit één stuk zijn, met slechts één doel voor ogen: *naastenliefde en liefde voor God*. Gerechtigheid betekent méér dan te doen wat wordt verwacht, meer dan de tora (= de wet) voorschrijft.

Eer, roem en status zijn niet belangrijk. Abraham werd door God opgeroepen “onberispelijk” (volmaakt) te zijn (Genesis 17:1) en zijn zonen “gerechtigheid” te leren (Genesis 18:19). Jezus roept zijn volgelingen op om “volmaakt” (onberispelijk) te zijn (Matteüs 5:48) en “gerechtigheid” te doen (Matteüs 6:1). Hiermee wordt duidelijk dat de leraar uit Nazaret de leer van het Oude Testament aan zijn volgelingen voorhoudt, benadrukt en uitlegt.

Nog enkele opmerkingen:

- a. Over het geven van aalmoezen. Laat ... “uw linkerhand niet weten wat uw rechter doet ... ,” is natuurlijk beeldspraak. De linkerhand, waarmee men niet geeft, mag niet zien, wat men met de rechterhand geeft. De daad van het verborgen geven, betekent dat er geen sprake mag zijn van afwegen of berekenen ter eigen bate!
- b. Jezus stelt niet dat je in het openbaar niet mag bidden. Het gaat er hem om dat je het niet doet om op te vallen. Als je persoonlijk wilt bidden doe dat in afzondering. Van Jezus wordt herhaaldelijk gezegd dat hij zich terugtrekt om te bidden, maar ook dat hij in aanwezigheid van anderen bad (Marcus 6:41; Lucas 11:1; Matteüs 11:25).

Veelheid van woorden is niet vereist. Soberheid en bondigheid zijn ook niet vereist. Het gaat er om dat het hart spreekt.

Het Onze Vader sluit nauw aan bij de vele gebeden die in het toenmalige jodendom gebruikelijk waren. Het ademt de sfeer uit het toen al in gebruik zijnde achttiengebed (het zogenaamde Sjemoné Esré)t. Dat bad men driemaal per dag. Hieruit blijkt dat Jezus zich niet tegen de (joodse) gebeden keerde, maar tegen verkeerde motieven die bij sommige mensen een rol speelden.

Het Onze Vader is minder origineel dan men denkt. Alle gegevens die er in

voorkomen zijn op één of andere manier terug te vinden in het Oude Testament. Zo wordt daarin een tiental keer over God gesproken als over een Vader of onze Vader. In de (joodse) gebeden van Jezus' tijd en ook daarna wordt God herhaaldelijk als Vader aangesproken. Jezus gaat wel een stapje verder, wanneer hij elders zijn Vader ook "abba" (papa) noemt. Hij wordt daarin gevolgd door Paulus. Abba geeft iets zeer intiems weer.

Het Onze Vader wordt door Jezus als een modelgebed naar voor geschoven. Men onderscheidt erin zes belangrijke aspecten.

- De naam van God wordt geheiligd wanneer zijn geboden worden onderhouden. Vergelijk het boek Ezechiël. De profeet stelt dat Gods naam wordt ontheiligd en ontwijfd als Israël zijn geboden niet onderhoudt. Daarentegen wordt Gods naam geheiligd en gewijd wanneer Israël het wel doet.
- Het komen van Gods koninkrijk is nauw verbonden met het uitvoeren van de geboden. Als Gods kinderen de geboden niet uitvoeren dan gedragen zij zich niet als ware onderdanen en kan men zeggen dat God geen koninkrijk heeft. Hij kan niet heersen waar zijn onderdanen hem niet als koning erkennen. Het koninkrijk der hemelen kondigt zich dan ook aan wanneer burgers van dat koninkrijk door het houden van de geboden duidelijk maken wie hun koning is.
- De wil van God geschiedt in de hemel en op de aarde. In het laatste geval zullen zijn kinderen daarvoor moeten zorgen. Zij kunnen het waarmaken dat Gods wil die in zijn tora staat uitgedrukt werkelijkheid wordt. De uitdrukkingen 'worde geheiligd, kome en geschiede' geven aan dat God wordt gevraagd dit te bewerkstelligen. Daarnaast sporen gelovigen door het luidop te zeggen zichzelf aan. "Laten wij de naam van God heiligen, zijn koninkrijk bespoedigen en zijn wil uitleven".

De drie eerste beden hebben vooral betrekking op God, de drie volgende zijn voornamelijk op de mens gericht.

- De behoefte aan voedsel komt dagelijks terug.
- Vergeving is eveneens zeer wezenlijk voor de mens.
- En aan de strijd met de macht van het kwaad ontkomt niemand.

Jezus geeft in deze drie beden de meest belangrijkste behoeften van de mens weer: voedsel, vergeving en overwinning.

Vergeving staat centraal (in het midden van dit gedeelte), want Jezus komt er later nog op terug.

Het Onze Vader bestaat dus uit tweemaal drie beden. Het gebruikelijk slot 'want uwer is ... Amen' komt in de eigenlijke bijbeltekst niet voor, maar is er later aan toegevoegd. Dit gebeurde waarschijnlijk om het gebed met een lofprijzing af te sluiten.

Vasten (6:16-18) is geen vasten om gezondheidsredenen maar een godsdienstig ritueel. Het gaat meestal samen met een periode van (be)rouw. Daarbij gaat het wederom niet om de uiterlijke kenmerken maar om het hart. God ziet de oprechtheid. Vasten doe je wanneer het nodig is, maar nooit op godsdienstige feestdagen, noch op de sabbat. Die dagen zijn niet te verenigen met een vasten. In Israël werd en wordt door iedereen op de Grote Verzoendag (Jom Kippoer) gevast, omdat het een nationale dag van berouw is. Verder waren en zijn er gelovigen die tweemaal per week (op maandag en donderdag) vasten. Jezus

heeft daar geen bezwaren tegen als het maar niet wordt gedaan om op te vallen.

Bijlage 13A

Onze Vader,

Dank

Ik dank u voor

Aanbidding

U bent de schepper van de wereld en mijn hemelse Vader,

U bent goed en

Alstublieft

Mag ik u vragen om

.....

Vergeving

U kent mij. Soms doe ik dingen die ik niet wil. Dan voel ik mij

.....

Help mij om anderen te vergeven zoals u mij vergeeft

Slot

Wilt u mij helpen om

Dank u wel

Amen

ANTWOORDEN:

p.57: 'En ik zeg zelfs: ieder die in woede tegen zijn broeder of zuster tekeergaat, zal zich moeten verantwoorden voor het gerecht. Wie tegen hen "Nietsnut!" zegt, zal zich moeten verantwoorden voor het Sanhedrin. Wie "Dwaas!" zegt, zal voor het vuur van de Gehenna komen te staan.'
Heb uw vijanden lief.

Koninklijke hoogheid, geachte...
Praten – heel netjes, rustig.
Mooiste kleren.

p.58: staan of horen, verborgen, woorden, wat je nodig hebt.

Bid daarom als volgt:
Onze Vader in de hemel,
laat uw naam geheiligd worden,
10 laat uw koninkrijk komen
en uw wil gedaan worden
op aarde zoals in de hemel.

Zijn kinderen, broer en zus, familie.

p.59: 11 Geef ons vandaag het brood
dat wij nodig hebben.
12 Vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij hebben vergeven
wie ons iets schuldig was.
13 En breng ons niet in beproeving,
maar red ons uit de greep van het kwaad.

Salomo/ Elia/ Daniël

Danken, eren, vragen.

p.60 vis – slang

God geeft het goede aan zijn kinderen.

Bidt en zal gegeven worden.

**Driemaandelijke uitgave van het Kerkgenootschap der
Zevende-dags Adventisten der Nederlandse Unie
Copyright: Afdeling Vorming & Toerusting
Amersfoortseweg 18, 3712 BC Huis ter Heide**